

Gunell tar täten

NYHETER. I kväll väljs **Camilla Gunell** till ny socialdemokratisk partiordförande. Som partiledare ska hon vara lyssnande och lyhörd, säger hon.
– Men en ledare måste ta och hantera makten. Annars gör någon annan det.

SIDAN 4

Skatteförvaltningens siffror avslöjar:

Flitpeng kan krympa med 21 miljoner euro

NYHETER. Skattegottgörelsen till Åland, den så kallade flitpengen, krymper kraftigt och kan bli 3,1 miljoner för 2008.

Skatteåret 2007 var skattegottgörelsen 24 miljoner euro.

Nya Åland har tittat närmare på skatteför-

valtningens färskas uppgifter inför Ålandsdelegationens beslut om skattegottgörelsen till Åland för 2008. Siffrorna som ligger till grund för flitpengens nivå visar att Ålands andel av de inbetalda skatterna i Finland minskar stort.

3,1 miljoner euro är också den summa landsskapsregeringen har med i nästa års budget.

– Först den 16 december vet vi det slutliga beloppet, är landshövding **Peter Lindbäcks** kommentar.

SIDAN 3

Paatelainen är IFK:s nya stjärna

FOTBOLL. Han har spelat i skotska Cowdenbeath och Aberdeen. I den finska ligan har han bland annat representerat TPS, FF Jaro och Haka. Enligt säkra källor till Nya Åland skriver i dag anfallaren **Mikko Paatelainen** under ett tvåårskontrakt med IFK Mariehamn.

SIDAN 20

Ny i IFK. Mikko Paatelainen lämnar Åbo och TPS bakom sig och spelar i stället den här och nästa säsong i IFK Mariehamn.

Foto: VEIKKAUSLIIGA.COM

På löpande band. En tredjedel av all lök på den finländska marknaden passerar Peter Nordqvists händer.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Löken ett lyft för utbyggd trädgårdshall

NYHETER Nu står bygget klart. För ungefär ett år sedan inledde Ålands Trädgårdshall utökningen av byggnaden i Jomala Gölby. Den hall som stod i Dalkarby såldes och nu finns hela verksamheten under ett och samma tak. Man

har valt att satsa på stora och moderna maskiner men även på miljövänlighet.

– Personalstyrkan har minskat något men nu har vi moderniserat så att arbetet går som på löpande band. Och betydligt smidigare, säger fö-

retagets verkställande direktör **Tord Sarling**.

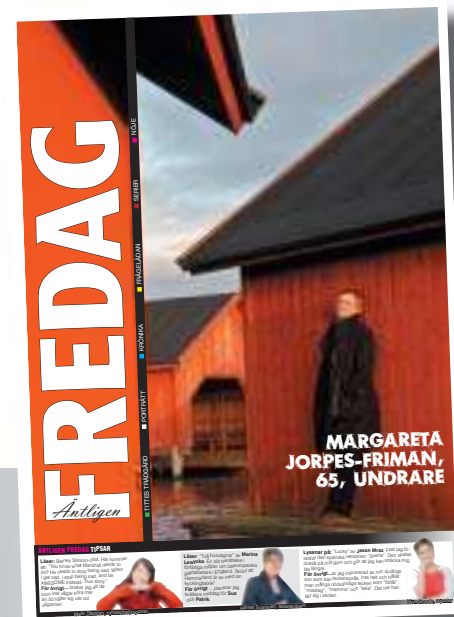
Utökningen är gjord med all rätt. Den åländska löken tar upp en tredjedel av den finländska marknaden och äpplena är ungefär 60 procent av den samma marknaden.

SIDAN 18

Äntligen

FREDAG

VI HAR ÖPPET-NÄR DU ÄR LEDIG!

Vardagar 10-19. **Lördag Söndag 11-16**

tel. 17 570 fax 17 581 Lövuuddsvägen, Möckelö (vid flygfältsrondellen)

Annika Orre

Epost: annika.orre@nyan.ax
Telefon: 528 450

miljö

Högtryck på ÅMHM. Här är en del av de ansökningar som kommit in de senaste veckorna.

Upprop om miljöprövningsansökan gjorde susen Över 240 ansökningar kom

Fler än 250 ansökningar om miljöprövning dråsade in till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ÅMHM strax innan tiden gick ut den sista november.

För ett par veckor sedan uppmanade Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ÅMHM företagare och verksamhetsutövare att ta kontakt för att höra ifall deras verksamhet måste miljöprövas. Orsaken är den ändrade miljöskyddslagstiftningen som kräver att verksamheter utan giltiga papper ska lämnas till åtal.

Flera hundra

Flera hundra företagare och andra tog kontakt.

–Många som har hört av sig har fått beskedet att allt är i sin ordning. Nu kan de fortsätta med sin verksamhet utan att riskera åtal, uppger ÅMHM:s chef Yvonne Österlund i ett pressmeddelande.

För tre veckor sedan hade bara 40 ansökningar kommit in. Efter det har antalet stigit till 150, vilket enligt henne är i linje med förväntningarna.

–Ansökningarna rör till exempel produktion av betongprodukter, transport av avfall, återvinningsstationer, avloppsanläggningar för över 25 personkvivalenter, lackerare, pannor, tillverkning av plast-

produkter, varv, bränslecister, begravningsplatser och djurgårdar.

Inom två år

Nu börjar arbetet med att godkänna ansökningarna. För att underlätta för verksamhetsutövarna kommer en inspektör att börja med att boka ett besök. Syftet är att snabbt kunna komplettera ansökan med information som eventuellt saknas och att få se och diskutera verksamheten på plats.

Allt underlag som tas fram får verksamhetsutövaren i lugn och ro gå igenom och rätta innan ett godkännande ges, beskriver hon processen.

–En enklare ansökan beräknas ta tre-fyra dagar att behandla. Eftersom inga extra resurser finns för arbetet kan det dröja innan ÅMHM hör av sig. Det ambitiösa målet är att ärendena ska behandlas inom två år om inte ytterligare neddragningar sker i budgetbehandlingen, säger hon.

Ny uppmaning

De som hört av sig får nu fortsätta utöva sin verksamhet i väntan på godkännande utan att riskera att hamna i domstol.

–Efterslätrare bör omgående höra av sig till ÅMHM, tel. 528 600, uppmanar hon.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax

Kan dröja. Det kan röja innan ÅMHM hör av sig, säger ÅMHM:s chef Yvonne Österlund

Tummen ner för Proans

Näringslivet vill ha rikslag i stället för åländsk

Proans blir på tok för dyrt för de åländska företagen, hävdar näringslivsorganisationerna.

–Det blir 10-15 gånger dyrare här än vad ett företag på fastlandet betalar, säger Handelskammarns vd Daniel Dahlén.

Handelskammaren tillsammans med motorbranschens förening, företagarföreningen, köpmannaföreningen och producentförbundet nyligen riktat en skrivelse till landshövdingens regering angående producentansvaret och den organisation som byggts upp inom Mise.

Nu när de åländska företagen börjar se vad förpackningshanteringen kommer att kosta dem så drar de öronen åt sig.

–Det känns som ett ogenomtänkt system som gör det svårare än det kunde vara för företagen att ta sitt miljöansvar, säger Daniel Dahlén.

"Åland är för litet"

Grunden för lagstiftningen är EU-direktivet om producentansvar. Direktivet är gjort med tanke på större sammanhang och Åland är, säger han, alltför litet.

–Systemet är för omfattande till och med på nationell nivå.

Vill ha blankettlag

Budskapet är att Proans med sina separata lösningar är fördyrande inte bara för företagen, utan också för konsumenterna utan att miljön vinner på det. Lösningen är att slopa den åländska lagen och i stället anta rikslagen som blankettlag.

På fastlandet betalar producenterna en avgift till förpackningsbranschens miljöregister PYR. Flera åländska företag är medlemmar i PYR eller tar in varor via en finländsk importör som är medlem i PYR. I de fallen har de åländska företagen redan betalat och som konsumenterna i sin tur betalar på varans pris.

–PYR kan inte verka på Åland i dag eftersom lagstiftningen är olika. Men om vi får

samma lag som på fastlandet så är organisationen intresserad av verksamhet också på Åland, säger Daniel Dahlén.

Dyr bilåtervinning

Om man fortsätter på den inslagna vägen med Proans så blir varorna ännu dyrare för konsumenterna, hävdar han.

–Nu försöker man överföra Mises grundproblematik med alltför mycket byråkrati på producenterna. Ingen är intresserad av en sådan lösning.

Till exempel bilåtervinningen blir enligt honom bekymmersam om lagen inte anpassas. Finlands bilåtervinning ab, som ägs av föreningen Bilimportörerna, samordnar återvinningen av skrotbilar i Finland enligt EU:s skrotbilsdirektiv. Genom avtal med operatörerna Stena metall och Kuusakoski Recycling har man i dag över 200 mottagningsplatser i Finland som utfärdar skrotintyg.

Egen lösning

På Åland har intresseorganisationen MBO producentansvaret för uttjänta bilar. Medlemsföretagen i MBO har avtal med respektive importör i riket – alltså är man indirekt medlem i Bilimportörerna.

Trots det blev MBO tvungen att teckna avtal med en operatör och bygga upp en infrastruktur för mottagning av skrotbilar på Åland, enligt Dahlén en övermäktigt uppgift för en liten organisation.

–Vi vill ha ett billigare och rättvisare system som gynnar miljön.

På ruta 1

Betyder det att producentansvaret nu hoppat tillbaka till ruta 1?

–För vår del är svaret ja. Proans är inget alternativ.

Har ni fått någon respons på skrivelsen?

–Nej. Men vi ska lyfta fram frågan när vi träffar miljö- och näringsministrarna nästa gång.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Bitsbox 12,40*

Hylsnyckelsats 43,80*

Hammare 16,70*

Bitssskruvmejsel inkl. 4 st bits 6,90*

Måttband 5 m 7,40*

Pannlampa 12,00*

Stjärnjärnsats 33,10*

BIGG VARUHUSET

BYGG • TRÄ • JÄRN • HEMINREDNING
KÖK • BADRUM • FÄRGER • VERKTYG

Tfn 28 011, BUTIKEN 28 170, FÄRGER 28 215,
BYGGLAGRET 28 174 ÖPPET: VARD. 7-18,
TORS. 7-20, Bygglagret 7-18, LÖRD. 9-15

www.byggvaruhuset.ax

NERA ÖPPET! VARDAGAR 7-18, TORSDAGAR 7-20, Bygglagret 7-18, LÖRDAGAR 9-15

Annan väg. Den som ska västerut från stan ska nu köra via gamla flygfältsvägen.
Foto: JONAS EDSVIK

Omfart via Sviby på vägen västerut

■ Den som färdas mot Eckero eller in mot stan kan inte längre passera över Svibybron. Sedan igår, torsdag, leds trafiken västerut via Svibyvägen, det som benämns som gamla Flygfältsvägen.

Mellan Kasbergsgatan och Norra Svibyvägen är trafiken enkelriktad västerut.

Hur länge omläggningen pågår är oklart, det gäller tills vidare medan landskapet bygger om Svibybron. (mt)

På sida. För att få ut personerna ur bilen måste Jomala FBK klippa upp taket.
Foto: ERKKI SANTAMALA

Singelolyckor i halkan

■ Den tredje singelolyckan i Ingby på två dagar inträffade igår morse.

Två personer färdades i en bil i Ingby Jomala i går morse när man hamnade på sida i diket. Jomalas frivilliga brandkår ryckte ut och klippte upp taket på bilen för att få ut personerna. Ambulansen förde dem till sjukhuset.

Under gårdagen inträffade två singelolyckor på samma sträcka. I det ena fallet tappade föraren herraväldet över sin bil och hamnade i diket på vägens vänstra sida. Väglaget var vid tillfället halt och bilen hade somardäck. Inga personskador rapporterades, men föraren fick böter. Den andra bilisten körde av vägen på sin högra sida, inte heller här blev någon skadad.

Även på Färjsundsbron i Finström tappade en person kontrollen över sin bil i går med följden att denne sladdade in i vägräcket vid det andra körfältet. Det var mycket halt vid olyckstillfället. Inga personskador rapporterades heller här.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 469

Stannade inte för stoppskylt

■ Polisen haffade i onsdags en person som på Doktorsvägen i Mariehamn låt bli att stanna vid stoppmärket trots att det innebär att det är obligatoriskt att stanna. Följden blev böter.

På Godbyvägen i Jomala körde en person samma dag 73 kilometer i timmen på 50-sträckan vilket även det gav böter. (mt)

Forskare utreder:

Älgfoster dödas av fästingvirus

På fasta Åland har jaktlagen noterat att älgkalvarna är få. I Sverige pågår ett forskningsprojekt som pekar mot att ett fästingvirus dödar embryona hos dräktiga kor.

– Det är vårt spår, säger Jonas Malmsten vid Statens veterinärmedicinska anstalt.

Flera jägare har hört av sig till landskapets jaktvårdsförvaltare **Marcus Nordberg** och meddelat att beståndet av älgkalvar är ovanligt litet.

– Det verkar vara den allmänna uppfattningen, åtminstone på fasta Åland, säger han.

Han har varit i kontakt med Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, där forskning om en fästingburen sjukdom pågår.

– Det finns inga vetenskapliga belägg, men man tror att fostren kan bli bortstötta på grund av viruset. Korna klarar sig dock, säger Nordberg.

Med vilda djur är det dock svårt att veta till hundra procent eftersom det inte går att göra en fullständig inventering.

– I år har vi samlat in kakor från vuxna djur får att få fram en åldersstruktur.

Vid fjolårets inventering kunde man se att älgstammen ökat.

– På fasta Åland har trenden i många år varit negativ, men vi ser att den åter är på väg uppåt. I skärgården har stammen varit bra en lång tid.

Kan haka på

Om älgkalvarna blir färre, minskar naturligtvis stammen.

– Om kalvproduceringen uteblir måste jägarna minska på sitt uttag.

Skulle det framgå att antalet älgkalvar verkligen minskar, är Marcus Nordberg intresserad av vad den svenska forskningen påvisar.

– Det är en intressant teori även om det inte finns några belägg ännu. Eventuellt hakar vi på projektet, vi får se vad resultaten visar efter den här säsongen, säger han.

Jonas Malmsten är biträdande statsveterinär vid SVA i Sverige. Forskningen om det minskade älgkalvsbeståndet är koncentrerat till Öland där

Färre älgkalvar. Den här älgen fångades på bild i Geta förra sommaren. Uppenbarligen klarade den sig hela vägen från embryostadiet.
Foto: MALIN TILLSTRÖM

Forskar. Jonas Malmsten vid Statens veterinärmedicinska anstalt forskar i frågan om älgkalvbristen på Öland. Foto: PRIVAT

man under tre år följt utvecklingen. Man har noterat att älgkorna blir dräktiga, ändå förekommer få kalvar.

– Just nu håller vi på att samla in materialet från den här säsongen. De två tidigare åren visar att hälften av de dräktiga älgkorna på Öland drabbades av döda embryon, säger han.

Hur går forskningen till?

– Vi har satt ihop ett laboratorium i skogen. Varje jägare är informerad om att de ska slå

en signal när de skjutit en älg vilket gör att vi direkt kan rycka ut och ta ett prov. På det sättet har vi kunnat testa pinfärska prover istället för ruttna som normalt är fallet.

70 procent dör

Totalt har över 250 prover tagits under den här treårsperioden. Då ingår älgar från fastlandet som en kontrollgrupp.

Jaktlagen rapporterar dessutom in hur många kalvar de ser per hondjur och i snitt

handlar det om en kalv per ko – vilket är det normala kalvindeket.

– På Öland handlar det om 0,3-0,4 kalvar per ko. Ett sådant lågt kalvindekt finns mig veterligen ingen annanstans i landet, säger Jonas Malmsten.

I siffran finns ett bortfall av döda embryon som aldrig hinner bli kalvar.

– Vi tror att upp till 70 procent av embryona och kalvarna försvinner.

Misstanken är att den fästingburna infektionen anaplasmos är boven.

– Det är vårt spår, men det är inget vi kunnat bekräfta. Undersökningarna försvåras när det handlar om vilda djur, säger Jonas Malmsten.

SVA vill dock gå vidare med forskningen. Man har nyligen skrivit en omfattande ansökan till Svenska naturvårdsverket om bidrag för att få studera frågan närmare på heltid under tre år.

– Vår ambition är att sätta radiosändare på älgarna och följa dem tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitetets reproduktionsspecialis-

ter och älgekologer. Det är ett stort projekt som vi hoppas att kan ge förklaring på varför det finns så få kalvar på Öland.

Informationsdag

På den svenska ön i Kalmar län finns ett bra bestånd av vuxna djur, med landets största tjuvar och finaste kor. Men älgkalvarnas frånvaro förbryllar.

– Förutsättningarna är goda för reproduktion. Därför är sjukdom vårt huvudspår, säger Malmsten.

Forskningen är lätt att applicera på Åland, för här finns – precis som på Öland – ett stort fästingtryck. Jonas Malmsten förstår att forskningen intresserar ålänningarna.

– Jag hoppas vi kan hålla en informationsdag nästa år och berätta om forskningen samt utbilda jägarna, säger Jonas Malmsten.

Dit välkomnar han alla intresserade ålänningar.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 469

Farhågorna besannas

Flitpengen nere i tre miljoner

Utgående från de slutliga uppgifterna för skatteåret 2008 får Åland tillbaka drygt 3,1 miljoner euro i skattegottgörelse. Ålandsdelegationen tar beslut om det exakta beloppet den 16 december.

När ålänningarna och de åländska företagen betalar mer än 0,5 procent av landets direkta skatter får Åland tillbaka överstående belopp som en flitpeng. Skatteåret 2007 var skattegottgörelsen 24 miljoner euro.

I början av nästa år betalas pengar ut för 2008. Landskapsregeringen och Åsub har befarat att summan kommer att minska till tre miljoner, medan andra inte trott att rasen blir fullt så stort.

Enligt de slutliga siffrorna över inbetalda skatter i landet verkar landskapets beräkningar stämma.

Till grund för Nyans uträkning ligger skatteförvaltningens färskas uppgifter. Utifrån dem kan man räkna ut en preliminär skattegottgörelse för Åland. Ålandsdelegationen

fastställer dock det slutliga beloppet.

Samfundsskatt rasar

Totalt har Åland betalat cirka 68,9 miljoner euro i skatt. Det handlar bland annat om statskatt, samfundsskatt och källskatter. Totalsumman för hela riket är drygt 13,1 miljarder. 0,5 procent av den senare – exakta – summan är cirka 65,8 miljoner. Åland får därmed tillbaka lite över 3,1 miljoner euro i flitpeng.

Skatteintäkterna till Åland har alltså minskat stort. No-

terbart är att inkomsterna från den åländska samfundsskatten sjunkit med över 50 procent till 17,8 miljoner euro.

Ålandsdelegationen tar beslut om storleken på skattegottgörelsen i mitten av december. I delegationen sitter landshövding **Peter Lindbäck**.

– Jag får det till samma summa men jag vill inte föregå Ålandsdelegationens beslut. Först den 16 december vet vi det slutliga beloppet, är hans kommentar.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax

Ser mörkt ut. Skatteförvaltningens siffror för skatteåret 2008 visar att skattegottgörelsen som befarat rasar stort – från 24 till 3 miljoner euro. Ålandsdelegationen har ännu inte fastställt den slutliga summan. Foto: ANDREAS DIENERT

Sossarna toppar med Gunell

Målet är att få partiet att växa och ta tillbaka förlorade mandat i lagtingsvalet om två år. Medlet är att tydligt leda, lyssna och samarbeta i alla riktningar.
–Man måste veta veta vad man vill och kunna förmedla det, säger Camilla Gunell.

På Socialdemokraternas höstmöte i kväll tar hon över som partiledare för två år framåt. För det första innebär det en föryngring på partiledarposten – Camilla Gunells 39 år mot **Barbro Sundbacks** snart 64. För det andra innebär det ett annorlunda ledarskap – Camilla Gunell har familj med tre barn i åldrarna snart 2 till 6 år. –För mig blir det en balansgång. Jag satsar på att ha goda medarbetare.

Regeringsparti

Socialdemokraterna ska bli ett parti att räkna med, ett parti med ökat inflytande och ett parti som gärna är med och bildar nästa regering, beskriver hon visionen. –Jag vill att Socialdemokraterna blir ett parti som alla kan samarbeta med. Vi är det enda vänsterpartiet så det handlar alltid om att arbeta tillsammans med borgerliga partier. De andra partierna vet för det mesta var vi står och att partilinjén håller. Vi har inte många soloåkare.

Tydlig och lyhörd

Som partiledare ska hon vara lyssnande och lyhörd, säger hon. –Men en ledare måste ta och hantera makten. Annars gör någon annan det. En bra ledare är enligt henne eftertänksam, tydlig, trygg, kreativ, har gott omdöme och är någorlunda principiell. –Barbro har varit otroligt kreativ. Hon har byggt ett stabilt och demokratiskt parti. Hon hinner läsa massor och processar allt, något jag önskade jag hade mer tid för. Å andra sidan kan jag tillföra andra erfarenheter.

Klasskampens tid är

Ledartrojka. Barbro Sundback efterträds i dag av Camilla Gunell. Carina Aaltonen sitter på sossarnas tredje mandat i lagtinget.

Foto: JONAS EDSVIK

förbi. Skillnaderna mellan partierna suddas ut. Vad skiljer er från andra partier?

–Vi och Liberalerna var tidigare mera lika, men i dag går de mera högerut. Ta budgeten till exempel, där Liberalerna har samma syn som Frisinnad samverkan. Vi har sagt att vi inte ska spara på gamla och sjuka. Det gäller också synen på marknaden där Liberalerna går mer högerut. Mot (C) är det främst förändringsviljan som skiljer. –Det är okej med jordbruksstöd, men om alla måste spara så är det fel att höja LFA-stödet till jordbrukarna. Och när står det övriga näringslivet i tur?

Vill samarbeta

Mot (FS), (Ob) och (Åf) är den ideologiska skillnaden större.

–Vi anser att människans absoluta värde och okränkbarhet inte går att värdera i pengar. Alla ska ha samma rätt till välfärdsservice, vare sig man är rik eller fattig. Fast, tillägger hon–i dagsläget, i opposition, samarbetar partierna rätt mycket. –Jag har samtalsparter i de flesta partier.

Samlingsregering

En samlingsregering skulle inte vara helt fel i det rådande läget, tycker Gunell. –De partier som nu är i opposition kan bli de som får ta ansvar längre fram. Nu borde man enas om samförståndslösningar för en lång tid framåt. I beskattningsfrågan har både (S) och (Lib) närmast sig de övriga partierna.

–Socialdemokraterna har lanserat en egen modell, Egna pengar i börser, som handlar om att under en övergångsperiod leva på de pengar som Åland själv genererar. Det viktigaste sossesfrågorna är ändå fortsatt välfärd, miljö och framtidens ekonomi.

Ja till slöja

Något som hon också tycker skiljer sossarna från andra partier är värdandet om mångfalden i samhället. –Vi är inte för assimilering av inflyttade. Den som flyttar hit ska ha rätt att vara den man är med den kultur man kommer ifrån. Vad har du för åsikt om rätten att bära slöja, något som ju har blivit en symbolfråga på andra håll?

–I somras jobbade en muslimsk kvinna som bar slöja på Lappobanken. Det är inga problem för mig. Man kan inte reglera vad människor ska ha på sig. Men det är klart att en slöja legitimerar kvinnoförtryck lika lite som en minikjol legitimerar våldtäkt.

Långsamt knådande

Hon beskriver partipolitiken som ett långsamt knådande som tar mycket kraft. Alla partier har svårt med återväxten – den unga generationen engagerar sig oftare i ensaksfrågor som rör miljö och djurskydd, till exempel. –Vi är ett

grönt parti och driver miljöfrågorna hängivet. Nej till GMO, nej till kärnavfallslager under havet – och nej till golfbana på Stornäset i Kastelholm. –Gärna golf, men inte på oersättlig kungsgårdsmark. Ämnäs-Godby var mitt val hela vägen. Det fanns inga skäl att lämna det.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

”Jag brukar säga att om de jag inte känner hälsar på mig i matbutiken så är det bra. Men när de jag känner inte hälsar är det dåligt.”
Barbro Sundback

”Det känns bra att lämna över”

Det är inte med någon större saknad som Barbro Sundback i dag lämnar partiledarposten.
–Jag känner mig både nöjd och stolt över att partiet är på fötter igen.

Barbro Sundback, Socialdemokraternas partiordförande sedan år 2000, avgår i dag. Eftersom partiledaren väljs för två år i taget har hon länge varit beredd på bytet. I valet 2007 förlorade partiet tre av sina sex mandat. Medlemmarna var besvikna och Sundback fick som partiordförande ta mycket av kritiken. –Det kändes som om jag bara ville stiga av och lämna allt men det går ju inte i politiken. Det var inte heller någon som ville ta över i det läget. När jag besinnat mig bestämde jag mig för att fort-

sätta, säger Sundback. Efter valet har hon jobbat på att förbättra partidemokratin. Det är viktigt att skapa olika sätt för medlemmarna att föra fram sina åsikter till ledningen, tycker Sundback. Beslutsföra styrelser, en kongress där man fördjupar sig i en större fråga och Röda rummet-diskussioner är några exempel. –Partiet ska inte bara vara en valapparat. Vi ska också ha meningsfull verksamhet mellan valen. Vad har annars varit viktigt för dig i din ledarroll? –Förutom partidemokratin är det att få bort den nedsättande syn på Socialdemokrater som funnits i 100 år på Åland. Det känns som om Socialdemokraterna har vunnit tillbaka mycket av förtroendet

sedan 2007, tycker Sundback. **Hur märker du det?** –Jag får mycket gensvar från fältet. Jag brukar säga att om de jag inte känner hälsar på mig i matbutiken så är det bra. Men när de jag känner inte hälsar är det dåligt. **Medias makt** Barbro Sundback är den av de nuvarande ledamöterna som suttit längst i lagtinget. **Hur tycker du att politiken förändrats de senaste tio åren?** –Medias fokusering påverkar politiken nästan helt och hållet medan medlemmar och andra gruppers påtryckningar är betydligt svagare. **Kan du ge ett exempel.** –Skarven framställs som en stor katastrof i media. Politikerna är känsliga för opinionen och ställer sig snabbt i ledet. **Det är väl upp till politi-**

kerna att ta ansvar för att diskussionerna förs också under medlemsmötena. –Jo, men besluten avgörs så snabbt. Man skulle behöva ha medlemmarna på möte varje kväll för att få höra deras åsikt. Nu måste man välja ut de viktigaste frågorna, som budgeten till exempel. **Finns det något parti i dag som ni har ett särskilt gott samarbete med?** –Det beror på vilken fråga det gäller. Men av tradition har Frisinnad samverkan samma stil som vi: en klar ideologi. När vi tar i hand vet vi att vi kan lita på dem. Så är det inte med något annat parti. **Mycket jobb** Att vara ordförande för ett parti måste vara ett av världens mest otacksamma upp-

drag, menar Sundback. –Det är inte med någon större saknad jag lämnar posten. Det är inget betalt, det är tidskrävande och man måste få folk att kompromissa. Jag har jobbat kolossalt hårt de här nio åren. **Vilka frågor är ni inte överens om internt i partiet? Hur är det med en egen åländsk beskattning?** –Det finns såklart olika åsikter men vi har ett gemensamt uttalande från kongressen om hur vi ska gå vidare med ”Egna pengar i börser”. Förslaget är ju en kompromiss mellan det nuvarande systemet och full beskattningsrätt. **Går egen väg** Den nye partiledaren som tar över i kväll är inte fostrad i något Sundbackstall, enligt Sundback. Hon tror ändå att

hon haft en viss betydelse för Camilla Gunells utveckling som politiker. –Jag är inget kontrollfreak. Jag har sagt att både Camilla och Carina Aaltonen får ta sina egna avgöranden och beslut. Jag har däremot försökt stöda dem och lära dem av mina misstag. **Vad är Camilla Gunells styrka som politiker?** –Hon är lyhörd, snabbtänkt, charmig och balanserad i sina uttalanden. Barbro Sundback ser fram emot att fortsätta med partiarbetet på en annan position. –Jag kommer ju inte att gå och dränka mig efter den 4 december. Jag kommer fortfarande att vara med - också i nästa val.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Nina Smeds
Epost: nina.smeds@nyan.ax
Telefon: 528 406

Vi firar

1-15 år

Rösta om bästa julsången

Ni kommer väl ihåg att delta i Nyans omröstning om den bästa julsången. Bland alla som deltar lottar vi ut ett framförande av din favoritsång i juletid.

Musik har en enastående förmåga att sätta känslorna i svallning.

Många blir tårögda av julens sånger. Kanske väcker sången något speciellt minne till liv.

I årets julbilaga erbjöds Nyans läsare att få säga sitt. Bland alla som deltar lottar vi ut ett pris: ett framfö-

rande av sången hemma hos dej, hos en vän eller på din arbetsplats. Vem som sjunger blir en överraskning. Vi lottar också ut tre exemplar av Ulvens Döttrars nya CD: En klunk av det blå.

Vi har valt ut tio kända och omtyckta julsånger, men saknar du just din favorit kan du också föreslå den.

Klipp ut och skicka in tävlingskupongen eller skriv din favoritjulsång på ett vykort, märk svaret "Bästa julsången", redan fredagen den 11 december vill vi ha ditt svar. (kg)

En julfavorit? Magnus Carlsson sjunger kanske någon av dina favoritjulsånger. Rösta och vinn ett framförande i juletid. Inte av honom, men med någon av våra eminenta åländska sångare. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Jag tycker den bästa julsången är:

- ☐ Gläns över sjö och strand (Viktor Rydberg/Alfred Tegnér)
- ☐ Stilla natt (Joseph Mohr/Franz Gruber)
- ☐ Nu tändas tusen juleljus (Emmy Köhnér)
- ☐ O helga natt (Augustin Köck/Adolphe Adam)
- ☐ Sylvias julvisa (Zacharias Topelius/Karl Collan)
- ☐ Tänd ett ljus och låt det brinna (Niklas Strömstedt/Lasse Lindbom)
- ☐ Himlen i min famn (Carola Högqvist)
- ☐ White Christmas (Irving Berlin)
- ☐ Bjällerklang (Harry Arnold/James Pierpont)
- ☐ Hej tomtegubbar (fred.)
- ☐ Någon annan, vilken

Namn: _____

Adress: _____

Telefon: _____

Skicka eller lämna in svaret senast 11 december till Nya Åland, Uppgårdsvägen 6, 22100 Mariehamn. Märk kuvertet "Julsång".

Kristoffer Antfolk i Lemland Vessingsboda fyller 9 år i morgon den 5 december. Han gratuleras av mamma, pappa Jens, Jonte och Amanda.

Lova Karlsson i Finström Grelsby fyller 6 år idag den 4 december. Hon gratuleras av mamma, pappa och lillebror Alvin.

Hugo Mirén i Lemland fyller 3 år i morgon den 5 december. Han gratuleras av mamma och pappa.

Johannes Winé i Sund fyller 6 år på söndag den 6 december. Han gratuleras av farmor.

nyan.ax

TACK

Vårt varma tack till alla som hedrat minnet av vår kära

Margareta Forsman

Barnen med familjer

TACK

Ett varmt

TACK

till alla som gratulerade mig med blommor, presenter, kort, telefonsamtal, mess, sång och kramar med anledning av min födelsedag.

Lennart

GUDSTJÄNSTER

JOMALA FÖRSAMLING

Söndag 6.12 kl. 11.00 Högmässa (N) med R.Syrén, K-G Sandholm, Martin Lundberg, bas.

Lördag 12.12 kl. 12.00 Missionsbasar i Olofsgården. Varor mottages fredag.

11.12 från kl. 18.00. Barnfamiljloppis, reservera bord tel. 328322.

Onsdag 16.12 kl. 12.00 Pensionärsjulfest i Lemböte. Anmälan senast 8.12 till pastorskansliet tel. 32830. Buss avgår från Gottby kl. 11.00.

BILD- OCH FORMSKOLAN

Öppet hus. Bild- och formskolans traditionella terminsavslutning med utställning av eleverbeten lördagen den 5 december kl 11.00 - 14.00. Glögg/soft och pepparkakor. Pysselhörna. Alla är hjärtligt välkomna.

100 ord från din förening
redaktion@nyan.aland.fi

En tanke för dagen

Tänk vad snabbt situationer kan ändra. Just nu upplever vi årets mörkaste tid. Dagarna är bara cirka 6 timmar långa. Solen går upp vid 9-tiden och ner vid 15-tiden. När solen däremellan verkligen visar sig blir vi både gladare och lättare till sinnes. Vi är beroende av ljuset.

Ibland i vårt liv kan det växla väldigt fort mellan glädje och sorg. Med åren lär vi oss att vi inte kan ta något för givet i livet. Varken hälsa, lycka eller framgång. Den romerske poeten Horatius har gett oss uttrycket "Carpe Diem" det vill säga fånga dagen eller "tag vara på dagen, lita ej på morgondagen". Omväxlingen är en del av förberedelsen för framtiden.

Adventstiden har just detta budskap till oss. Första Advent är ljus och glädje

medan julfastan som vi är i nu vill påminna oss om att det finns också mörker och sorg i vårt liv. Men hela adventstiden är i alla fall präglad av den kommande Frälsaren som vi väntar på. Ljuset skall segra!

"Ett salighetens sändebud till jordens barn från jordens Gud, han kommer, hoppet föregår, och glädjen följer i hans spår". (J.O Wallin)

KARL-ERIK NYLUND

Kom ihåg

■ **Demensföreningen på Åland:** Vifinns på julmarknaden på Torggatan lördag 5.12 Försäljning av glögg och pepparkaka och Alzheimers pins. Lotteri med fina vinster. Närmare information ger demensrådgivare Regina Österlund, Skarpansvägen 30 i Mariehamn, tfn 527 369, 0457 548 3818 eller e-post: regina.osterlund@handicampen.ax

■ **Eckerö marthaförening:** Julfest med knytkalas onsdag 9.12 kl 13 i Ekergården. Obs! tallrik och bestick med.

■ **Ford classic och Motorsport Club:** Månadsmöte lördag 5.12 kl 14.00 i Idrottsgården. OBS! Ändrat datum.

■ **Fotoklubben Obscura:** Medlemsmöte med julfest på tisdag 8.12 kl 19.00 på klubblokalen. Ta gärna med en eller flera julbilder. Hämta era cd-skivor (med kalender- och bildspelsbilder) och taylor. Vi bjuder på glögg, kaffe, tårter och pepparkakor. Kom och köp vår kalender som julklapp till dina vänner!

■ **Föreningen för Norrfinström:** Höstmöte, Luciafest och missionsauktion söndag 6.12 kl 15.00 i Norrfinströmsgården.

■ **Föreningen PusselFamiljen:** Medlemmar är välkomna med på julbuffé-kryssning på Eckerö Linjen lördag 12.12 med avgång 13.30 (buss från bussplan 12.30). Anmäl dig via sms till 0457 343 1883 eller via e-post till info@pusselfamiljen.ax senast den 6.12

■ **Föräldrabarn-grup-**

pen Tittut för små barn med funktionshinder: Träff på St. Mårtensgården i Mariehamn, måndagar jämna veckor. Nu på måndag 7.12 kl 10-12 är det årets sista Tittut, då har vi julmys med glögg och pepparkakor.

■ **Hälsofrämjandet på Åland:** Välkomna med på julfest 11.12 kl 18.30 till Soltuna i Geta. Anmälningar till Regina tel 22185 eller Maggi tel 43606. Senast denna vecka.

■ **Hälsofrämjandet på Åland:** Välkomna med på Spa-resa till Pärnu i Estland 4.2. Förfrågningar angående resan till Regina tel 22185 eller Maggi tel 43606.

■ **Krigsveteranerna på Åland, Ålands flicklottor och soldatgossar:** Självständighetsdagen, söndag 6.12 kl 13.00, uppvaktning vid Minnesstenen, därefter traktering i restaurang Hjorten. Gudstjänsten kl 11.00 i St. Görans kyrka förordas.

■ **Kvinnfolk:** Öppet hus för spelmän på fredag 4.12 kl 19.00 i Önningsbymuseet.

■ **Lions Club Åland Södra:** Måndag 7.12 och 14.12 kl 18-20 gör vi julbockarna till vår försäljning som går av stapeln lördag 19.12 (10-14) vid Sparhallen. OBS! Ta med granris och samling hos Uffe Rundberg på Kungsö kl 18.00.

■ **Power Club & Teen Smart:** Laserdom resa för medlemmar. Se hemsidan för mer info www.aland.net/powerclub.

■ **Rädda Barnen:** På lördag

5.12 kl 9.00-15.00 säljer vi våra julkransar och bockar, julgåvokort och vanliga julkort samt Rädda Barnen-kläder på julmarknaden på Torget.

■ **Röda Korsgården:** Blodtrycksmätning tisdag 15.12 kl 10.00-12.00. (OBS datumet.)

■ **Visans vänner:** Julfest för medlemmar lördag 5.12 kl 19.00 i Önningsbymuseet. Föreningen bjuder på mat. Medtag julklapp värde ca 5 euro.

■ **Vårt Hjärta:** Välkommen att hämta ut vinsterna i jubileumslotteriet från Handicampen, Skarpansvägen 30, må-fre kl 9-15, senast onsdag 23.12, fråga i receptionen.

■ **Västra Jomalas marthaförening:** Julfest på Rönngården torsdag 10.12 kl 19.00. Vid ev. förhinder ring 32 477 före 7.12.

■ **Ålands Marthadistrikts styrelse:** Jullunch och styrelsemöte på Nautical på måndag 7.12 kl 12.00.

■ **Ålands Reumaförening:** Julfest på restaurang Hjorten fredag 4.12 kl 18.00.

■ **Ålands synskadade:** Julbingo på Ankaret med fina vinster och kaffeservering, tisdag 8.12 kl 18.00.

■ **Ålands synskadade:** Julfest på restaurang Pommern, fredag 18.12 kl 18.30. Vi får besök av Ålands Lucia och äter julbord. Sista anmälningssdag 14.12 till organisationssekreterare Erika tel 04573438950.

nyan.ax

OBS! Det händer

FREDAG 4.12

BAZAR

■■■ Mariehamn S:t Görans församlingshem kl 19.00. Bland annat auktion, andakt, servering. hemliga paket och lotteri.

DANS

■■■ Arkipelag restaurangen kl 22.00. Conny Henrix.

JULMARKNAD

■■■ Ålandsv. 36, norr om bio Savoy, kl 14.00-17.00. Kransar, julpynt, smycken, hantverk, hembakt, lådor, sylt och gelé.

MUSIK

■■■ Finströms kyrka kl 19.30. Julkonsert med Intermezzokören under ledning av Guy Karlsson.

NÖJE

■■■ Dinos bar kl 22.00. Toxic Lab Rats.
■■■ Parks bar kl 22.00. Blues-rock ´n roll,-soul JAM.
■■■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Dj IBZ från Stockholm.

TEATER

■■■ Stadshuset kl 19.00. "Rödlack & Blåljus". Fars av Robert Liewendahl.

ÖPPET HUS

■■■ Nordens institut, Köpmansg. 4, kl 14.00-17.00. Jazzmusik med Anna Rydén & Andy Fite. Filmpremiär: Ålands klagokör – The Movie. Julglögg.

LÖRDAG 5.12

BIO

■■■ Alandica kl 18.00 och 20.30. "Luftslottet som sprängdes". F-15/13.

BÖN

■■■ Mariehamn Margaretagården kl 10.00. Katolsk rosenkransbön.

DANS

■■■ Godby hotell kl 21.00. Hasse Rosenberg.
■■■ Arkipelag restaurangen kl 22.00. Conny Henrix.

JULMARKNAD

■■■ Ålandsv. 36, norr om bio Savoy, kl 12.00-15.00. Kransar, julpynt, smycken, hantverk, hembakt, lådor, sylt och gelé.
■■■ Mariehamn Torget kl 9.00-15.00. Julkransar- och bockar, julgåvokort, julkort, Rädda Barnen-kläder. Julpynt, bakverk, fiskprodukter, hantverk m.m.

LOPPIS

■■■ Hammarland Skarpnåtv. 592, kl 11.00-15.00. Auktion och loppis.

MUSIK

■■■ Jomala kyrka kl 19.00. "Änglaljus" med John Kluge, Cyndee Peters och Chadwick. Kör: Good News under ledning av Johanna Grüssner. Daniel Stenbaek vid flygeln.

NÖJE

■■■ Dinos bar kl 22.00. Toxic Lab Rats.
■■■ Parks bar kl 22.00. Child in time.
■■■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Van Grogg från Stockholm.

TEATER

■■■ Stadshuset kl 19.00. "Rödlack & Blåljus". Fars av Robert Liewendahl.

VI FIRAR

■■■ FN:s internationella dag för frivilligas arbete för ekonomisk och social utveckling.

ÖPPET HUS

■■■ Bild- och formskolan, Fabriksg. 4, kl 11.00-14.00. Terminsavslutning med utställning av eleverbeten. Pysselhörna, glögg och pepparkakor.
■■■ Saltvik Rangsby brandstation kl 12.00-16.00. Presentation av historik, uppvaktningar, visning av stationen, barnen åker brandbil, skylften tar dig upp i höjden m.m.
■■■ Jomala bibliotek kl 13.00-15.00. Ett urval av årets nya böcker, marthorna säljer handarbete och egna böcker.

SÖNDAG 6.12

AUKTION

■■■ Norrfinströmsgården kl 15.00. Missionsauktion och luciafest.

BIKKEN-DAGEN

■■■ Brändö idrottshall kl 12.00-16.00. Aktiviteter, lekar, lotteri och försäljning.

BIO

■■■ Alandica kl 16.00 och 18.30. "Luftslottet som sprängdes". F-15/13.

JULMARKNAD

■■■ Ålandsv. 36, norr om bio Savoy, kl 12.00-15.00. Kransar, julpynt, smycken, hantverk, hembakt, lådor, sylt och gelé.
■■■ Lemland Valborg kl 12.00-15.00. Bröd, kakor, godis, handarbeten, lotteri m.m..

LOPPIS

■■■ Hammarland Skarpnåtv. 592, kl 11.00-15.00. Auktion och loppis.

MUSIK

■■■ Föglö kyrka kl 16.00. Julkonsert med Cantilenakören. Solosång: Erica Granlund och Martin Lundberg. Dirigent: Frida Söderdahl. Komp: Andreas Karlsson.

ÅM I FANCY COCKTAIL

■■■ PARks bar kl 21.00. Öppna åländska mästerskapen i Fancy Drink Cocktail.

MÅNDAG 7.12

BOKSIGNERING

■■■ Mariehamns bokhandel kl 16.00-16.30. Jonas Gardell signerar sin bok "Om Jesus".

■■■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Bar-dj.

SHOW

■■■ Alandica kl 19.00. Jonas Gardell, tillfällig gäst i ditt liv.

VI FIRAR

■■■ FN:s internationella dagen för civil luftfart.

SEVÄRT

MARIEHAMN

■■■ Galleri Fäktargubben, Storagatan 14. "Änglar finns dom?". Skulpturer och konsthantverk av Olle Törnqvist. Pågår till 16 december. Öppet måndag-fredag kl 12-17, lördag 10-14.
■■■ Galleri Kakelhallen, Köpmansgatan 11. "Människonatur" installation med Viva Granlund. Pågår till 10 januari. Öppet måndag-onsdag, fredag 10-17, torsdag 10-19 och lördag 11-14.
■■■ Galleri Skarpans, Skarpansvägen 27. "Änglar". Adventsutställning med 60 konstnärer och konsthantverkare. Pågår till 5 december. Öppet tisdag-fredag kl 11-17, lördagar 11-14.
■■■ Mariehamns stadsbibliotek.

Årets fotograf Torbjörn Granlunds fotoutställning. Pågår till 12 december.

Öppet måndag-fredag kl 10-20, lördagar 10-16.

■■■ Medimar, Torggatan 10. Abstrakta och färgrika akvareller av Gölsöm Ekblom. Pågår till 31 december.

Öppet måndag-torsdag kl 8-16, fredag 8-14.
■■■ Nordens Institut på Åland, Köpmansg. 4. Fotoutställning "Tillbaka till Peipussjön, Prichudie, Revisited, Ryska gammaltroende i Estland".

■■■ Sjö kvarteret Österhamn.

En levande marin miljö med båtbyggeri, smide och annat hantverk jämte museum och restaurang. Här finns hamn för traditionella skutor och träbåtar med 300 m kaj och det mesta i serviceväg. Öppet måndag-fredag kl 9-11.

■■■ Ålandstrafikens väntsal.

Liten busshistorisk utställning samt busshistoriska tidningar från de nordiska länderna att bläddra i. Öppet måndag-fredag kl 9-17.
■■■ Ålands emigrantinstitut Norra Esplanadgatan 5. Utställning om personliga emigrantupplevelser i Amerika. Databassökning. Öppet vardagar kl 12-16.

■■■ Ålands museum och Ålands konstmuseum. Entrégalleriet. Företagsgränar – en liten jultävling. Vi har bett åländska företag tillverka sin

egen julgran, av material eller restmaterial som speglar företagets verksamhet. För besökaren gäller det att para ihop de olika granarna med rätt företag. Pågår till 10 januari.

Torget

Utställning om Ålandsfårets historia. Utställningen består av texter och bilder samt ull, skinn och hantverk av Ålandsfår. Pågår till 31 januari. Öppet tisdagar och torsdagar 10-20, onsdagar och fredagar 10-16, lördag-söndag kl 12-16. Måndagar stängt.

FINSTRÖM

■■■ Finströms bibliotek.

Kristina Vämman visar keramik, muggar, skålar, krukor och vaser. Med på utställningen finns även hennes handstickade vantar av hemspunnet garn. Pågår till 21 december. Öppet måndag-torsdag kl 12-20.
■■■ Godby hotell. "Årstiderna", akvareller av Monika Palme. Pågår under december.

FÖGLÖ

■■■ Föglö bibliotek.

"Tvättakta återvinning". Konstutställning av Hannele Ögård-Forsman. Pågår till 15 januari. Öppet måndagar kl 10-13 och kl 16-19, onsdagar 10-13 och torsdagar kl 18-21.

GETA

■■■ Ålandsbanken.

Fotoutställning "Anni, en Getas vardagshjälte."

KÖKAR

■■■ Kökar bibliotek.

Annamaija Varjonen ställer ut Kökar-målningar. Öppet tisdagar 12-14, onsdagar 14-19 och torsdagar 10.30-13.30.

LUMPARLAND

■■■ Lumparlands bibliotek.

"Vattenblänk" elevutställning. Pågår till 13 januari. Öppet tisdagar kl 16-20 och onsdagar kl 14-15 och 16-20. Lördag den 19.9 öppet 13-16.

SUND

■■■ Sunds bibliotek.

Ritva Vasama ställer ut sin samling av blomvaser. Sunds skola klass 1-2 har forskat om rymden. Höstfärger. Akvareller av Tosarby daghem avd.3 1-3 år. Höstträd. Barnen i familjedagvården i Sund har använt höstlöv i sina konstverk. Öppet måndag och torsdag kl 17.30-20.30, tisdag 10-16.

VÅRDÖ

■■■ Strömsgården.

Cathrin Blombergs mormors/Lisa Blombergs spetsar och farmors/Valborg Karlssons frivolté-arbeten.

Skolmaten

Vecka 50, 7-11.12

Godby

Måndag: Mannagrynsgröt, saftsoppa, bröd och pålägg.

Tisdag: Korv i ugnen, potatis och sallad.

Onsdag: Lyxig fiskgratäng, potatis, råkost och grynost.

Torsdag: Kåldolmar, lingonsylt och sallad.

Fredag: Minestrone-soppa, bröd och ost.

Kyrkby och Vikingaåsen

Måndag: Ört- och limefisk, kallsås, potatis och sallad.

Tisdag: Runes favoritlåda.

Onsdag: Kycklingsnitel, kallsås, potatis och sallad.

Torsdag: Burgundisk köttgryta, ris och sallad.

Fredag: Rotmos och korv och sallad.

Mariehamns stads grundskolor

Måndag: Köttgryta Indienné och ris.

Tisdag: Köttfrestelse.

Onsdag: Fisksoppa, ost och bröd.

Torsdag: Köttfärsbiff, sås och potatis.

Fredag: Risgrynsgröt, kanelsocker, pålägg och frukt.

Salladsbuffé alla dagar.

IFK	IFK Mariehamns julkalender 2009
Lucka 1:	2492, 1217, 739, 984, 2668, presentkort 750
Lucka 2:	407, 268, 674, 161, 374, tårta 71
Lucka 3:	2496, 1328, 1774, 2468, 1226, julskinka 827
Lucka 4:	147, 334, 2116, 859, 616, radio 1623
Lucka 5:	2752, 1292, 1630, 296, 1244, klockradio 2415
Lucka 6:	633, 208, 235, 39, 1048, radio-cd 2747
Lucka 7:	2753, 1341, 1866, 2449, 116, resa 63
Lucka 8:	1673, 232, 1155, 2318, 2589, presentkort 897
	

 Ålands Cancerförening rf Telefon 22419, e-post: forening@cancer.ax	
Ålands Cancerförenings RESELOTTERI 31.10-15.11.2009 LS tillstånd Nr 149 K14/16.6.2009 Lottdragningen förrättades av överkonstapel Eva Fellman	
1. Presentkort på resa, värde 1000 €, Ålandsresor Zetterman Sirpa & Styrbjörn (Godby) 2. Turku Air taxiflyg Mariehamn-Åbo eller v.v. max 6 pers. Tur- eller returresa med Viking Line med hytt. Karlsson Bertil (Saltvik) 3. Presentkort Viking Line Buss, värde 700 € Sundqvist Alf (Hammarland) 4. Bärbar dator, Mariehamns Kontorsmaskiner Lindholm Elisabeth 5. Presentkort Viking Line, värde 500 € Backas Curt 6. Valfri flygresor tur/retur med Air Åland, 2 pers. Sommarström Harriet (Mariehamn) 7. Valfri flygresor tur/retur med Air Åland, 2 pers. Eriksson Yvonne (Sund) 8. Weekendkryssning med Birka Cruises sommaren 2010, 2 pers. Backman Henrik (Godby) 9. Weekendkryssning med Birka Cruises sommaren 2010, 2 pers. Eriksson Berit (Jomala) 10. Weekendkryssning med Birka Cruises sommaren 2010, 2 pers. Silver Ingvar (Godby) 11. Vattentät digitalkamera GeFoto Dahl Hagar (Sund) 12. Kryssning Mariehamn-Tallinn, Tallink Silja 2-4 pers. Eriksson Gun (Eckerö) 13. Kryssning Mariehamn-Tallinn, Tallink Silja 2-4 pers. Hovi Kerstin (Föglö) 14. Presentkort 200 €, Viking Line Fagerström Kenneth 15. Presentkort 200 €, Viking Line Lindholm Ulla (Mariehamn) 16. Presentkort 200 €, Viking Line Lundin Birgitta (Föglö) 17. Presentkort 200 €, Viking Line Johansson Elof (Mariehamn) 18. Presentkort 200 €, Viking Line Holmen Charlotta (Jomala)	
Övriga vinster: Andersson Fred, Berg Eyolf (Godby), Boman Ann-Marie (Mariehamn), Carlsson Kerstin (Mariehamn), Enqvist Astrid, Fagerström Kenneth, Grönroos Sol-Britt, Gustavsson Per-Axel (Jomala), Holmberg Annette, Johansson Elof (Mariehamn), Karlsson Eivor (Gottby), Kåhre Magnus (Mariehamn), Lindberg Håkan (Mariehamn), Lindblad Inga (Mariehamn), Linden Synnöve, Lindholm Enni (Mariehamn), Manselin Karl-Anders (Jomala), Nieminen Väinö (Godby), Nordberg Bengt/Gunnel (Mariehamn), Nordberg Johan, Nordberg Rune (Mariehamn), Nyholm Peter (Eckerö), Roos Vidar (Mariehamn), Rothberg Susanne (Mariehamn), Sanderö Bo, Sandqvist Sven-Erik (Hammarland), Sandåsens Handelsträdgård (Mariehamn), Sipinen Kjell (Mariehamn), Siren Berit (Tjudö), Sjölund Stefan (Pålsböle), Sundberg Gösta (Gottby), Sundin Elisabeth, Westerlund Eva (Eckerö), Winter-Skogberg Kristina, Åkerlund Roger (Mariehamn), Öhberg Benita. Vinsterna kan avhämtas 7.12-21.12.2009 och 4.1-4.3.2010 måndag-torsdag 9.00-15.00 från Ålands Cancerförenings kansli, Nyföhlars, Skarpansvägen 30, Mariehamn. Vinsterna kan inte bytas ut mot pengar. Vinsterna som inte avhämtas inom utsatt tid tillfaller Cancerföreningen. Du, som inte har någon adress efter ditt namn på vinstlistan, ta med bankgiro eller något annat som du kan bevisa bank, datum och belopp som du har betalat in på lotteriet. Vinnarna finns även på www.cancer.ax	
Sponsorer: Air Åland, Axtours.ax, Birka Cruises, Citytravel, Eckerö Linjen, Foto Alandia Ab, GeFoto, Hotell Arkipelag, Hotell Brudhäll, Hotell Gullvivan, Läderbiten, Mariehamns Kontorsmaskiner, Nya Åland, Rundbergs Bil & Service, Tallink Silja, Tidningen Åland, Turku Air, Viking Line Buss, Viking Line, Williams Buss, Ålandsbanken, Ålandsresor Resebyrå.	
Vi gratulerar vinnarna i vårt lotteri och riktar ett varmt tack till alla deltagare, bidragsgivare och sponsorer som genom sina insatser medverkat i kampen mot cancer.	
<i>Ha En Fridfull Jul!</i>	

Filofaxdagar

-20%

på alla
Filofaxpärmar

6.12 öppet 11-16

LISCO
BOK & PAPPER

Skarpansvägen

Uppesittarkväll på Medis

Tisdagen den 8.12 kl. 18 - 22

Julmusik
Demonstration av keramikarbete
Pyssel och hantverk att göra själv
Miniutställning av konst, textil och keramik
Presentation av vårens kursutbud

Medis bjuder på glögg och pepparkaka och cafeet är öppet.

**Alla är hjärtligt välkomna,
hälsar personalen på Medis.**

Medis
Medicinska institutet

Jan Kronholm

Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Upphovsrätten sägs ofta vara ett incitament för skapande – sekellånga skyddstider är inte det. Däremot begränsar de allas vår tillgång till det gemensamma bokarvet.

PELLE SNICKARS, forskningschef på Kungliga biblioteket, i SvD.

Har ny Sibeliusbok på gång

Fabian Dahlström ger ut intressant brevväxling

Professor Fabian Dahlström fick lysande recensioner för sitt arbete med utgivningen av Jean Sibelius dagbok. Nu kommer Svenska litteratursällskapet med ett nytt verk av Dahlström, om korrespondensen mellan Axel Carpelan och Jean Sibelius.

”Högtärade Maestro! Högtärade Herr Baron!” är titeln på boken som innehåller korrespondens mellan **Axel Carpelan** och **Jean Sibelius** under åren 1900–1919. Utgivningen är aviserad till maj.

Fabian Dahlström har varit professor i musikvetenskap vid Åbo Akademi och räknas som en av de främsta Sibeliuskännarna. Som pensionär är han, och hustrun Inga, sedan ett antal år bosatt i Mariehamn.

Sibelius Dagbok, ett mastigt verk på 550 sidor, fick ett mycket gott mottagande. Främst för innehållet men också för den grafiska utformningen, gjord av **Antti Pokela**, som fick ett hedersomnämning i tävlingen Finlands vackraste bok.

Inga sensationer

Om den nu aktuella boken med korrespondensen mellan Axel Carpelan och Jean Sibelius säger Dahlström till Nyan:

–Den är en bit av det som följer med när man ägnar sig åt en tonsättare.

Han menar att boken inte kommer att bjuda på någonting väsentligt nytt när det gäller musiken men att korrespondensen mellan Carpelan och Sibelius nog är intressant på många sätt ändå.

Hade visioner

Axel Carpelan – som också är huvudpersonen i **Bo Carpelans** roman ”Axel” från 1986 – var

Sibeliuskännare. Professor Fabian Dahlström med Jean Sibelius dagbok som han gav ut 2005. Nu är han aktuell med en utgåva av brevväxlingen mellan Axel Carpelan och Sibelius. Foto: JONAS EDSVIK

mycket musikintresserad men saknade formell musikutbildning.

–Men han hade många visioner och kom med många rekommendationer till Sibelius. Det var Carpelan som manade på Sibelius att göra den viktiga Italienresan 1900-1901 och också vidtalade olika mecenater för att göra resan möjlig.

Dahlström konstaterar också att Sibelius ekonomi flera gånger räddades av Axel Carpelans företagsamhet, ofta i samarbete med dennes kusin, riddarhusgenealogen, **Tor Carpelan**.

Efter Axel Carpelans död 1919 antecknade Jean Sibelius i sin dagbok: ”För hvem skall jag numera komponera?”, något som ju också bekräftar den betydelse han tillmätte Axel. Brevväxlingen hade utvecklats till en nära vänskap. Sibelius hade ju också tillägnat honom sin andra symfoni.

Brevväxlingen, som enligt utgivaren Svenska litteratursällskapet, är av största intresse för både Sibeliusforskningen och en bredare publik, har i litteraturen hittills endast belysts av olika citat och utdrag,

men utges nu i sin helhet:

”Breven ger en gripande och personlig bild av båda parter. Mot Sibelius knappa, skissartade stil står Carpelans vidlyftiga resonemang om allt från vardagliga händelser till politik och religion; han framför synpunkter och reflexioner gällande Sibelius kompositioner och kommer bland annat med förslag till omarbetningar och visioner om framtida verk. Vännerna diskuterar också recensioner, konsertrepertoarer och orkesterbesättningar. Samtida litteratur och

filosofi intresserade båda och diskuteras ivrigt.”

Spekulerar inte

Det handlar om en kommenterad utgåva och Dahlström säger till Nyan att han strävat efter att kunna identifiera det som berörs i breven, till exempel de böcker som brevskrivarna refererar till eller konserter som omnämns.

–Däremot har jag försökt undvika all spekulation, säger Dahlström.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax

En dramatisk historia i tablåer

”...om du än vandrar vilse”

Ny bok av Vibeke Voigt. Renfana förlag 2009, 215 sidor.

Konsert

Det finns fortfarande många i Mariehamn som minns **Minna Nyström**, som till exempel har gått i hennes balettskola eller äger någon av hennes målningar. Tyvärr hör jag inte till dem.

Vibeke Voigts roman ”...om du än vandrar vilse” bygger på detaljer ur den unga Minna Nyströms liv. Vibeke Voigt som har vuxit upp i Danmark, men bor i Finland sedan 1985, har kunnat använda sina erfarenheter från båda länderna i romanen.

Fakta och fiktion

Voigt har inspirerats av bland annat Minna Nyströms brev och dagböcker, men har självfallet också haft fantasin till sin hjälp i skapandet av episoder och karaktärer. För att under-

stryka det fria greppet kallar författarinnan sin huvudperson Tilda Nygaard.

Det är en dramatisk historia vi får följa. Tilda, som är född 1889, är utomäktenskaplig dotter till en gift kvinna, Sofia. Tilda blir adopterad av systemen och svågern till sin far, men vet inte vilka som är hennes biologiska föräldrar. Sofia dör i tuberkulos, men lämnar efter sig ett spår som Tilda så småningom kan följa, så att hon i trettioårsåldern får reda på sin bakgrund. Boken blir litet av en detektivroman i det avsnittet.

Parallella historier

Romanen är uppbyggd av två parallella historier med de två kvinnorna som centrala personer. Jag kan inte låta bli att tycka att Sofia är blekare, eller snarare mera romantiserad, än Tilda. Det beror säkert på att det inte har funnits lika mycket material att bygga på.

Tilda är trovärdigt skildrad. Vi får följa henne från det hon

är i fyraårsåldern och fostermodern dör. Hon får en besvärlig styvmor som utnyttjar henne och plågar henne, hon sliter sig loss och får dansutbildning i Köpenhamn, får konstnärliga vänner där och återkommer till Finland, skaffar sig en utbildning till sjukgymnast, och får ett arbete som privatsköterska. Vi lämnar henne innan hon bosätter sig i Mariehamn för gott.

Berättar i tablåer

Men historien är dramatisk även på ett annat sätt. Regissören Vibeke Voigt använder sina erfarenheter från teaterns värld också när hon skriver. Kapitlen kallas tablåer, och varje tablå bildar en dramatisk enhet. Jag får lust att kalla miljöskildringarna för scenanvisningar och samtalen för scenreplikar. Det är ett mycket effektivt grepp, även om jag ibland tycker att författarinnan tappar den röda tråden i sin iver att dramatisera, att göra teater.

Jag har några detaljanmär-

ningar. Det finns en del språkfel som irriterar min gamla svensklärarsjäl. Några exempel: ”(var) bortslitit” i stället för ”bortslitet”, ”med täcket uppdragit” i stället för ”uppdraget”, ”Förneka gjorde han visserligen inte” i stället för ”Förnekade”. Man anar danskan i vissa former, till exempel ”pastoren”, ”vaktmäster”, ”hattbrädan”. Är det med avsikt diktaren Adam Oehlen-schläger har döpts om till Adam Oehenslärer? Finns det ett ord ”trapplopp” som jag inte känner till?

Lever sitt eget liv

En gång svensklärare, alltid svensklärare som sagt. Men de flesta irriteras säkert inte av de här småsakerna. Berättelsen ”...om du än vandrar vilse” lever sitt eget liv. Där finns många dramatiska episoder och komplikationer, som jag inte har kunnat gå in på här. Jag uppmanar er att läsa boken i stället!

Det skulle vara trevligt om det som en uppföljning av romanen

Författare. Vibeke Voigt har byggt en roman kring Mariehamnsprofilen Minna Nyström. Foto: JONAS EDSVIK

En orgelstund med sång bjöds

det på i Lemlands kyrka på onsdag kväll. Konserten ingick i den serie orgelstunder som församlingen ordnar varje månad. Det var några av sångpedagogen **Catherine Frisk Grönbergs** sångelever från musikinstitutet som framträdde med advents- och julbetonade sånger samtliga till ackompanjemang av kantor **Ádám Kiss** på kyrkans romantiska orgel. Kiss spelade också ”Pastorale” av **César Frank** i programmet.

De som sjöng var: **Sara Alm, Erica Granlund, Hanna Hansson, Emilia Josefsson, Ida Kronholm** och **Sara Strandberg**.

Ett fyrtiotal personer hade mött upp för att lyssna. □

Öppet hus och terminsavslutning

med utställning av elevernas arbeten håller Bild- och formskolan i Mariehamn på lördag, den 5 december, kl. 11-14. Man ordnar också med en pysselhörna och bjuder besökarna på glögg, saft och pepparkakor. □

Intermezzokören ger julkonsert

i Finströms kyrka i kväll, fredag, kl. 19.30. Dirigent är **Guy Karlsson**. Kören återkommer med en andra upplaga av konserten i S:t Görans kyrka i Mariehamn fredagen den 11 december kl. 19.30. □

Radioteater-föreställningen

”Den skalliga primadonnan” av **Euguène Ionesco** sänds för sista gången nu på söndag klockan 18.05 i Ålands radio, meddelar **Alfons Röblom** som står för bearbetning och regi.

Föreställningen är ett samarbete mellan Ålands radio och Teaterföreningen i Mariehamn. I rollerna : **Ann-Christine Karlsson, Jan-Erik Berglund, Maria Mäntylä, Daniel Dahlén, Anna Reymers** och **Danne Sundman**. □

Kjell Ekström är aktuell i en

utställning på Galleri Rita i Göteborg, där han också ställde ut i våras. Han visar ett tiotal akvareller med motiv från Malta. I utställningen deltar ett femtontal konstnärer, bland andra även **Arne Isacson** och **Bertil Böös**. Utställningen pågår 5 – 19 december. □

Cia Jansson också en läsande förebild

■**KULTUR.** Ryttaren **Cia Jansson** besökte liksom fotbollsspelaren **Daniel ”Daja” Sjölund** Ytterläs skola den här veckan som en del i projektet Livslångt läsande. Sjölund besökte skolan under onsdagen och Jansson fanns på plats under torsdagen.

Jansson, som är regerande åländsk mästare i dressyr, unghästutbildare och hopp-ryttare, deltog efter att eleverna önskat att en ”riktig hästtjej!” skulle komma på besök. (ml)

DORIS INGMAN

Skönsjungande viking till Åland

I januari kommer dansbandscharmören Christer Sjögren till Alandica. Han firar 40 år som artist och kommer att leverera egna hits och favoriter.

Det är länge sedan Christer Sjögren uppträdde på Åland men nu är han aktuell med en storkonsert. Han besöker Åland som en del av sin solokonsertturné, under hösten har han redan varit i Norge, Danmark och svenskfinland.

– På den här turnén har jag för första gången samlat mina absoluta favoriter från såväl Vikingarna som hela schlager-världen, säger Christer Sjögren.

Han började sin karriär 1968 som sångare i Jupiter. Efter Jupiter blev han sångare i Pelles. Det stora lyftet kom dock 1978 när han blev

regelrätta konserter och TV-shower. Genom åren har Vikingarna sålt flera miljoner album bara i Sverige.

Sedan 2004 har Christer Sjögren haft en solokarriär och har bland annat släppt skivor med allt från andliga sånger, julvisor och Elvishyllningar. Som om inte show och samlingsalbum vore nog, var han 2008 också med i Melodifestivalen med låten I Love Europe.

Men nu är han alltså ute på turnén med namnet Schlagerminnen. Med sig i bagaget har han även sin nya cd med samma namn, på vilken han tolkar låtar av bland andra Monica Zetterlund, Svante Thuresson, Lasse Berghagen.

Konsertbiljetterna släpps på tisdag kl. 9 på Alandica. (tl)

sångare i Vikingarna. Utöver en nordisk karriär blev de också storsäljare i Tyskland. Där sågs de inte som ett dansband, utan var mogna pop- och schlageridoler med

Föglöboken

Beställ nu – spara 50 euro!

Lagom till jul utkommer boken »Familjer och gårdar i Föglö – från stormaktstid till nutid». I den får vi följa utvecklingen i Föglö från äldsta tid till våra dagar och lära känna människorna som bott i kommunen sedan 1600-talet. Drygt 2.300 familjer redovisas på cirka 1.500 sidor i två digra band. Dessutom berättas byarnas och gårdarnas historia, vi får exempelvis veta hur länge hemmanen har ärvts inom samma släkt.

Boken är en guldgruva för släkt- och lokalhistoriskt intresserade – en perfekt julklapp till alla Föglöbor och Föglöättlingar som med boken bjuds på en spännande resa i den egna historien. Snabbt och enkelt kan släkten vara spårad tillbaka till 1600-talet!

Javisst, jag beställer Föglöboken!

Jag vill köpa ex. av boken *Familjer och gårdar i Föglö – från stormaktstid till nutid* (ca 1.500 sidor) för specialpriset 220 € (ordinarie pris: 270 €). Detta erbjudande gäller för beställningar gjorda senast 8 dec. 2009. Om boken (böckerna) sänds per post tillkommer postens avgifter samt kostnader för emballage.

Namn:

Adress:

Postadress:

Telefon:

Alla som beställer Föglöboken senast 8 dec. 2009 har också möjlighet att köpa tidigare böcker i serien Ålands släktregister till förmånspris. Markera nedan vilken eller vilka böcker som önskas:

- ☐ Lumparland 45€ (ord.pris 60€) ☐ Vårdö 75€ (ord.pris 92€)
☐ Sund 220€ (ord.pris 270€) ☐ Lemland 220€ (ord.pris 270€)
☐ Saltvik 220€ (ord.pris 270€)

Mottagaren
betalar
portot

SkogsjöMedia

Svarsförsändelse
Avtal 22100/280

22103 Mariehamn

Läs mer på: www.bokhandeln.ax

MAN KAN IBLAND ÅSTADKOMMA MER

MED EN HAND ÄN MED TVÅ.

Röda Korset
Blodtjänst

BLOD GIVNING

ti 8.12. och ons 9.12. kl 12–18, to 10.12. kl 9–15
i Röda Korsgården, Västra Esplanadgatan 5, Mariehamn.

STRÄCK UT DIN HAND. Varje vardag behöver patienterna hjälp av mer än 1000 blodgivare. Tag med dig ett officiellt identitetsbevis. Gratis infotelefon 0800 0 5801. www.blodtjanst.fi • www.sovinkoluovuttajaksi.fi

budbil
ålands budbilsservice ab

Köp dina julklappar hemma!

Det är smidigt att handla hemma.

Du kan bekvämt komma in till oss och se och känna på varor från hela världen, som du sedan kan ta med dig hem direkt.

Om du vill kan du också beställa hemkörning av dina varor, även kvällstid när du är hemma.

Dessutom är det ofta roligare att handla i butiken än på nätet.

Kan det bli enklare?

PS! Skicka gärna en julkörsning via SMS/MMS i år!

Det är bra för miljön och dessutom är det billigare än att skicka julkort...

Till exempel den här produkten har vi hemma:

**HP COLOR LASERJET
C1215**

149€

MKAB.com
Mariehamns Kontorsmaskiner AB

DATA GROUP
IT-proffs i samverkan

Skarpansv. 26, tel 13 536, fax 16 566
Öppet: vard. 8.30-17.00 lörd. 10-14

Delbetala!
Skräddarsy din
finansiering med
Aktivfinans!

Paketpris!
2+3-sits soffa
1565€
(1650€)

3-sits soffa Malta i läder Florida svart el. beige, B 215 cm **945€**. 2-sits soffa, B 162 cm **705€**.
Paketpris! **1565€** (1650€)

UTE I SISTA MINUTEN?

Vi har utvalda möbler med leverans inom 2 veckor!

Soffa
med divan
1025€

3-sits soffa Monza med divan i tyg A227 dark grey, B 302 cm **1025€**.

Bäddsoffa
med schäslong
945€

Bäddsoffa Ängö i tyg Chicago **945€**.

Fåtölj
+ fotpall
310€

Fåtölj + fotpall Bonn i läder/PVC svart med underrede i mahogany **310€** Paketpris!

Sittsäck
+ julpåse på köpet!
69€

Sittsäck Zitzack i polon finns i ett antal färger, inkl. julpåse **69€**

Ge bort ett
presentkort
i julklapp!

jul

Handla allt gott till julen ombord!

Hickoryrökta Baby Back Ribs 365 g, revbensspjäll	€ 4,20
Black Tiger, scampi 8/12 l kg, vildfångade och certifierade	€ 19,60
Blåmögelost 100 gr Paladin.....	€ 1,30
Brieost 60 % l kg fransk	€ 7,00

Välkommen
ombord på Rosella!

VIKING LINE

www.vikingline.ax

FREDAG

Äntligen

■ NÖJE

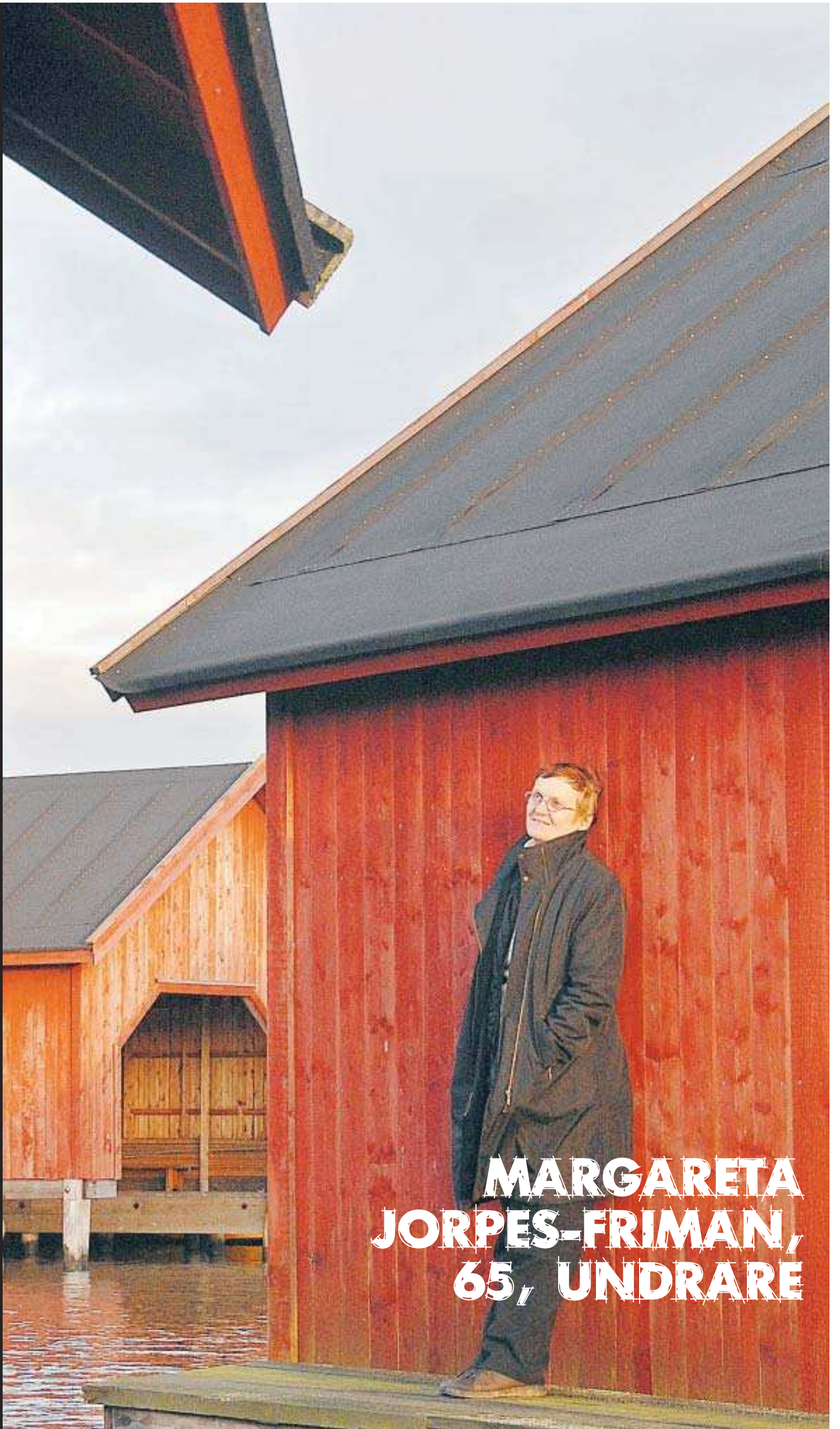
■ SERIER

■ FRÅGELÅDAN

■ KRÖNIKA

■ PORTRÄTT

■ TITTES TRÄDGÅRD

**MARGARETA
JORPES-FRIMAN,
65, UNDRARE**

ÄNTLIGEN FREDAG TIPSAR

Läser: Barney Stinson-citat. Här kommer ett: "You know what Marshall needs to do? He needs to stop being sad. When I get sad, I stop being sad, and be AWESOME instead. True story."

För övrigt... önskar jag att de som inte vågar köra mer än 50 håller sig ute vid vägrenen.

Malin Tillström, nyhetschef/reporter.

Läser: "Två husvagnar" av **Marina Lewycka**. En söt berättelse i förfärliga miljöer om östeuropeiska gästarbetare i England. Skönt att Hammarland är av med sin kycklingfabrik!

För övrigt ... planerar jag kvällens middag för **Sus** och **Patrik**.

Harriet Tuominen, ledarskribent

Lyssnar på: "Lucky" av **Jason Mraz**. Fast jag föredrar den spanska versionen "Suerte". Den spelas också på mitt gym och gör att jag kan sträcka mig lite längre.

För övrigt...är jag imponerad av min sjuårige son som kan teckenspråk. Inte helt och hållet men många nödvändiga tecken som "förlåt", "misstag", "mamma" och "leka". Det har han lärt sig i skolan.

Nina Smeds, reporter

MARGARETA JORPES-FRIMAN, 65, UNDRARE

En Häxa flyttar hem till Kökar

Allt som man vill klarar man av!

Det är kökarbon Margareta Jorpes-Frimans motto.

Här berättar hon om häxbrygder, handpåläggning och magisk musik - och hur det var att lämna sin familj som liten flicka och växa upp hos en ensamstående faster på fastlandet.

Vi börjar i slutet av intervjun. Margareta Jorpes-Friman berättar att hon länge velat förstå var andligheten kommer ifrån. Vad som får en man att bli franciskanermunk, till exempel. Hon ville krypa in under munkarnas skinn. Och hon har nått en viss insikt.

–I dag vet jag hur en religiös människa ser ut på insidan.

Har det också gett insikter i vad som är meningen med livet?

–Nu borde jag vara som en kökarbo, en som kommer med en förlösande mening på bara tre ord..... meningen med livet? Jo, det är att man skall sköta om det liv som man har fått.

Margareta lever som hon lär. Hon minns att hon för länge sedan blev uppläxad av en kvinna när hon berättade vad hon skulle göra när hon blev pensionär. För vem vet hur ditt liv ser ut i morgon? Eller om du ens blir pensionär, frågade kvinnan då.

–Det är ingen idé att vänta tills dess, var hennes råd.

–Och jag lydde henne. Så nu vet jag inte ens om jag har några drömmar kvar. Allt som jag vill göra har jag gjort!

Nyfiken, det har hon alltid varit. ”Icke-personligt nyfiken”, säger hon. Hur människor som hon möter är visar sig tids nog. Först vill hon veta vad som finns runt vägkröken, eller på andra sidan berget.

–Och jag trillar alltid ur bilden var jag än är och hur jag än anstränger mig att vara tillbakadragen. Resultatet av nyfikenheten är att jag för det mesta har väldigt kul. Möter så många intressanta människor. Hamnar i de mest oväntade situationer. Det kommer emot det som skall ske!

Nu backar vi - över 60 år bakåt i tiden. Margareta var två år och elva månader gammal när hennes föräldrar bestämde att hon skulle flytta från hemmet på Kökar till sin faster **Berta** i Pojo i Nyland.

–Varför? Det fanns inga skolmöjligheter på Kökar och mina föräldrar ville att jag skulle läsa så långt som huvudet höll.

–Som fullvuxen förstod jag att det inte hade varit bra, jag mådde inte bra, var inte harmonisk. Så när det började utkomma all världens psykologiska självterapiböcker läste jag allt jag kom över. Och sakta klarnade det för mig. Jag blev hel.

Hon använder ordet ”healing” för att beskriva den processen.

–I alla fall fick jag på köpet en massa psykologisk kunskap och förmågan att se tvärs igenom människor. Sådär som man gör när man är Häxa.

Vi återkommer till Häxan Margareta.

Hennes första minne från resan till Pojo var att hon och fastern gick in i en saluhall i Åbo.

–I min ursprungsfamilj brukade vi sova på golvet när vi kände för det. Jag försökte lägga mig och sova på det vita kakelgolvet i köttaffären och faster hade fullt sjå att hålla mig uppe.

Lilla Margareta kom ”hemskt passligt” för fastern..

–Ensamstående lärarinnor skaffade inte barn på den tiden. ”De sade att jag borde ha en hund till sällskap, men jag

MARGARETA JORPES-FRIMAN

Namn: Karin Margareta Marianne Jorpes-Friman.

Född: På Jorpes gård i Kökar Överboda 1944.

Bor: Pendlar mellan Åbo och det nybyggda huset i Överboda.

Familj: Maken **Rauno Friman**, sverigefinländare, är lektor i kemi vid Åbo akademi. Paret har två döttrar - **Eivor Hellström** i Pargas, och **Siw Hellsten** i Björneborg, med familjer.

Gör: Pensionär.

Kan: –Allt vad jag vill!

Vill: –Behålla hälsan.

tycker inte om hundar”, sade hon till mig. I Nyland uppfattades vi som mor och dotter. Jag liknade på henne, folk såg nog släktskapet. De trodde länge att jag var en oäkta unge. ”Bertas kläppin”, så kallade de mig.

Men byborna var nyfikna och vänligt sinnade.

–Jag minns att de försökte gifta bort mig.

–Jag fick en nyländsk identitet, jag blev ”skolans Margareta”. De kunde inte riktigt fatta hur det låg till.

När hon tog studenten kom byborna till festen för att få se hennes pappa **Nestor**. Och när de fick höra att hennes mamma **Nenne** skulle sälja på fiskmarknaden i Helsingfors - då for de dit och granskade henne.

Under hela uppväxttiden tillbringade hon somrarna på Kökar. Så behöll hon sin identitet som kökarbo.

En sommardag på Kökar plockade Margareta humle att ha mot sömnsvårigheter.

–Min mor gick förbi, stannade och sa: ”Min mor var Häxa, men det är du också!” Jag skrattade bara. Då. Men långt senare har jag begripit att hon hade rätt. Jag är Häxa. Jag tycker det är kul och spännande och högst seriöst att vara Häxa!

Margaretas mormor hade i hemlighet samlat örter som hon torkade i sin bod. När någon gris i byn var så sjuk att den inte orkade hålla sig på benen kokade hon ihop en brygd av örterna.

–Hon hackade grisen i trynet, läste trollramsor och hällde örtdrycken i grisens strupe. Grisar är som människor, de måste få C-vitamin i födan, annars blir de slut. Mormors gröna trolldryck innehöll tillräckligt C-vitamin för att grisarna skulle återfå hälsan. Tänk vad bra att mormor var Häxa! Själv har jag fortsatt hennes intresse för örter, men jag tar min örtkunskap ur böcker. Den

fuskvägen meriterar mig inte till att vara äkta Häxa som mormor. Hon var en naturbegåvning.

Att bli biolog var Margaretas första yrkesmål. Läraren **Sven Nordberg** i Karis-Billnäs samskola var så bra att halva klassen sökte till biologiutbildningen vid Åbo akademi. Där måste man också läsa kemi, och efter ett tag tyckte Margareta att det var roligare. Så hon blev licentiat i fysikalisk kemi.

Hon kastade sig också ut i studentlivet och lärde känna massor av musikmänniskor. Musikbegåvningen hade hon arvt av sin mamma som spelade fiol i Kökars spelmannslag.

–Jag försökte spela fiol jag med, men jag var för långsam. Sedan har jag köpt all världens instrument, dragspel och piano....

Men rösten är hennes bästa instrument. Hon sjöng med trubadurerna **Jalle Ahlbeck** och **Olle Söderholm** och upptäckte ballader från 1700- och 1800-talet.

–Balladerna är långa, jättelånga. Efter en stund börjar det svänga runt dem, blir som en sugande puls. Den pulsen är magisk och tar lyssnarna med till ett annat medvetande. Folk tycker om upplevelsen. Det är så schamaner arbetar! I sången är jag schaman, häxa. Jag har ett instrument som passar till, det är en trumma, en äkta schamantrumma, som jag försiktigt trakterar. Instrumentet är spännande och väldigt vackert.

Till sådan balladsång dansades i tiden ringdanser. Den traditionen lever fortfarande på Färöarna, berättar Margareta. Innanför dansarnas ring finns kosmos - utanför ringen råder kaos, sägs det.

Och hon kan strupsång, så som den utövas i Mongoliets grannland Tuva. Den sången lärde hon sig av en holländsk doktorand i övertonssjungande,

och hon väver ibland in den i sina ballader.

–Åhörarna blir alldeles till sig och frågar om jag går i trans, men det kan man inte för sjungandet fordrar skarp koncentration hela tiden. Men man låter som en schaman eller häxa.

När hon hittat sin livskamrat, sverigefinländaren **Rauno Friman**, fick hon omskola sig.

–När man är två kemister i samma familj blir det svårt att hitta jobb. Så jag utbildade mig till bibliotekarie vid Åbo akademi. Och sedan inrättades en ny tjänst som informatiker, det var 1983.

Det var drygt ett decennium innan vanligt folk lärde sig att det fanns något som heter internet. Inom akademien fanns en enda uppkoppling till digitala databaser som alla användare skulle samsas om, via Margareta.

Informatikerjobbet blev hennes brödföda. På fritiden fördjupade hon sig i Kökars historia..

–Jag samlade ihop allt som jag hittade. Nu finns en kortkatalog deponerad på akademibiblioteket, med väldigt omfattande handlingar om Kökar. Många gamla, svåråtkomliga dokument.

Delar av den samlingen har samlats i fem skrifter som landskapsregeringen sponsorerat.

En ny utmaning väntade när Margareta fyllt 60 år.

–Man skall lyssna till sina ingivelser och kolla om man kan göra något av dem. Jag hade länge en underlig känsla att jag hade kraft i händerna och skulle kunna göra gott åt människor med dem, hela människor, alltså healing igen. Men som jag nu inte är vidskeplig blev det inget av att lägga händerna på folk förrän jag gick och anmälde mig till utbildning till massageterapeut.

Kursen var på finska, och fast Mar-

gareta bott många år i en tvåspråkig stad så var hon inte säker på att språkkunskaperna skulle räcka till.

–Men allt man vill klarar man av, för det man inte klarar av kommer man inte på att intressera sig för. Så enkelt är det. I alla fall blev det så att jag nu professionellt kan lägga händerna på människor och lösa deras spänningar, hela dem. För människan kör ner sina spänningar i sin muskulatur, det vet jag av mig själv. Man biter ihop. Man spänner sig till sitt yttersta. Och allt blir kvar i kroppen om man inte förmår ösa bort det som varit fel, varit långvarigt psykiskt plågsamt.

Och Häxan som hon har i sig är med på ett hörn.

–För jag nynnär sakta en isländsk vaggsång medan jag masserar och det fascinerar folk. Dom njuter och slocknar saligt.

Nu har familjen byggt ett hus för året om-boende i hennes gamla hemtrakter. Maken jobbar fortfarande så Margareta pendlar mycket mellan Åbo och Rudor på Kökar. Om Rudor sägs att ett spöke, en kvinna från en annan dimension, en gång visade sig.

–Nu väntar jag att jag någon gång skall få syn på henne, att den upplevelsen skall beskåras mig när tiden är inne och jag är tillräckligt mogen Häxa för att börja se i en annan dimension. Vidskeplig klarar jag tills vidare inte av att vara. Men jag försöker och jag tycker nog att jag har vissa talanger att vara Häxa.

En utsiktsport. Porten kan inte öppnas, den finns bara där för att släppa ut blickarna över det irländska landskapet.

Irlands vackraste trädgård 2008

Killurney Garden i grevskapet Tipperary utsågs i fjol till den vackraste amatörträdgården på hela Irland.

Det var också Killurney Garden som vann då deltagarna i vår trädgårdsresa skulle rösta fram vilket av alla mål som gav mest.

Tävlingen om Irlands vackraste amatörträdgård tas varje år på blodigt allvar. Det utses en jury bestående av trädgårdsproffs som noggrant synar alla tävlingsbidrag.

Bara de trädgårdar som är välskötta, som har en mångfald av olika växter och hög kvalitet på designen kan komma i fråga i kampen om den åtråvärda segern.

I motiveringen till att just Killurney Garden vann konstaterar juryn att trädgården inte bara uppfyller alla dessa kriterier utan att den dessutom har en säregen magi.

I en av de gamla murarna i trädgården finns ett litet rum som Mildred har utnyttjat för att skapa ett stilleben med krukor.

Och visst är den drygt 4.000 kvadratmeter stora Killurney Garden, som ägs av **Mildred Stokes**, magisk. Men det är varken växtutbudet, de nitiskt skötta planteringarna eller den

övergripande helheten som skapar den förtrollade känslan inom mig.

Jag faller i stället pladask för hur Mildred Stokes kombinerar växter med varandra.

Då man vandrar längs de många slingrande stigarna möter man det ena perfekta stillebenet efter det andra. Växterna presenteras genomgående estetiskt och med god smak.

Lek med former

Det handlar om färger i samspel eller som kontraster och det handlar om lek med former.

Skira perennspiror dansar med formklippta buskage, klockor nickar mot klasar och nyanser flirtar med sin omgivning. Man kunde illustrera en hel bok om växtkombination med bilder bara ur den här trädgården.

Skönheten är ett resultat av ett över 20 år långt och målmedvetet arbete. Mildred Stokes

samlar på bland annat julrosor, prydnadsgräs, alpiners, rosor och på ovanliga buskar och träd.

Medeltida kyrka

Det finns också helt unika faktorer som bidrar till att skapa magin i Killurney Garden, ingredienser som bara Mildred Stokes är lycklig nog att äga.

Vad sägs om ruiner från en medeltida kyrka, gamla murar och en smal antik bevattningskanal med ett klart flöde som aldrig sinar? Eller en milsvida utsikt över ett hisnande vackert landskap med gröna kullar och blånande berg...

Mildred Stokes trädgård är bara öppen under vissa allmänna trädgårdsdagar i grevskapet men hon tar emot grupper enligt överenskommelse.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

Foto: SEPPA SARKKINEN

Tätt och frodigt. I trädgårdens lundparti spelar formerna en stor roll i den täta grönskan.

Kristallklart och drickbart. Från bergen rinner rent vatten längs en antik kanal som går genom hela trädgården.

KRÖNIKA

Komplimang, motsatsen till förolämpning

Nu är det snart sex månader sedan jag fick uppleva fråga chans-processen och go-dismutandet och upptakten till livet som en person i parförhållande. Så pass mycket tid har gått att jag även hunnit stifta viss bekantskap med min kvinnas (hon är stolt 18-åring) vänner och allt detta har varit en enda stor kavalkad av nya upplevelser för mig. Det som dock kanske har förundrat mig mest av allt – i egenskap av att vara pojke – är deras snällhet.

Hon och vännerna ger varandra komplimanger och hjälper varandra med diverse göromål. Att säga godhjärtade saker till varandra var ett helt nytt fenomen för mig. Mina grabbkönade vänner och jag har levt under konstant förtryck från varandra.

Det handlar om allt från att inte säga något om den där klicken vitlökssås på kinden efter att ha varit och ätit French dog, till raffinerade fraser såsom ”jaha, du vill ha äcklig mat idag” om någon väljer en annan maträtt än de övriga i gruppen. Allt detta väldigt subtilt. Vi beter oss som ett gäng egosexuella barn med storhetsvansinne tillsammans.

Det råkade sig en dag så att jag fick en komplimang av en av Hennes vänner i samband med att vi skulle ut för att fira Hennes födelsedag.

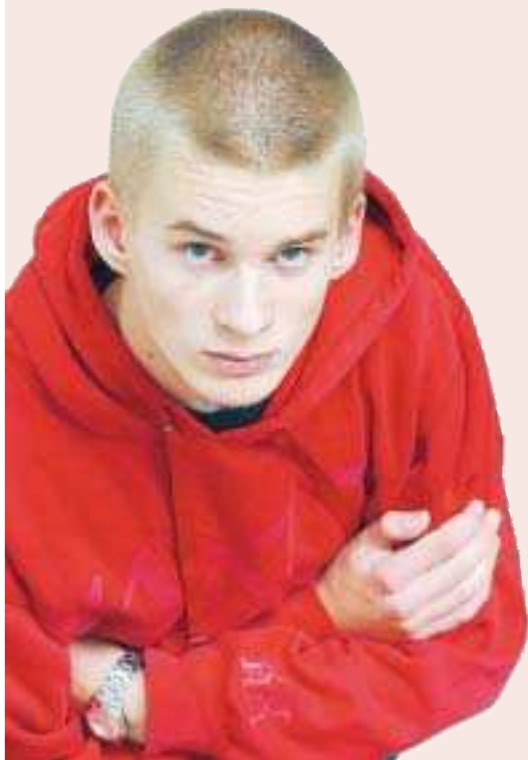
Utan förvarning fick jag kommentaren ”snygg frisyra”. I mitt inre tänkte jag febrilt över vad som skulle följa de två orden: ”...NOT” eller kanske ”om vi ställer det i relation till skabbrävspäls” - men det kom aldrig något mer. Jag hade sett dem vara snälla mot varandra många gånger förr, men det här var jag verkligen inte förberedd på.

På en sekund fick jag ta till mig en helt ny vänskapsparadigm och anpassa mig till situationen. Jag är än idag osäker på om jag förmådde frambringa ett grymtande tack eller om jag istället använde det enda svar jag hade förberett på den förväntade förolämpningen - det ack så Kenny Starfighterianska ”amen, durå!”

Jag gjorde några tafatta försök till att vara snäll mot mina vänner häromdagen. Vi satt och spelade vårt jättehäftiga och inte alls tontiga wannabe-DJ-spel. När en av mina kompisar gjorde bra ifrån sig, sade jag faktiskt något i stil med ”öuhm, bra gjort, du...”

Pulsen steg och mina handflator var helt svettiga efteråt. Det var nog lite för mycket för en kväll. Jag tror inte den vänskapsrelationen klarar av fler komplimanger på ett tag nu.

”Vi heter oss som ett gäng egosexuella barn med storhetsvansinne tillsammans.”

Alex
Westström

Vilka filmer ska man satsa på om man vill komma åt den rätta julkänslan? Nöjes julredaktion har tittat på fem julfilmer i olika genre och betygsatt dem.

ETT PÄRON TILL FARSA FIRAR JUL

Längtar ni efter en härlig, hemtrevlig gammeldags jul med hela familjen samlad? Det gör **Clark Griswold** också, men det blir inte riktigt som han har tänkt sig...

Vi tycker:

Att det är en klassiker, med mycket pinsamma scener som antingen är roligt eller blir jobbigt i längden. Mycket julkänsla får man av filmen. Personerna i filmen, grannarna och släkten, är väldigt konstiga och udda men det är väl det som gör filmen rolig.

Betyg:

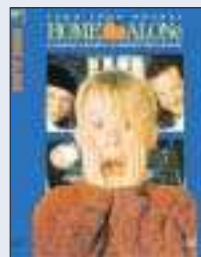

ENSAM HEMMA

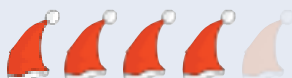
Filmerna handlar om åttaåriga **Kevin** som blir kvarglömd hemma när övriga familjen åker på semester till Frankrike över jul. Under tiden de är borta kommer två klumpiga inbrottstjuvar på besök hos Kevin.

Vi tycker:

Att den ger julkänslor och är en tpsik klassisk film som man antingen sett flera gånger eller kommer att se flera gånger. Den är väldigt underhållande men lite överklig. Väldigt smart liten unge och väldigt klantiga tjuvar.

Betyg:

BLACK CHRISTMAS

Ett gäng universitetstjejer blir under jullovet telefontrakterade av en främling. Sedan dör de, en efter en.

Vi tycker:

Att den är väldigt äcklig, och mycket förvillande. Man skakar och blir äcklad på ett psykiskt sätt. Mördaren är psykiskt sjuk så man blir helt förvirrad. Den skapar för många frågor som man inte svar på.

Betyg:

Exilsvensken släpper mixtape

■ **Adam "Xilsvensken" Zetterqvist** har släppt ett blandband. Låtarna på bandet med namnet Bad Marie handlar om att "hänga för mycket på badhus och att råka lägga pizzor utanför Arken." Svängig ö-musik med glimten i ögat.

Sök på "xilsvensken" på Youtube eller Wildfire!

Lika som bär

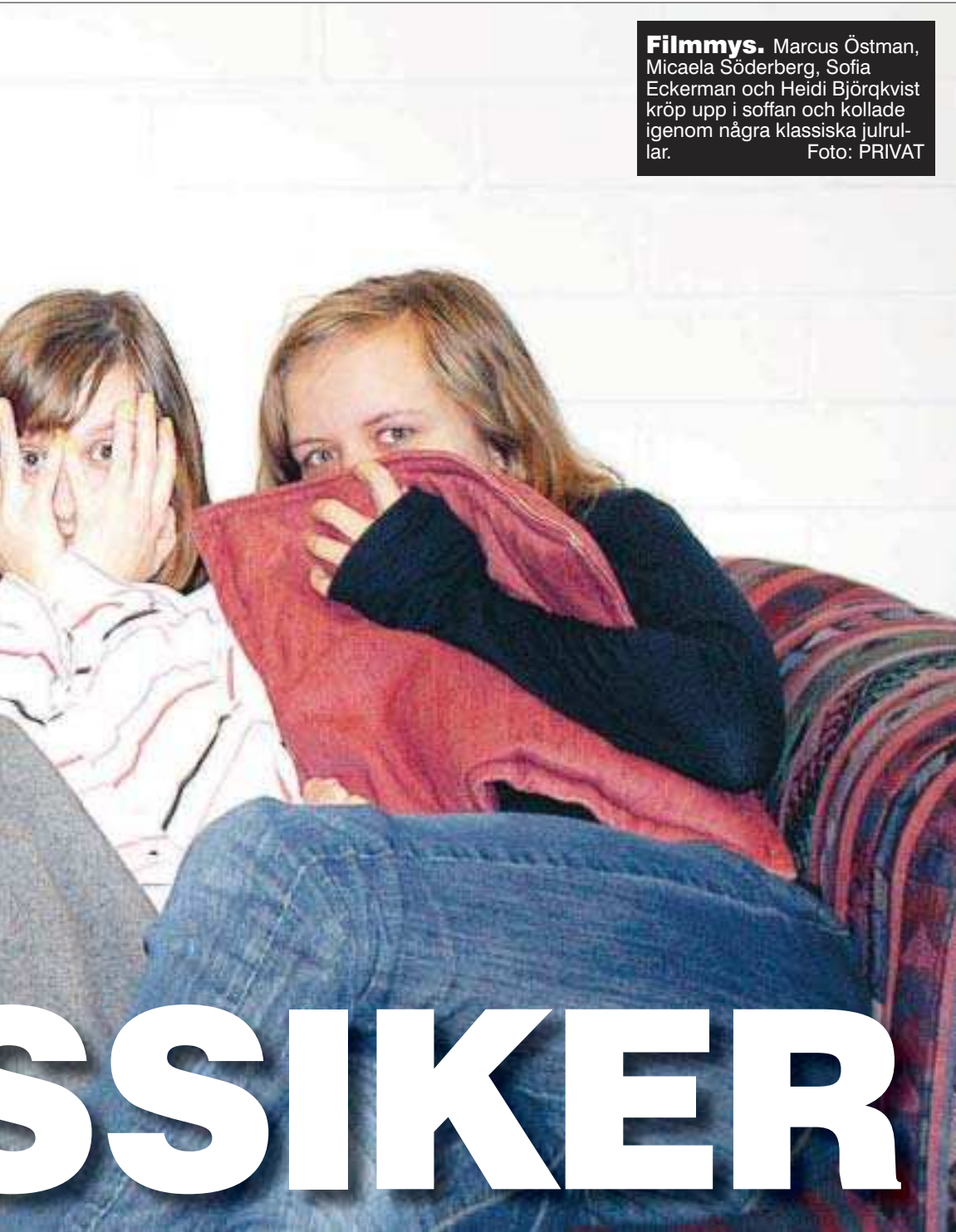

Anna Flink och Lena Philipsson.

Sista chansen se Salander

■ För er som ännu inte sett Luftslottet som sprängdes på Alandica är sista chansen i helgen. Den tredje filmen i millenniumtrilogin visas på lördag kl. 18.00 och 20.30 och på söndag kl. 16 och 18.30.

Filmmys. Marcus Östman, Micaela Söderberg, Sofia Eckerman och Heidi Björqvist kröp upp i soffan och kollade igenom några klassiska julrullar. Foto: PRIVAT

SSIKER

TEXTER: Alexandra Holmqvist, Heidi Björqvist, Marcus Östman, Micaela Söderberg, Sofia Eckerman

BAD SANTA

Willie brukar jobba som jultomte varje jul tillsammans med **Marcus**, en liten dvärg. Men de är inte två vanliga arbetare, de planerar alltid att råna varuhuset på julafton...

Vi tycker: Att det är en hemsk julfilm med ovärdat språk, inget för småbarn. Men den har en poäng på ett konstigt sätt. Passar bäst för ungdomar isåfall. Det är ganska dålig humor i filmen.

Betyg:

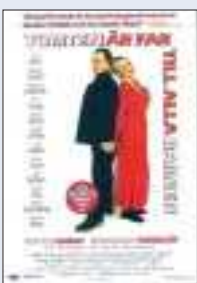

TOMTEN ÄR FAR TILL ALLA BARNEN

Sara bjuder in alla sina exmakar med familjer att fira jul med henne och hennes nye make **Janne**. Festen urartar ganska snabbt och Janne råkar avslöja för en av gästerna att han låtit sterilisera sig, något som snart alla får reda på, utom Sara. Vid middagen berättar Sara den strålande nyheten att hon är gravid!

Vi tycker: Att det är en galen svensk film med mycket drama, skrik och bråk. De snackar skit och svallrar. Det är en okej film men kan bli lite mycket till slut.

Betyg:

Det händer i helgen

Fredag

Arken

Conny Henrix spelar dansmusik uppe i restaurangen och Stockholmaren Dj IBZ i nattklubben. Dj IBZ har bland annat lirat på partyön nr. 1, Ibiza, 18 somrar i rad. Missa inte honom om ni gillar att dansa till ny musik!

Park

Mariehamn Jazz & Blues r.f. fixar jam för intresserade musiker och sångare på Park Bar. Det kommer att finnas backline på scenen, dvs: trummor, basförstärkare, gitarrförstärkare och sångmikrofoner.

Dinos

Svenska rockbandet Toxic Lab Rats spelar.

Lördag

Arken

Van Grogg från Stockholm spelar covers i nattklubben. Conny Henrix spelar upp till styrdans i restaurangen.

Park

Bandet Child in time lirat den bästa 70-talsrocken live. Massor av Deep Purple, några guldkorn av Uriah Heep, Whitesnake, Pink Floyd och Led Zeppelin.

Dinos

Svenska rockbandet Toxic Lab Rats spelar.

Söndag

Park

Öppna ÅM i Fancy Cocktail. Heja fram din favoritdrink eller favoritbartender. Kl. 21.

FRÅGELÅDAN

I Nya Åland redaktions kök sitter en glad Frida Johansson och äter lunch. Hon är femton år, bor i Mariehamn och går i nian i Övernäs högstadium. Hon har ett stort intresse för gymnastik och det är en stor del av hennes fritid, men hon hinner även umgås med sina vänner och sin pojkvän.

Vad heter din cykel?

– Den heter Spurt.

Om du var en fluga, var skulle du landa?

– Troligen på Josefine Nordlunds rum-pa.

Är det fel att äta kött?

– Absolut inte!

Har du dejtat någon du träffat på nätet?

– Nej, det har jag inte.

Du får ge vem som helst vilken present du vill. Vad ger du och till vem?

– En puss till Marcus Carlsson.

Har du någonsin vält en ko?

– Det skulle jag väl inte tro.

Vilken är din favoritfrukt?

– Kiwi och melon är gott.

Vad var du rädd för som liten?

– Mördarsniglar och militären.

Vad vill du se mer av på Åland?

– Varma gymnastiksalar med skumgummigropar i!

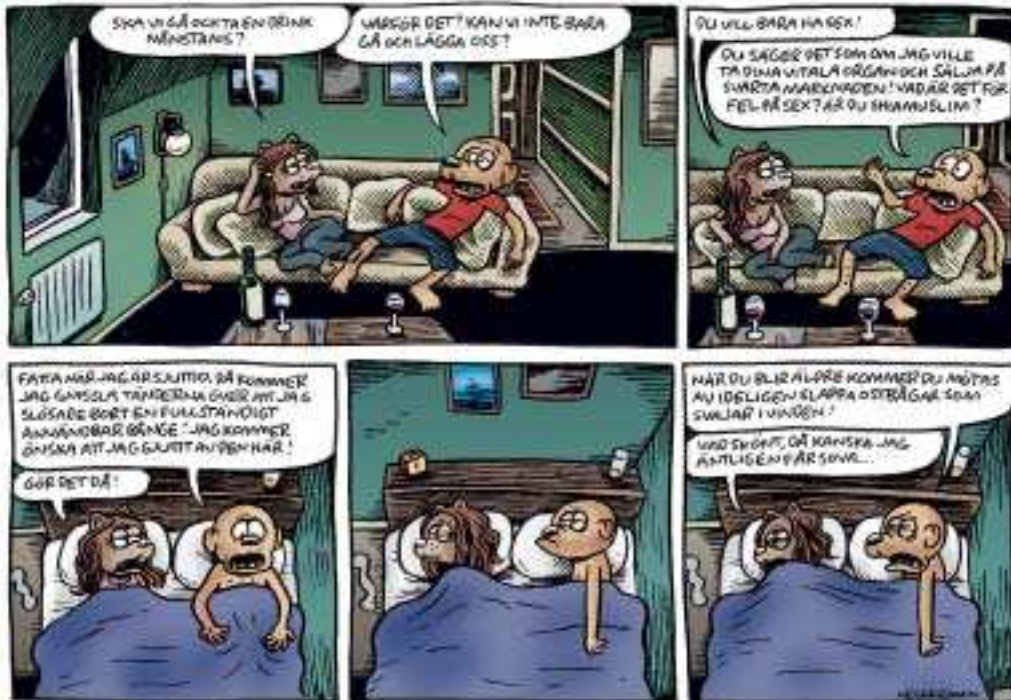
Har du blottat dig någon gång?

– Vem har inte gjort det egentligen?

Text: JUTTA STOLT (prao)

ROCKY

HÄLGE

Årets jul- klapp

Vill du ge en gåva som blir uppskattad året runt? Då har vi den perfekta julklappen för dig, en

PRENUMERATION

på Nya Åland

Exklusivt för dig med nyankortet

En gåvoprenumeration kostar 159€ för ett helt år. Vill du betala i två rater kostar det 83€ / gång. Normalpris 218€/år.

Porto tillkommer på prenumerationer utanför Åland. Fyll i kupongen, e-posta prenumeration@nyan.ax eller ring 23 444!

Nya Åland

Jag har Nyankortet och vill ge bort en uppskattad julklapp:

NYA ÅLAND under ett helt år för endast 159€

☐ 1 rat 159€

☐ 2 rater 83€

Tidningen ska skickas till:

Adress:

Postadress:

Telefon: GSM:

Sänd faktura till: ☐ **Presentkort**

Namn:

Adress:

Postadress:

Telefon: GSM:

Underskrift:

Nya Åland
bjuder på
portot

Nya Åland

Svarsförsändelse

Avtal 22100/41

22103 Mariehamn

Ge en julhälsning och gör en hjälpinsats!

Önska God Jul och Gott Nytt År med en annons i Nya Åland

En annons enligt denna modell kostar 27€ inkl. moms. Av detta belopp går 10€ till välgörande ändamål (t.ex. Ålands Barnfond, Ålands Sjöräddningssällskap, Ålands cancerförening, Rädda Barnen, Djurskyddsföreningen).

Ring 23 444, faxa 23 450 eller kom in till oss på annonsavdelningen så hjälper vi dig. Du kan också skicka e-post till: annons@nyan.ax, ange då din faktureringsadress och till vilken fond du vill betala. Gäller endast privatpersoner.

Annonserna publiceras t.o.m. 22/12 2009.

Nya Åland
www.nyan.ax

Rabatt på julhälsningen med Nyankortet!
Med Nyankortet får du julhälsningen för endast 22€ inkl. moms

Uppklädd för slottsbal

I delvis lånta fjädrar, men med ny- och specialtillverkad väska drar chefredaktör Nina Fellman på söndagen iväg till Helsingfors på självständighetsbal.

När Finland firar sin självständighet handlar det främst om två saker, militärparader och bal på slottet.

Årets åländska gäster är, i vanlig ordning, talman **Roger Nordlund** och hustrun **Gunilla G Nordlund**, lantrådet **Viveka Eriksson** och maken **Olof Erland** och landshövding **Peter Lindbäck** med hustrun **Marlene Lindbäck**. Därtill inbjudna är finansminister **Mats Perämaa**, i egenskap av kommunfullmäktiges ordförande på Kumlinge, med sambon **Ulla-Karin Newton** samt chefredaktör **Nina Fellman** med maken **Robert Jansson**.

Det kan finnas fler inbjudna ålänningar, men gästlistan lämnas inte ut från presidentens kansli.

Lånade skor

När chefredaktören ska på bal blir kläderna alltid ett problem. I år inköptes en alldeles ny klänning, men smycken, skor och handväska saknades.

-Jag gjorde en liten efterlysning i Nyan och i Åland24, och responsen var som vanligt överväldigande. Jag fick erbjudanden om smycken både av privatpersoner och företagare, men stannade sist och slutligen för ett halsband och örhängan som en arbetskamrat lånat ut, säger Nina Fellman.

Smyckestillverkare. En av dem som erbjöd smycken till balen var Elisabeth Sundman som i nygrundade företaget Adeleman's säljer en mängd olika smycken. Foto: MALIN TILLSTRÖM

Skorna kommer från en granne.

Av kaffepaket

Väskan, som enligt efterlysningen skulle tillverkas av ett paket President-kaffe, är tillverkad av Edna Karlsson i Mariehamn.

-Jag fick in två jättefina väs-

kor, och valde den som var lite mindre och diskretare. Jag tror Tarja Halonen är en president som förstår att uppskatta både återvinningstanken och skämtet, säger Nina Fellman, som också vill tacka alla som kommit med hjälp och förslag.

Vi återkommer med rapport från balen i nästa vecka. (pd)

SJÄLVSTÄNDIGHETS-ÖPPET

59€

EPSSX115
Allt-i-ett-skrivare med upp till 5760x1440 dpi upplösning. DuraBrite Ultra inc - För detaljrika och hållbara utskrifter. Upp till 30 sidor per minut i svart och 15 sidor/minut i färg. Ramlösa utskrifter - bilden täcker hela arket, så du slipper att klippa. Individuella patroner. A4 CCD skanner - 600dpi skanner med kopiering och möjlighet för förstoring av bilder.

15,90€

PHILIPS FC8617
Kraftfull dammsugare på 1800w. Effektiv filtrering av kvalster, pollen och allergener tack vare HEPAfilter. 10 meters arbetsradie gör att du kan dammsuga i flera rum utan att byta uttag. Gummerade hjul som är skonsamma mot golv.

99€

Tefal C0500682
Stekpanna 28 cm från välkända Tefal. Thermo-Spot och Non-stickpanna.

Erbjudandena gäller endast 6.12.2009

Vikingagränd 11, 22100 Mariehamn
Öppet 6.12 12-16

GIGANTEN
DET ÄR DUMT ATT BETALA FÖR MYCKET™

ålands budbilsservice ab

Köp dina julklappar hemma!

Det är smidigt att handla hemma. Du kan bekvämt komma in till oss och se och känna på varor från hela världen, som du sedan kan ta med dig hem direkt. Om du vill kan du också beställa hemkörning av dina varor, även kvällstid när du är hemma. Dessutom är det ofta roligare att handla i butiken än på nätet. Kan det bli enklare?

PS! Skicka gärna en julkörsning via SMS/MMS i år! Det är bra för miljön och dessutom är det billigare än att skicka julkort...

Till exempel den här produkten har vi hemma:

TeleButiken
Mariehamns Telefon Ab

Sony Ericsson

Sony Ericsson T700
Tunn och slående elegant. T700 kombinerar klassisk elegans och metallfinish i ett litet och smidigt format – bara 10 mm tunn.

99€

Storag 6, tfn 27 448 www.telebutiken.ax Mån-fre 08-17 Lör 11-15 SÖN 6/12 10-16

Nya produkter. Paul-Mårten Sjölund, Tord Sarling och Sven-Harry Boman förevisar de nya förpackningarna som charlot-tenlöken packas i.

Torkrummet. I det stora lagret där grönsakerna hålls torra ryms ungefär 1000 ton. På bilden syns Paul-Mårten Sjölund.

Packar. Jonas Hedengren packar lökpåsarna i lådor.

Löken het i ny trädgårdshall

Suget efter närproducerade grönsaker och frukt har gett Ålands trädgårdshall ett lyft.

I kväll invigs den utbyggda hallen i Jomala Gölby.

För ungefär ett år sedan skrev Nyan om Ålands trädgårdshall, ÅTH, som hade börjat bygga ut hallen i Jomala Gölby. Och nu står verket klart.

Det är en klart och tydligt modern hall där gamla och nya maskiner samsas.

Beslutet att utveckla och bygga ut kommer från en idé som de fick för ett par år sedan. För att de skulle kunna utvecklas behövdes stora förändringar. Framtidsstro är något som de är väldigt noggranna med att ge odlarna.

–Det här är ju en stor sak

för oss, det visar på att vi har en stark framtidstro trots all negativ uppmärksamhet om lantbruk på Åland som cirkulerat på sistone, säger styrelseordförande **Sven-Harry Boman**.

Tre blev en

De har alltså gått från att ha tre fastigheter till att ha bara en, fastigheten i Dalkarby såldes och den i Gölby byggdes ut. Dock ligger ökningen av areal bara på dryga 300 kvadratmeter.

–Men nu har vi nyare och modernare maskiner som gör att arbetet går mycket smidigare och snabbare, säger vd **Tord Sarling**.

Företaget ägs till 75 procent av odlarna. Just nu är de 145 stycken som levererar sina

produkter till trädgårdshallen. Även om antalet odlare har sjunkit något de senaste åren är man nöjda med att ha så många som väljer att leverera till dem.

–Odlarna har blivit färre men de som odlar har också blivit större och utökat sin

areal, säger odlingschef **Paul Mårten Sjölund**.

Gav stöd

När tanken väcktes vände de sig nästan direkt till landskapsregeringen för att få stöd. Och stöd var vad de fick.

–När vi förklarade vår tanke att vi ville utveckla och ge en bättre framtid för odlarna var landskapsregeringen genast med på noterna, säger Sarling.

De fick också stöd från EU, bland annat extra stöd när de satsade på miljövänligare uppvärmning. De tar vara på överskottsvärmen som går ner i bergvärmen och sedan upp igen genom en värmepump.

Närproducerat

Det går otroligt bra för den åländska löken just nu. Hela en tredjedel av all lök som säljs i Finland kommer från Åland. Och nästan lika bra går det för de åländska äpplena.

–Det märks att det blir allt viktigare att köpa närproducerat och inhemskt, säger Sarling.

Det gäller gul löken men även rödlöken och schallottenlök har gått framåt.

Speciellt fruktsidan har utvecklats kraftigt under de senaste åren. Många nya äppelsorter har kommit in på marknaden och sägs vara en av orsakerna till att det blomstrar i äppelbranschen.

Kvalitet

Uppe på en enorm maskin sitter **Peter Nordqvist** och går för andra omgången igenom ett parti rödlök.

–Just de här går vi genom en andra gång för att kolla upp kvaliteten och se om vi ska slänga bort något, säger han. Det är bara tillfälligt som han

Miljövänligt. Tord Sarling förevisar hur man tar tillvara överskottsvärmen genom bergvärmen och senare återanvänder den genom värmepumpar.

sitter uppe på kvalitetskontrollen. Hans egentliga uppgift är att beställa in produkter från odlarna.

På Ålands trädgårdshall har Nordqvist jobbat i 22 år så det känns lite dumt att fråga om han trivs med sitt jobb för det gör han.

–Arbetet går ju mycket smidigare nu när vi fått moderna maskiner, säger Nordqvist. Fast idag är inte en helt vanlig

arbetsdag. Flera håller på och städar inför den stora invigningsfesten som hålls i kväll.

–Vi har ungefär 200 inbjudna gäster varav de flesta är odlare, men det finns också kunder och politiker som är på väg, säger Sarling.

SOFI NORDMYR
sofi.nordmyr@nyan.ax
tfn 528 406

Foto: ERKKI SANTAMALA

Teater i Stockholm

Panik på klinik – Intiman

Bröst, läppar och implantat i en salig röra. Vad skall sitta på vem – och varför? Missa inte vinterns roligaste fars om förvecklingarna på en privatklinik.
9/1, 1 dag. 88 €/person

Rasmus på luffen – Oscarsteatern

En rolig och spännande musikal för hela familjen. Med Markoolio som Paradis-Oskar och Benjamin Wahlgren som Rasmus.

9/1, 1 dag. 88 €, 7–11 år 59 €, under 7 år 49 €

Skidresor till Romme & Lofsdalen på sportlovet!

WILLIAMS

Boka hos Ålandsresor Resebyrå, Torggatan 2
Tel. 28 040, www.reserbyran.ax

Gnistrande helger

Boka årets julfest på HavsVidden. Njut av vårt julbord där traditionella rätter möter åländska specialiteter. Julbordet serveras 27.11 – 20.12. Vill ni njuta lite extra stannar ni kvar över natten. När det är dags att dra sig tillbaka till rummet väntar nybäddade sängar och på morgonen står vår härliga frukostbuffé uppdukad.

Julbord 45 €
inkl. glögg och kaffe.
Barn till och med 15 år betalar 1 €/år.

Julbordsweekend 125 €
inkl. eftermiddagskaffe med hembakade godsaker, fri tillgång till pool och bastu, julbord inkl. glögg och kaffe, logi i "Rum för två" och frukostbuffé.

Boka bord på tel 49 408.

HavsVidden
Åland

www.havsvidden.com

**ÖPPET
10-16**

Madison

Torggatan 11 • Telefon/fax 14 448
www.alandfashion.wordpress.com
Öppet: 10-17.30 • to 10-19 • lö 10-15

**ÖPPET
10-15**

Välkomna!

**Baby &
Sjukvård**

Norragatan, tel. 12 504, fax 12 503

**ÖPPET
10-16**

**ZIC • ZAC
BUTIKEN**

Torggatan 9 | tel. 19 816 | www.ziczac.ax

Självständighetsdagen 6.12
Handla hemma!

**ÖPPET
kl. 10-16**

BröMärk's
PRESENT & INREDNING

Torggatan 1 tel/fax 13 174

**ÖPPET
12-16**

SLICK

i Sittkoffsgallerian tfn 16 162

*Amorina
Chocolaterie*

Öppet 11-16

Strandgatan 8 Mariehamn
tel 15 525

**Öppet
12-15**

GEFOTO
Gerhard's Foto Ab

Sittkoff Torggatan 13 A • tel 018-14 623
vard 9-17 • lörd 10-14 • www.gefoto.fi

TeleButiken
Mariehamns Telefon Ab

**Söndagsöppet
6/12
10-16**

Storag. 6, tfn 27 448 www.telebutiken.ax

**ÖPPET
6.12
12-16**

MÖBEL-City
G. Godbyvägen.
Tel 21 165, fax 19 544

**ÖPPET
12-16**

Välkomna!

matt.huset

JUDYS
HANTVERK & INREDNING

Köpmansgatan 11. Tel +358 (0)1819 988
Öppet: vardag 9-17, lördag 10-15
www.visitaland.com/judys

**ÖPPET
12-16**

**expert
WELANDER**

Ålandsvägen 16. Tel 14 400.
Vardagar 9-17.30, lördagar 10-14

**DIN SPORT &
FRITIDSBUTIK!**

**ÖPPET
SÖNDAG 6.12
kl 11-16**

POLAR®
Pulsklocka FS2c

49,00

Normalpris 60,-
MED DENNA KUPONG

Erbjudandet gäller t.o.m. 23.12 eller så långt lagret räcker

**SPORT
center**

NORRAGATAN 9, tel 16 489, fax 16 589 **Öppet** vardagar 9-17.30, lördagar 10-14

**Kvalitets
väderstationer**

WMR100
Väderstation med vind,
regn, temp, lufttryck, USB
dataöverföring

220€

WMR200
Professionell väderstation med
regn- och vindmätare,
lätthanvänd
peksskärm

440€

WMR80
Trådlös väderstation
med vind och regnmä-
tare, animerade ikoner

164€

NYHET!

RGR202
Trådlös regnmätare med
utomhustemperatur. Vi-
sar dagens regnmängd
samt 9 dagars historik

59€

BAR208HG
Mäter inom-/utomhus
temperatur, frostvar-
nare, väderprognos

56€

RMR500
Climatcontrol,
dubbla sändare,
väderprognos

85€

Öppet: vard 9-17
Julöppet: vard från 14/12 ... 9-19
lörd 5, 12, 19/12 10-16
sönd 6, 13, 20/12 12-16
julafton 9-12

ELVARUHUSET
Strandgatan 25
Tel. 15 311

Maria Nykvist

Epost: maria.nykvist@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport

” Jag vet att jag har det som krävs.

31-ÅRIGA CARLOS BANDA GÅR FRÅN HAMMARBYS JUNIORLAG
TILL ATT TRÄNA DIF TILLSAMMANS MED LENNART WASS

Jakten i gång på det andra guldet

Ny på jobbet. Tillsammans med assisterande tränaren Mikael Virta drog den nya huvudtränaren Marianne Miettinen i går i gång Åland Uniteds första träning för säsongen 2010.

FOTBOLL. Igår drog Åland Uniteds träning för säsongen 2010 i gång. Från och med nu under ledning av den nya tränaren Marianne Miettinen.

På plats i Eckeröhallen fanns också en testspelare av landslagsklass.

Tre veckor med fystester, konditionsövningar och en chans att lära känna varandra bättre.

Så beskriver Åland Uniteds nya tränare Marianne Miettinen de tre veckor hon och laget har framför sig innan det är dags för juluphållet.

–Jag behöver veta hur spelarna är och lära känna dem bättre och de behöver lära känna mig bättre. Sen får man komma ihåg att många av dem har varit utan boll i över en månad nu så vi behöver också bekanta oss med bollen i olika situationer. Sen i januari trappar vi träningen, säger hon.

Höja nivån

För det är en helt annan press hon och laget står inför den här säsongen jämfört med hur laget såg ut inför säsongen 2009. Nu har de ett guld att försvara och en chans att sätta ÅU på Europakartan.

–Det är alltid svårare att vinna den andra gången och självklart finns det en press om att vinna på nytt. Och nu vill alla vinna över oss så vi måste spela bra och visa att vi är så bra som vi kan vara. Vi ska dessutom spe-

Ny i laget. Satu Kruus skrev kontrakt med Åland United i onsdags och var i går med på den första träningen för säsongen. I sitt förra klubb-lag Honka gjorde 19-åringen 16 mål på 22 matcher. Med det vann hon lagets interna skytteliga och kom fyra bland målskyttarna i Damligan.

la i Champions league till hösten och då gäller det att vi tar oss vidare ett steg i träningen, höjer kvaliteten ännu mer och får upp ett bättre tempo. Från min sida kommer jag att gå in helhjärtat och ge 120 procent. Det förväntar jag mig att spelarna också gör, säger hon.

Hon berättar att hon har många spelidéer men att det är lite för tidigt ännu att gå in på de. Spelmässigt tyckte hon om vad hon såg under förra tränare **Robert Dahlins** ledning och hon ska nu i det närmaste ha ett möte

med honom för att utveckla det ytterligare.

Testspelare på plats

Ett par av de som hjälpte ÅU till ligaguldet 2009, **Jannica Tjeder** och **Elin Nilsen**, har valt att inte fortsätta med laget. En annan av spelarna **Maiju Ruotsalainen** spelar i Italien fram till säsongen där tar slut innan hon ansluter till ÅU i mitten av maj.

Men Miettinen är inte orolig utan har redan några nya spelare på gång.

Igårdagens tidning berättade Nyan om nyförvärvet 19-åriga **Satu Kruus** som gjorde sexton mål för ligatvåan Honka förra säsongen. Och med på träningen igår fanns dessutom landslagsspelaren **Nina Hietanen**. Hon kommer närmast från Stattena, som var med i Allsvenskan i år under ledning av just Miettinen. Innan det spelade hon i allsvenska Hammarby.

Själv behöver den 24-åriga anfallaren, som beskriver sig som en snabb målgörare, lite mer betänketid innan hon bestämmer sig för om det blir en flytt till Åland eller inte.

–Eftersom jag egentligen inte förhandlar med några andra klubbar just nu så fattar jag nog beslut så snart som möjligt, säger hon.

Lockar allsvenska spelare

Miettinen berättar att hon utöver de har några andra namn på gång.

–Just nu har jag kontakt med spelare från både fastlandet och från Sverige. Men problemet med de svenska

Testar. På plats i Eckeröhallen i går kväll fanns den finländska landslagsspelaren Nina Hietanen som tränaren Marianne Miettinen handplockat från Stattena där Miettinen tidigare var tränare.

spelarna jag känner är att alla spelar i Allsvenskan och det är klart att det är svårare att över dem till den finska ligan. Men nu när vi ska spela i Champions League är det nog många som ser det som en morot, säger Miettinen med förhoppningen

om ett lag som överträffar ÅU:s uppställning 2009.

Text: MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Ny på topp. 29-åriga Mikko Paatelainen byter TPS-tröjan mot IFK:s grönvita. I dag skriver han, enligt säkra källor till Nya Åland, under ett tvåårskontrakt med IFK Mariehamn.
Foto: VEIKKAUSLIIGA.COM

Paatelainen IFK:s nästa anfallsstjärna

FOTBOLL. TPS-anfallaren Mikko Paatelainen skriver i dag kontrakt med IFK Mariehamn.

Enligt säkra källor gäller det ett tvåårskontrakt. –Jag kan tyvärr inte kommentera det, säger Paatelainen till Nya Åland.

Vid lunchtid idag presenterar IFK Mariehamn ett nyförvärv.

Vad Nya Åland erfar rör det sig om den 29-åriga anfallaren Mikko Paatelainen som spelat i Åbolaget TPS sedan 2006. Dessförinnan har han bland annat spelat för Haka, Jaro, Koo-TeePee och Aberdeen.

När Nyan nådde Mikko Paatelainen igår kväll var han på väg till Åland.

Men att hans ärende hit handlar om att skriva under ett tvåårskontrakt med IFK vill han inte svara på.

–Jag kan tyvärr inte kommentera det, säger han.

IFK:s klubbdirektör **Peter Mattsson** lägger också locket på.

–Så länge jag inte har skrivit under avtalet kan jag inte bekräfta om det är han. Så jag svarar inga kommentarer på alla frågor, säger Mattsson.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Sport på gång

LÖRDAG

Innebandy
Baltichallen
BK NGD-SBS Wirmo 17.00
Våsc-TBS, Baltichallen 18.30

Styrkelyft
Idrottsgården
SFI-mästerskapen, 12.00.

Simning
Mariebad
Månadstävling

Tennis
Bollhalla
Julcupen, 10.00

Volleyboll
Vikingahallen
Herr, Jomala-Lidingö, 15:00

SÖNDAG

Friidrott
Eckeröhallen
Luciakampen friidrott, 13.30

Volleyboll
Vikingahallen
Dam, Solna-Jomala, 13.00

Maraton
Geta
Geta marathon, 10.00

Indian Silver är död

TRAV. Indian Silver, Ålands hittills mest framgångsrika travhäst, är död. Vårdö-hästen drabbades av kolik och dog natten till den 29 november.

–Verkligen tråkigt, det var en fin häst, säger Stig H Johansson, stjärnkusken som bland annat vann Copenhagen Cup med Indian Silver.

Per-Sune, Alice och Ann Sundmans hingst Indian Silver fick sitt genombrott när hästen som fyraåring, 1997, flyttade till Stig H Johansson och utvecklades till en av Sveriges bästa hästar.

I lördags kväll drabbades den 16-åriga avelshingsten av kolik och dog.

–Verkligen tråkigt, det var en fin häst, säger Stig H Johansson på Ålandstravets hemsida.

Där berättar han också att han minns Indian Silver som en mycket duktig häst med ett speciellt temperament och med en oerhörd kapacitet.

–Vi hade många sportsliga framgångar han och jag, men förstås var Copenhagen Cup ett otroligt minne. Det året kom det flera fina segrar, säger Stig H.

Sprang in två miljoner

Indian Silvers triumf i Copenhagen Cup på Charlottenlund i Köpenhamn kom som sjuåring. Samma år vann han E.J.'s Guldsko på Hagmyren, Rommeheatet på Romme och var med i finalen av Elitloppet.

Men redan som femåring vann han bland annat Kalmarsundspokalen i Kalmar och Momarken Grand Prix i Norge.

Prisad. Ann Sundman med sin häst Indian Silver och kusken Stig H Johansson på Vermobanan 1997. Arkivfoto: MARIA WASSTRÖM

På de 61 starter han gjorde blev det 24 segrar, tolv andra platser och sju tredje platser. Totalt sprang Indian Silver in 6.278.866 svenska kronor.

Ingen sperma sparad

När tävlingskarriären tog slut för Indian Silver i november 2000 började avels-

arbetet på Mats Gunnarssons Bergagården i Stora Levene. Och i dag finns det flera framgångsrika avkomor efter Indian Silver. De mest kända bland dem är Titan Gold, Splendido Star, Indian Shadow och Åke Svanstedt-tränade Indian Brave som startar i V75-1 i Halmstad nu i helgen.

Gunnarsson berättar dock för Ålandstravet att det inte längre finns någon möjlighet att betäcka med Indian Silver eftersom det inte finns någon fryst sperma sparad.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Drog in miljoner. Indian Silver gjorde totalt 61 starter, varav 24 resulterade i segrar. Sammanlagt sprang han in 6.278.866 miljoner svenska kronor. Arkivfoto: MARIA WASSTRÖM

Stjärntränad. Vårdöhästen Indian Silver kom till Stig H Johansson som fyraåring. Arkivfoto: SEBASTIAN BOMAN

Favorit. Över nästan ett helt uppslag i Expressen berättar det förra fotbollsproffset Tomas Brolin om sin favorit Indian Silver. Året var 2000.

Stärker sitt samarbete. Paf Opens turneringsansvarige Simon Dahl flyttar sitt och Alandia Top Shows kontor från Stockholm till Mariehamn i början av nästa år. Samtidigt förstärks samarbetet med Ålands volleybollförbund med bland annat gemensamt kontor och personal. Förbundets ordförande Torsten Wikstrand (längst bak i bild) tror dessutom att fler ideella krafter kommer att engagera sig i Paf Open nästa år jämfört med 2009 då ösplet på Åland tog upp mycket tid. Foto: JONAS EDSVIK

Paf Open flyttar kontoret till Åland

VOLLEYBOLL. I början av nästa år flyttar Alandia Top Show och Paf Open sitt kontor från Stockholm till Mariehamn.

Samarbetet med Ålands volleybollförbund ska dessutom stärkas. Förbundet tittar nu på möjligheten att anställa en förbunds-tränare som parallellt arbetar med Paf Open.

Så fort en lämplig lokal har hittats i Mariehamn flyttar PAF Open och Alandia Top Show, ATS, kontoret från Stockholm till Mariehamn. Enligt Paf Opens tournament director Simon Dahl sker flytten troligtvis i början av nästa år.

Enligt Dahl, som alltså därmed flyttar tillbaka till Åland, betyder det att arbetet med att arrangera Paf Open, den deltävling av den internationella beachvolley-touren som avgörs i Mariehamn i augusti i åtminstone två år till, flyter på smidigare.

–När man är närmare evenemanget och alla samarbetspartners är det lättare att hålla fart i projektet. Är man dessutom på plats hin-

ner man med mera och löser problem lättare, säger han.

Delar personal

Ålands volleybollförbund, ÄVF, stärker också sitt samarbete med ATS och Paf Open. Förutom att de framöver ska dela kontorslokal ska de också delvis dela på personalresursen.

–Vi är ett av få förbund som är helt utan anställd personal och har brist på ledare. Därför vill vi gärna anställa en verksamhetsledare eller en förbundstränare. Det är också tänkt att den personen delvis ska arbeta med Paf Open, säger Torsten Wikstrand, ordförande i Ålands volleybollförbund.

Wikstrand hoppas nu att den ekonomiska biten ska lösas med bidrag från Åland Idrottsförbund och genom ideella krafter i förbundet. Går det som planerat tror förbundet att förbundsledaren ska kunna mjukstarta uppdraget från och med den 1 februari. ATS har också bildat en organisationskommitté. I den ingår representanter från ATS, ÄVF, det svenska-, det finska- och det internationella volleybollförbundet.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Sportens kom ihåg

■ **agility.ax:** Träningshelg för Catrin Ekbåge från Sverige 5-6 december. Läs mer på hemsidan www.agility.ax. För mer info går det också bra att kontakta Anna Karin, tel 040 505 1037.

■ **IFK Mariehamn:** Årsmöte måndagen den 14 december kl 19.00 i Strandskolan södra, auditoriet. Alla gamla och nya medlemmar hjärtligt välkomna!

■ **IFK Mariehamns fotbollssektion:** Årsmöte tisdag 8 december kl 18.30 på Wiklöf Holding Arena.

■ **Motionsserien hockey:** Veckans matcher v. 49: 4 december 19.30 Roosters-IF Start.

■ **RK Sleipners Julfest:** Den 6 december 14.00 ordnar ungdomsstyrelsen den årliga julfesten vid RK Sleipner. Program: Hoppning, nya Hästar, parodi på de avgående Us-medlemmerna, spegelritt, Us version av Talang 2009, Lucia och till sist kommer tomten på besök. Ta med ett paket

vårt cirka 2 euro till tomten så får du ett annat tillbaka! Inträde: 2euro, barn under 6 år gratis.

■ **Ridtravarträff:** Glögg, pepparkakor och samtidigt hästsnack. Låter det bra? Kom då till travbanans café 19.00 den 7 december så får du allt detta.

■ **ÅID-friidrott:** Luciakampen, 6 december 2009 i Eckeröhallen. Start kl. 13.30, anmälan senast 13.00. Klasser och grenar: P/F9 trekamp/40 m, längd, kula. P/F11 trekamp/60 m, längd, kula. P13 fyrkamp/60 m, höjd, kula, 600 m. F13 fyrkamp/60 m, längd, kula, 600 m. P/F15 femkamp/60 m, längd, kula, höjd, 800 m. Obs. 2010 års klasser gäller.

■ **ÅSSF:** Sportskytteföreningens tävling i rörligt mål, 10 m. 30+30 skott, cup 3, i Bredmo skyttehall tisdag 8 december 18.30.

■ **ÅSSF bänkskytte:** Lördag 5 december 12.00 skjut vi om Chipsters vandringspokal på 300m. 3*10 skott. Alla välkomna!!!

DART
Klubbtävling tisdag 1 december, 8 deltagare
1) Kim Brandt 2) Emanuel Hägg 2/3) Kenneth Brunila 2/3) Jmase Bradley
Bästa utgång: Kim Brandt 107
Minst pilar: Kim Brandt 16
180: Kim Brandt 1st, Lilian Lampen 1st 171

nyan.ax

Företagare lyriska över unik utbildning

–Vi har fått kunskap och kompetens, avancerade och funktionella verktyg att jobba med och ett kompetent och skräddarsytt stöd! Nu borde politikerna få gå samma kurs. Det haglade superlativer från åländska företagare då utbildningsprojektet Entreprenörsakademin avslutades i går.

Entreprenörsakademin är ett utvecklingsprojekt för företagare som för drygt ett år sedan startade på initiativ av Högskolan på Åland. Projektet är ett samarbete mellan Högskolan och Åbo akademi, företagarföreningen, handelskammaren och Ålands teknolog centrum och det har huvudsakligen finansierats med landskaps- och EU-medel.

Sammanlagt tio företag har fått kvalificerad hjälp med att utveckla sin affärsverksamhet. Målet har bland annat varit att ge de verktyg som behövs för att företagarna skall kunna ha möjlighet att förnya sig, växa och öka sin konkurrenskraft. Utbildningen har varit både i form av gemensamma föreläsningar om bland annat affärsutveckling, produktifiering, nätverk och marknader och som enskild och konfidentiell handledning.

Mycket matnyttigt

I går var det dags för projektets avslutande utvärdering och diplomutdelning. Det var uppenbart att de närvarande företagarna var mer än nöjda med utbildningen.

Utbildade företagare. Kim Jansson från Träningsverket tar emot sitt diplom av Högskolans Christer Kullman. I bakgrunden Peter och Mercedes Winqvist från bland annat Amorina, utbildaren Ulf Forsman, Tommy Blomberg från Måleri T. Blomberg och TT Färghuset, Ester Miirros från Sweet ambitioner, Inger Eriksson från Living V&I, Mikaela Lund från Motor Company och Gunnel Nilsson från Mässforum. På bilden saknas deltagare från Ax Installatören, Foto Plus, Majas Bussö och Idemix.

–Jag har varit företagare i mer än 20 år och har inte kunna föreställa mig att det finns så mycket matnyttigt, sade **Inger Eriksson** från företaget Living V&I som jobbar med forskningsbaserad skolutveckling. –Tänk om det fanns möjlighet att ge en sådan här utbildning till våra politiker så att de kunde skapa ett gynnsamt entreprenörsklimat, sade **Peter Winqvist** som tillsammans med hustrun **Mercedes** representerade verksamheterna Amorina, Café Lugn & Ro

och Eckerö post- och tullhus.

En undervegetation

Samtliga höll med om att politikerna och landskapets näringsavdelning borde sättas på skolbänken. Motiveringen är att de kunskaper om näringslivet som finns bottnar i ett föråldrat samhälle som huvudsakligen handlade om turism och sjöfart och inte om dagens komplexa mångfald som kräver en kompetensutveckling också bland beslutsfattarna.

Företagarna betonade vikten av att politikerna först ställer sig

frågan hur företagsamheten blir lönsam innan man kan hoppas på tillväxt. Dörrar bör öppnas för små och också för okonventionella eller otraditionella företagare.

–All företagsamhet kan ses som en undervegetation till näringslivet, man kan inte börja med att stöda uppstickarna, sade projektets utbildare och handledare **Ulf Forsman**.

TITTE TÖRNROTH-SARKINEN
titta.tornroth@nyan.ax

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Kumlinge investerar stort

KUMLINGE. Trots prognoser om kärvare tider planerar Kumlinge investeringar på 488.000 euro för de kommande två åren. Åtstramningen av driftsbudgeten ljusas upp av den stora inflyttningen av barn som ger extra tillskott i kassan.

Renoveras. Annagården på Kumlinge ska renoveras enligt kommunstyrelsens ekonomiplan. Kommunen satsar på stora investeringar under det kommande året. Arkivfoto: SARA OTHMAN

befolkningen ökat. I början av året uppgick invånarantalet till 360 och i slutet av året ligger det på 370-375. Över tio barn under 15 år har flyttat till kommunen. Det innebär ökade landskapsandelar. –Barn i åldern 0-15 år ger mer än vad vuxna gör. Det är de yngsta och de äldsta som tar mest del av den kommunala verksamheten. I början av 2009 uppgick invånarantalet till 360 invånare, medan det i slutet av året bor 370-375 invånare i kommunen. Nettokostnaderna för driftsekonomin ökar med 1,3 procent eller cirka 23 000 euro jämfört med budgeten för år 2009.

Man har inte kunnat följa de restriktiva budgetdirektiven fullt ut. –Bland annat har kostnaderna för äldreomsorgen, speciellt anstaltsvård ökat. Även kostnaderna för fiberstamnätet samt för de kommunala anläggningarnas underhåll och skötsel har drivit upp kostnaderna.

Stora investeringar

På investeringssidan har Kumlinge kommun möjlighet att klara sig utan att ta mer lån. I ekonomiplanen finns investeringar för 488.000 euro. De största investeringarna 2010 utgörs av Annagårdens reno-

vering och anläggandet av avloppsnät och reningsverk. Bland de övriga projekten märks bland annat tomtpianering och byggnadsarbeten på kommunens markområde nära Kastören. Därutöver ska bland annat både skolans och kommunkansliets datorer förnyas. Eriksson konstaterar att om ekonomiplanen håller förbrukar kommunen osedvanligt stora medel på investeringar. Flera av investeringarna är sådana som skjutits upp en tid och som nu är både nödvändiga och möjliga att genomföra. Om budgeten på driftssidan håller kan investeringarna genomföras utan att lyfta lån. **Ökade lönekostnader** Hälften av kommunens kostnader består av löner och i budgeten har man räknat med en ökning på 0,5 procent under det kommande året. Kommunen slog också fast en oförändrad skatt för år 2010 (18,5 procent). De ökade skatteavdragen som staten infört påverkar Kumlinge relativt hårt 2010, förutspår Eriksson, trots en del kompensations. Nu skickas budgetförslaget till kommunfullmäktige för behandling.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

Foto: JONAS EDSVIK

Körde in i bilen framför

En missbedömning av hastighet och situation gjorde att en bilist körde in i bilen framför sig i Jomala Kalmarnäs.

På torsdagseftermiddagen inträffade en kollision i Jomala Kalmarnäs. –Enligt de inblandades ut-sago bromsade bilen framför in och bilen bakom körde in i den. Personen missbedömde avstånd och hastighet fel och hann inte stanna, säger överkonstapel Wilhelm Holmberg.

Den påkörda bilen gled av vägen och ner mot en stolpe. Inga personer kom till skada, däremot fick bilarna plåtskador. Holmberg passar på att påminna alla om att vara uppmärksam på avstånd och situationshastighet i trafiken. –Det gäller i alla väder-lekar, men särskilt i halkan. Skulle folk ha ordning skulle det minska olyckorna med säkert 95 procent, säger Wilhelm Holmberg.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 469

Lumparland mot minusresultat

LUMPARLAND. Ett tufft år väntar Lumparland. Därför föreslår styrelsen ett minusresultat i budgeten på cirka 88.000 euro.

Vid Lumparland styrelsemöte nyligen behandlades budgeten för kommande år. Inför fullmäktige har man sammanställt ett förslag som landar på ett resultat om minus 88.000 euro. –Däremot har vi satt plus 40.000 euro räknat i hur pengarna räcker för driftskostnader, säger kommundirektör **Tomas Urvas**.

Kommunen satsar i huvudsak pengarna på den sociala sektorn och skolan. –Vi har fler elever än någonsin som går i högstadiet. Det är positivt, men medför förstås kostnader, säger Urvas. Lumparland har i år inga större investeringsprojekt. –Vi har reserverat anslag för markområden om vi under året skulle komma till avslut för nya bostadsområden. Där har vi ett anslag på 100.000 euro.

Ny servicebil

Vidare har man under året förbättrat Södra Lumparby-

Mot minus. Lumparlands kommundirektör Tomas Urvas, längst fram, och styrelseordförande Brage Wilhelms föreslår ett minusresultat för kommunen nästa år. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

vägen som nu föreslås få en ytbeläggning som kostar upp till 40.000 euro. –Sedan har vår fastighets-skötare en servicebil som börjar bli aktuell att bytas ut. Där har vi ett anslag på 25.000 euro. Tomas Urvas konstaterar att det är en ganska försiktig budget. –Vi ser med tillförsikt på nästa år och tror det kan gå hyggligt, säger han. Fullmäktige möts 9 december och klubbar då budgeten.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 469

Ny partisekreterare för Ålands framtid

■**Axel Jonsson** från Jomala blir ny partisekreterare för partiet Ålands framtid. Det berättar partiet i ett pressmeddelande. Axel Jonsson är bosatt i Jomala och studerar sitt sista år vid Ålands Lyceum. ”Han finner uppdraget utmanande och engagerande främst genom sitt intresse för politik och samhällsfrågor i allmänhet. Att kunna medverka i partiarbetet och -politiken ser han därför som ett privilegium liksom en god erfarenhet.” står det i meddelandet. Axel Jonsson tar över efter **Maija Häggblom**, ”som slutar eftersom hennes övriga företagsamhet har vuxit till den grad att den i sig kräver hel-

Ny inom ÅF. Axel Jonsson från Jomala blir ny partisekreterare för ÅF. Arkivfoto: MAIJA PELLI

tidsinsatser. Maijas engagemang inom ÅF fortsätter på andra sätt, framförallt inom kvinnogruppen Evorna.” (ab)

Dags att börja jaga lodjur

■**Först** litet bakgrundsfakta om djurarten:

Lodjuret förekom spontant på Åland fram till slutet av 1920-talet då det utrotades främst genom jakt med stora och snabba stövare.

Nu, för andra gången, har lodjuret varit åländskt villebråd i mer än ett decennium och har spridit sig så att det förekommer över hela landskapet. Lons huvudsakliga och kända invandringsväg gick denna gång via Brändö, Kumlinge och Vårdö, men redan på 1980-talet observerade sjöbevakarna på Enskär spår av ett lodjur och att det faktiskt var lodjur vet jag eftersom jag personligen kontrollerade spåret i snön där det gått iland i Eckerö.

Varifrån detta djur invandrade är inte känt, men detta var den första säkra iakttagelsen av arten efter att den utrotades på 1920-talet. Sannolikt var det en ensam vuxen hane som sökte nytt revir och nya artfränder, men utan att lyckas.

Att det troligen var en hane beror på att jag observerade hur den på lodjurs vis hade gjort urinmarkeringar ganska högt upp på buskar och trädstammar. På grund av att även honan gör liknande urinmarkeringar men vanligen inte så högt upp på trädstammarna som hanen, vågar jag säga att det aktuella djuret sannolikt var en hane.

Lodjuret har ett mycket stort utbredningsområde och förekommer med viss variation i färg och storlek i de flesta länder i Europa, från Spanien i väster till Sibirien i öster. Följaktligen är arten inte heller utrotningshotad.

Och så till dagens situation: Observationerna av lodjur duggar numera tätt och honor med ungar är inte ovanliga iakttagelser. Därför är det nu rätt tidpunkt att inleda jakt på arten och därigenom undvika att göra samma misstag som skedde med sälarna. Genom att helt omotiverat fördröja återinförandet av jakt på gråsäl hann stammen växa sig så stark och talrik att det nu inte går att hålla den på en lämplig nivå genom jakt.

Enligt min uppfattning som grundar sig på egna iakttagelser av spår, samt rapporter från intresserade jägare, kan det finnas ca. 20-30 lodjur på Åland. Om summan förefaller hög så innebär den trots allt inte flera än i genomsnitt 2 lodjur per kommun. Om denna uppskattning stämmer något så när innebär det en ökning med minst 10 djur per år, vilket i sin tur betyder att vi om två år har ca. 50 lodjur i landskapet och efter fyra år ca 100 individer!

Även om mina siffror skulle vara något optimistiska, torde var och en förstå att det nu verkligen är hög tid att börja jaga lo på Åland.

Visst både kan och bör vi ha några lodjur i landskapet, men arten har inga naturliga fiender och därför vilar hela ansvaret för lostammens utveckling på oss själva. Här vill jag åter påminna om fadäsen med gräsälen och samtidigt påpeka att lodjuret på intet sätt är utrotningshotat. Lodjur jagas i hela Norden samt även i

På jakt. Att jaga lodjur överträffar samtliga våra andra villebråd vad spänning och jaktupplevelse beträffar. På bilden ses Jens Harberg med lodjur som han fällde i Puurmani i Estland för några år sedan. Djuret var en 3,5 år gammal hane som vägde 17 kg. Mannen som höll i kameran heter Kristian Norrdahl.

Estland som liksom vi är medlem i EU. Det finns också en EU-bestämmelse som ger de lokala regeringarna rätt att, för

att skydda djurproduktion och egendom, bedriva jakt på arter som enligt bestämmelserna anses vara skyddsvärda.

Hur bör då jaktbestämmelserna utformas?

Jakten på gråsäl utgör ett ganska bra exempel på ett måttligt byråkratiserat tillståndsförfarande. Men beträffande lojakten bör den kunna ske utan särskilt personligt tillstånd, men med skyldighet att omedelbart rapportera till ett ständigt öppet telefonnummer, när lo har fällts.

När det bestämda antalet djur har fällts avlyses jakten genom meddelande i radio och tidningar. Jakttiden bör vara från 1 oktober till sista februari, varvid hagelgevär samt kulgevär med samma bestämmelse som gäller för rå, är lämpliga vapen.

Vad kan vi då förvänta oss för utveckling, om vi överläter åt naturen att ensam sköta lodjuren i landskapet?

Det är välkänt att rådjuret är lons första byte och att lon äter minst ett rå per vecka. Den äter också mårhund, men föredrar rå. Med 50 lodjur i markerna behövs det således 50 rådjur per vecka eller 2.500 rådjur per år för att föda en sådan lostam! Det borde inte vara svårt att inse att rådjuren på litet längre sikt inte kommer att räcka till och att tamdjur, främst får, därefter är i farozonen.

För övrigt har ju redan vissa fåragare drabbats av lo, vilket ju i sig är tillräckligt för att uppfylla det viktigaste

av EU:s villkor för att bevilja tillstånd till jakt på arten.

Inte alla, men de flesta jägare har ingenting emot några lodjur i markerna, under förutsättning att arten får regleras genom jakt. Genom jakt skulle vi också kontinuerligt erhålla ganska exakta kunskaper om hur kraftig lostammen i verkligheten är.

Om arten inte genom lagliga bestämmelser får hållas på en lämplig nivå, stimulerar det bara till olaglig och okontrollerad tjuvjakt, samtidigt

som jägarna går miste om mycket intressanta och värdefulla jaktupplevelser.

Jag ser nu fram emot att landskapsregeringen är tillräckligt framsynt och handlingskraftig för att ta de beslut som krävs för att lo skall få jagas redan i januari och februari år 2010, samt att tillstånd ges att fälla 5 djur redan under denna första jaktperiod.

Jens Harberg

Vi gör julen billigare!

7 armad elljusstake Nest Mini 35,75

26,35

5 armad elljusstake (i oljad ek) Oak candelabra

44,95

7 armad elljusstake (i oljad ek) Inside

Öppet: vardagar 8-20, lördag och söndag 10-18

SPARhallen

Mattssons julkalender

December lördag 5

ALLA handdukar -30%

Grovdammsugare Kärcher A2254 109,-

December söndag 6

Skrutdragare Bosch PSR I4,4 LI-2 (ord. pris 169,-) 135,-

Litiumjonteknik, lätt kraftig för all slags skrutdragnig, med borrläge, 2-växlad

December måndag 7

Knivslip OBH Nordica (ord. pris 79,90) 59,90

Erbj. gäller 5, 6 och 7 december så långt lagret räcker

K MARKET FÖRBERG OMBUD ATC GODBY TEL 43 250 ERIK MATSSON

nyan.ax

► ANBUD

Analys av Ålands maritima kluster

Ålands landskapsregering inbegär **anbud på utredningsuppdraget Analys av Ålands maritima kluster.**

Utredningen ska utföras under tiden januari - juni 2010.

Anbudsunderlag fås från landskapsregeringens registratorskontor eller på www.regeringen.ax/upphandlingar.

Skriftliga undertecknade anbud på svenska ska inlämnas i slutna kuvert till registratorskontoret, Pb 1060, AX-22111 Mariehamn **senast 17.12.2009 kl. 16.15.** Anbuden ska vara märkta "Ålands maritima kluster".

Eventuella frågor kan ställas till avdelningschef Linnéa Johansson, tel. 25 000.

► ÖVRIGT

Vaccination mot svininfluensa / A(H1N1)

PLANERAS enligt följande, men är beroende av vaccintillgången.

Eventuell förändring annonseras ut tisdagen den 8.12.09

Ges till personer som hör till en riskgrupp i åldern 65 år och över

för bosatta i Mariehamn och på Södra Åland
på Hälsocentralen i Mariehamn
8-10.12 kl.17.00-20.00

för bosatta på Norra Åland
på Hälsocentralen i Godby 8-10.12 kl. 16.00-19.00

Riskgruppspatienter bosatta i skärgården skall kontakta respektive hälsovårdare

Till riskgrupp räknas:

- Kronisk hjärtkärlsjukdom som kräver regelbunden mediciner (hjärtsvikt eller kranskärlsjukdom dvs tidigare hjärtinfarkt eller angina pectoris/kärlkramp). Okomplicerad blodtrycksjukdom som behandlas med läkemedel utgör ingen riskgrupp.
- Kronisk lungsjukdom (t.ex. astma eller KOL) som kräver regelbunden mediciner.
- Kronisk ämnesomsättningssjukdom som diabetes eller binjurebarkssvikt. Utöver de här finns det talrika kroniska ämnesomsättningssjukdomar som medför att man hör till en medicinsk riskgrupp. Exempel på sådana är kronisk brist på alfa-antitrypsin och arvet för angioödem.
- Kronisk leversjukdom eller njursvikt.
- Sjukdom som försämrar motståndskraften, som leukemi, lymfom, hiv-infektion eller tillstånd efter avlägsnande av mjälten.
- Patienter som får behandling som försämrar immunförsvaret, t.ex. i anslutning till
 - organtransplantation
 - cancer
 - reumatisk sjukdom som behandlas med:
 - metotrexat (Methotrexate®, Trexan®)
 - azatioprin (Azamun®, Imurel®)
 - biologiska reuma-mediciner (t.ex. Enbrel®, Humira®, Remicade®, Kineret®)
 - hög dos kortison under längre tid (t.ex. Prednisolon® mer än 15 mg/dygn i över två veckor)
- Kronisk neurologisk eller neuromuskulär sjukdom, främst sådan som även påverkar andningen. Hit räknas även MS.
- Sjuklig fetma (BMI "Body Mass Index" över 40)

► ÖVRIGT

Trafikmeddelande

Föglötrafiken går fr.o.m den 4 december mellan Degerby och Svinö enligt ordinarie tidtabell.

Trafikavdelningen

► MÖTEN

Kommunfullmäktige i Eckerö

kallas till **möte**

Tid: Torsdagen den 10 december 2009 kl. 18.00

Plats: Kommungården, Överby, Eckerö kommun

Marie Löfström
Kommunfullmäktiges ordförande

► LEDIGA PLATSER

Socialnämnden i Finström

lediganslår till följd av en omorganisation inom socialförvaltningen en tidsbunden tjänst som **SOCIALARBETARE**

för 60 % av heltid till socialkansliet i Finström och Geta. Tjänsten tillsätts för tiden 5.1.2010 – 4.1.2011 med eventuell möjlighet till förlängning. Till arbetsuppgifterna hör handikappservice, specialomsorg och utkomststöd.

Behörighetskrav enligt FFS 804/ 92 och lön enligt gällande avtal.

Närmare information fås av vik. socialchef tel. 431 534 eller vik. kommundirektör tel. 431 511

Sedvanliga ansökningshandlingar ska vara socialnämnden tillhanda **fredagen den 18 december kl. 15.00** under adress: Socialnämnden i Finström, Skolvägen 2, 22410 Godby.

Finström den 3 december 2009
Socialnämnden i Finström

Omhändertagande av avfall i egen regi inom Saltviks Kommun

Totala driftkostnader i året som grundavgiften räknas på 73 670 €

Totala årskostnader för Saltvik 118 470 €

Summa investeringar Engångs kostnad 33 500 €

GRUNDAVGIFTER FÖR HUSHÅLL			
FÖRSLAG PÅ GRUNDAVGIFTER			
	Ant. Hushåll	per/år	Summa
1 Pers. Hushåll	100	60 €	6 000 €
2 Pers. Hushåll	250	75 €	18 750 €
3 Pers. Hushåll	260	95 €	24 700 €
4 pers. Hushåll eller fler.	70	115 €	8 050 €
Antal bostäder	680 Fastigheter		
Fritidsbostäder	650	25 €	16 250 €
Sammanlagt 1330 Fastigheter			
Intäkter grundavgifter			73 750 €
Dejade kostnad. med andra komm.			0 € Under utredning.
Summa kostnader			118 470 €
Resultat överskott/underskott			80 €

BRÄNNBART AVFALL SOM BETALAS AV KUNDERNA DIREKT TILL ENTREPRENÖREN
P.g.a av svårighet att få exakta uppgifter är transporten från fastighet till Returdepå ej medräknad.

Brännbart avfall baserat på 350 ton per år Transport i egen regi 128 € /ton **44 800 €**

Jämförelse brännbart avfall som transporteras via Mise 188 €/ton **65 800 €**

Kundernas merkostnad i Mises regi : **21 000 €**

Transport av sopor i Mises regi blir 32 % dyrare för kunderna

Övrigt utredning är självbärande. Kommunen behöver inte bidra med skattemedel.
En mer detaljerad utredning finns hos undertecknad.

Egen sophantering billigast

■ Kommunstyrelsen i Saltvik har föreslagit för fullmäktiga att inte säga upp avtalet med Mise nu i år. Motiveringen är att billigare alternativ med säkerhet inte kan fastställas. Men man kan tänka sig att gå ur Mise 2010. Detta innebär att vi stannar kvar i Mise ända fram till 2012. Undertecknad har gjort en egen utredning om vad det skulle kosta om vi skötte våra sopor själva. Utredningen är vid olika tillfällen presenterad för kommunens beslutsfattare men de har inte tagit sig tid att beakta den eller sätta sig in i den.

Därför väljer jag att publicera min utredning som klart visar att sophantering i egen regi blir mycket billigare. Jag vill poängtera att denna utredning är helt och hållet min egen.

Saltviks kommunalfullmäk-

tige sammanträder måndagen den 7 december kl. 19.00. Då kommer ärendet upp för beslut. Ni vet väl att fullmäktiges möten är öppna för allmänheten. Möt gärna upp och lyssna.

Den som har frågor kring min utredning är välkomna att kontakta undertecknad.

Bror Lundberg
Haga.

Hur blir det med avfallsplanen?

■ **Var ligger** den landskapsomfattande avfallsplanen?
– Landskapsregeringen tillsatte i april en arbetsgrupp med uppgift att revidera den landskapsomfattande avfallsplanen.
– Arbetsgruppen som leds av miljöingenjör **Mona Kårebring-Olsson** beslöt den 23.10 att avsluta sitt arbete!
– Kommittémedlemmen **Jan Westerberg** har offentligt redogjort för sin reservation mot kommitténs förslag, men var ligger själva slutrapporten?
– Arbetsgruppens ordförande meddelar att hon inväntar överläggningar med miljöministern innan rapporten ges offentlighet!

remiss till kommunerna och till andra berörda instanser och rapporten kommer slutligen, med remissvaren och reservationen från stadens miljöchef som bilagor, att fastställas som en reviderad landskapsomfattande avfallsplan för att gälla från 01.01.2010 !

Detta strider mot EU:s krav på öppenhet, offentlig insyn, samrådsförfarande och genomskinlighet. Förfarandet strider uttryckligen mot stadganden i § 8, gällande en landskapsomfattande avfallsplan:
”När frågan om att uppgöra en avfallsplan har väckts skall detta meddelas så att den som berörs har möjlighet att få information om utgångspunkterna för planeringen och om förfarandet för deltagande och bedömning. Informationen skall ordnas på ett sätt som är lämpligt med tanke på planens syfte och betydelse.”
Med vänliga hälsningar,

Carl-Gustav Flink

Hänsyn, tack!

■ **Kan** inte annat än överrätta en rejäl riskvast till dig, paketbilist på väg mot stan på Lemlandsvägen med brett släp med traktor och en lång svans av andra fordon efter dig sent på onsdagseftermiddagen. Du höll mellan 45 och 60 km/tim och svängde av i Önningeby. Nog kunde du ha svängt in på någon busshållplats och släppt förbi svansen av bilar som ansåg att man kunde köra lite fortare även om det var lite halt på sina ställen.

Man får visserligen köra sakta än tillåtet, men man kan ändå visa hänsyn mot andra trafikanter.

Peter Häggström

www.kympptalot.fi

Egnahemsvillor i Storelement och lågenergiutförande till oslagbara priser. Först i Finland med Passiv + konstruktion, se hemsidan.

Har Du råd att förbåga Trähus-10:s billiga bilgarage?

Bilskyddstak från **1990 €** + frakt.
På bilden: dubbelbilskyddstak + förråd, från **5050 €** + frakt

Kolla även fabriks special-erbjudanden på hemsidan!

Från Finlands största och främsta tillverkare. Rejåla garage, bilskyddstak, stallar, förråd, lagerlokaler, hallar, timmerstugor och bastubyggnader.

KYMPPTALOT
Gsm 0457-5700282.

TV-programmet

fredag 4 december

6.00 Nobelpriset 2009 – fred och ekonomi (R)

6.30 Go'kväll (R) [7758]

7.00 Rapport [65758]

7.07 Regionalt [205075365]

7.28 Gomorron Sverige

8.15 Julkalendern: Superhjälte-jul [9441029]

8.30 Rapport [2360988]

8.45 Gomorron Sverige [4900487]

10.30–13.00 UR [3601988]

13.00 Rapport [90487]

13.05 Debatt (R) [5068617]

13.50–14.20 Mitt i naturen (R) [718723]

14.45 Robins (R) [535452]

15.15 Dansbandskampen (R) [817433]

16.45 Hemliga svenska rum (R) [364520]

17.00 Rapport [74623]

17.05 Gomorron Sverige

18.00 Hannah Montana (R) [18655]

18.25 Plus (R) [12013]

18.55 Sportnytt [2562278]

19.00 Rapport med A-ekonomi [86966]

19.10 Regionala nyheter [1215297]

19.15 Go'kväll [468181]

Linda Lampenius bjuder fyra önskegäster på middag.

19.45 Julkalendern (R) [852100]

20.00 Kulturnyheterna [42075]

20.15 Regionala nyheter [5387278]

20.30 Rapport med A-ekonomi [574]

21.00 Säsongstart: På spåret [25988] Alexandra Charles och Björn Ranelid tävlar mot Héléne Benno och Peter Apellgren.

22.00 Säsongavslutning: Skavlan [47100] Pratshow.

23.00 Alpint: Världscupen Lake Louise [44891]

23.45 Kulturnyheterna (R) [8335810]

0.00 Playa del Sol (R) [2679]

0.30 And the band played on [FILM] [21112124] Amerikanskt drama från 1993. I rollerna: Matthew Modine, Alan Alda.

2.50 Sugar rush (R) [6053132]

3.20 Fellini Amarcord [4677969] [FILM] Italienskt drama från 1973. I rollerna: Pupella Maggio, Armando Brancia.

5.20 Hype (R) [6894281]

5.50–6.20 Existens (R) [9948389]

10.30 24 direkt [87857015]

16.50 Sverige! (R) [8599926] Kulturmagasin. Gäst är författaren och debattören Mian Lodalen.

17.50 Hype (R) [88568] Nöjesmagasin. Sammanfattning av popkulturåret 2009 med de bästa inslagen från säsongen som gått. Även senare i dag och 5/12.

18.20 Nyhetstecken [4190568] Nyheter på teckenspråk.

18.30 Oddasat [76181] Samiskspråkiga nyheter.

18.45 Utiset [454617] Finskspråkiga nyheter.

19.00 Olja [20100] Norsk dokumentärserie från 2009. Del 4 av 5. Den norska oljeindustrin har genom decennierna ställts inför en rad teknologiska utmaningar.

19.55 Rapport [1882723]

20.00 Vem vet mest? [8346] Frågesport. Även 6/12.

20.30 UR: Ramp [7617] Magasin. Sångerskan Sarah Dawn Finer och hennes största idol under uppväxten, storebror Rennie Mirro, pratar om syskonskap, familjeroller och pinsamheter. Även 7/12, 9/12.

21.00 John Lautner, provocerande arkitekt [13655] K special. Historien om den kände arkitekten John Lautners komplicerade liv. Han har ofta kallats den mest sensuelle arkitekten på 1900-talet.

22.00 Aktuellt [1810]

22.30 Trädgårdsapoteket [4821] Brittiskt trädgårdsmagasin. Del 4 av 6. Att odla kryddor kräver varken gröna fingrar eller stora ytor enligt James.

23.00 Sportnytt [95278]

23.15 Regionala nyheter [1658758]

23.25 Rapport [8778487]

23.30 Seriestart: Colorado avenue [90704] Del 1 av 3. Familjen Östman hamnar i svårigheter när fadern drunknar, och mor och dotter tvingas lämna hemmet på Rödskäret.

0.30 Kobra (R) [5577501]

1.00 Babel (R) [5578230] Svenskt litteraturmagasin. Även 6/12.

1.30–2.00 Nobelpriset 2009 – fred och ekonomi (R)

7.30 Montel Williams show [7290520]

8.25 Spin city (R) [1517029]

8.55 Alla älskar Raymond [6508487]

9.25–9.50 How I met your mother [2922181]

10.40 Oprah Winfrey show [3371094]

11.30 Våra bästa år [2748013]

12.25 Project runway (R) [4962075]

13.20 How I met your mother (R) [8848839]

13.45 Alla älskar Raymond (R) [856278]

14.15 Oprah Winfrey show [144094]

15.10 Extreme home makeover [8161384]

16.05 Funniest pets and people [5939549]

16.35 Funniest pets and people [6408641]

17.00 Project runway [326926]

18.00 Hell's kitchen [320742] Brittisk realityserie från 2008. Del 14 av 15. De två finalisterna förbereder den sista utmaningen: att designa en restaurang och sätta ihop dess meny. Programledare: Gordon Ramsay.

19.00 Navy CIS [430568] Amerikansk kriminalserie från 2009. Del 4 av 23.

20.00 NCIS Los Angeles [429452] Amerikansk kriminalserie från 2009. Teamet får i uppdrag att hitta en före detta marinsoldat, Walton Flynn, efter att en irakisk affärsman blir mördad.

21.00 Morden i Midsomer [2001013] Brittisk deckarserie från 2008. Del 4 av 7. Tidningen Midsomer Life och Morecroft Hotel i Midsomer är skådeplatser för mord i Barnaby och Jones senaste fall.

23.05 US Marshals [3752839] [FILM] Amerikansk action från 1998. I-rollerna: Tommy Lee Jones, Wesley Snipes.

1.35 Waist deep [6135921] [FILM] Amerikansk thriller från 2006. I-rollerna: Tyrese Gibson, Henry Hunter Hall.

3.15 Blue thunder [2915655] [FILM] Amerikansk thriller från 1983. I-rollerna: Roy Scheider, Warren Oates.

5.05–6.00 Montel Williams show [5187969]

6.15 Veterinärerna (R) [52553013]

6.50 Nyhetsmorgon [13525278]

11.00 Nyhetskanalen [825487]

11.05 Efter tio [3748162]

12.00 Nyhetskanalen [483810]

12.05 Efter tio, forts [8698549]

12.55 Bonde söker fru (R) [9054487]

13.55 Nyhetskanalen [9837433]

14.00 Trav [301723]

14.25 Förllossningskliniken (R) [3223966]

15.30 Nyhetskanalen [779100]

15.35 Jon, Kate och åtta barn [6948655]

16.05 Ghost whisperer (R) [9997907]

17.00 That '70s show (R) [771487]

17.25 That '70s show (R) [340742]

18.00 Förkväll [731100]

18.50 Dagens flex [2329297]

18.55 Förkväll, forts [7476704]

19.20 Keno [323655]

19.30 Lokala nyheter [780520]

19.35 Lokalt väder [8515758]

19.40 Ekonominyheterna [4332891]

19.50 Vädret [4338075]

20.00 Nyheterna [369471]

20.30 Postkodmiljonären [368742]

21.00 Idol 2009 [141297] Svenskt underhållningsprogram från 2009. Det är dags för delfinal i Göteborg och endast tre deltagare återstår, två av dem går vidare till finalen i Globen. Programledare: Peter Jihde.

22.30 Cirkus Möller [355278] Svensk komediserie från 2009.

23.00 Nyheterna, sporten och vädret [853075]

23.25 Idol 2009 [7403487]

0.00 Flashforward [174891] Även 6/12.

0.55 Boston legal [6933921]

1.50 I spindelns nät (R) [6386230] [FILM] Amerikanskt drama från 2001. I-rollerna: Morgan Freeman, Monica Potter.

3.50 Joe Dirt [8754853] [FILM] Amerikansk komedi från 2001. I rollerna: David Spade, Brittany Daniel.

5.30–6.20 Morden i Amish-sko-lan (R) [9700056]

6.00–10.00 Godmorgon med A-laget

14.15 Mat med Tina

14.45 LasseMajas detektivbyrå

15.00–15.28 Space Trainees

Del 7 av 12. En chef. Boss. Kapten. Det är vad rymdfärjan s/s Blondinbella behöver.

16.37 Hill Street Blues (R)

17.25 Obs

17.55 TV-nytt

18.00 Julkalendern: Julvädret som försvann

Cesar gör en maracas i BUU-klubben. I serien Aisopos teater får kaninen Rabbe en ny vän, och i Julvädret som försvann har Smog Molander en fruktansvärd plan. Den fjärde luckan öppnas.

18.30 Barnen på Luna

Del 4 av 8.

19.00 Boktid

Kaj ”Pleppo” Korkea-Aho är en av höstens mest spännande författardebutanter.

19.30 TV-nytt

19.55 Sportnytt

20.00 Mitt Paradis

Trädgårdsmästare Hans Bonde-Jensens trädgård i Kuopio. Bockens pelargoner. Överbytipset: Komposten. Fransk visit i en alpträdgård. Redaktör: Eva Vikstedt.

20.30 Skoj och kaos

Del 4 av 8. Norskt magasin för vuxna om barn. : Barn och konsumtion.

21.00 Angels in America

Del 5 av 6. Utflippad. Ett tv-drama i regi av Mike Nichols.

22.00 TV-nytt

22.10 Dok: Vårt dagliga bröd

En österrikisk dokumentär som utan kommentarer och förklaringar målar upp det stora avståndet mellan konsumenterna och den industriella matproduktionen i vårt samhälle.

23.45 Eftersnack

Smart snack – och en och annan banalitet – om veckan som gått med Magnus Londen och Jeanette Björkqvist plus sidekick.

0.30–0.44 Oddasat

ÅLANDSKANALEN

KI 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

Dragning av vinnare i julkalendern. Nyheter och kulturellt med Katarina Gäddnäs.

ÅLANDSKANALEN

KI 19.00-19.20.

Porträtt: Wilhelm Ingves. En av Ålands genom tiderna mest lovande fotbollsspelare. Han spelar redan i IFKs A-lag men Wilhelm ”borde” inte kunna spela fotboll på denna höga nivå. Varför? Det berättar han i kvällens program.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHz

6.45–9.00 Gomorron. Med Tua Åström. 6.45 Beträktelse. 6.55 Ålandsnytt. 7.00 Aktuellt. 7.30 Ålandsnytt. 8.00 Aktuellt. 8.30 Ålandsnytt. 9.00–11.30 Förmiddax. Med Ann-Christine Karlsson. 9.00 Dagens väder. 9.15 Låshörnan: Vägen från Stormskäret. 9.30 Ålandsnytt. 9.40 Musik för öppna öron. 10.30 Ålandsnytt. 10.33 Fredax. 11.30–13.00 Lunchdax. 11.30 Ålandsnytt. 11.45 Sportnytt. 12.00 Aktuellt. 12.10 Musik. 12.15 Kulturen. 12.30 Gomorron. 12.55 Ålandsnytt. 13.00–16.00 Vardax. Med Tom Wiklund. 13.00 Lyssnarnas önskemusik per mess och mail. 13.55 Ålandsnytt. 14.00 Rätt skall vara rätt. 14.55 Ålandsnytt. 15.00 Firardax. 15.55 Ålandsnytt. 16.00–18.00 Åland i dag. Nyhetsmagasin med reportage, intervjuer och debatter. Med Hasse Persson. 16.00 Aktuellt. 16.55 Ålandsnytt. Sänds även kl 18:55. 17.05 Sportnytt. Sänds även kl 19:05. 17.10 Åland i dag fortsätter. 17.55 Ålandsnytt. Sänds även kl 19:55. 18.00–21.10 Kvällsdax. Dagens bästa i repris. 18.00 Aktuellt. 18.05 Kulturen. Repris. 18.20 Gomorron. Repris. 18.55 Ålandsnytt. Repris från kl 16:55. 19.05 Sportnytt. Repris från kl 17:05. 19.10 Åland i dag. Repris från kl 16:15. 19.55 Ålandsnytt. Repris från kl 17:55. 20.00 Åland i dag. 20.45 Låshörnan: Vägen från Stormskäret. 21.00–21.10 Beträktelse.

Vart är vi på väg?

Tittarfavoriten ”På spåret” är äntligen tillbaka och ingen har väl missat att Kristian Luuk och Fredrik Lindström är de nya programledarna som tar över efter Ingvar Oldsberg och Björn Hellberg. SVT1 21.00

Se det med egna ögon

www.24.ax

5.40 Fem psalmer [9400926]

6.25 Ettans morgon-tv [70688984]

9.30 Coronation Street [6528471]

10.15 Halv sju [3404549]

10.45–10.55 Veteranminnen [8415297]

11.00 Tv-nyheter [97365]

11.05 YLE News [3933094]

11.10 Hettys mysterier [4536384]

12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [25926]

13.00 Tv-nyheter [12655]

13.05–13.40 Morgonhjärta [4091520]

13.45 A-talk [5063162] Veckans debatt.

14.30 Läkarna [4810]

15.00 Tv-nyheter [71723]

15.05–15.55 Herrskap och tjänstefolk [8771471]

16.00 Prisma Studion [6655] Aktualitetsprogram om vetenskap.

16.30 En sann historia: Kotkas ros [7988]

17.00 Tv-nyheter [24128]

17.08 Hettys mysterier [300586510] Hetty löser fallet med de oförsämda brev som cirku-

lerar i en liten by.

18.00 Tv-nyheter och väder [2433]

18.30 Halv sju [1592]

19.00 En stund i naturen [27742].

19.10 Tillbaka till Aidsensfield [4231758]

20.00 Hemgatan [891]

20.30 Tv-nyheter och väder [65926]

20.55 Sportrutan [5451029]

21.00 A-zoom [471]

21.30 Diktrådet [40297] Diktrådet är tillbaka.

22.30 Hemmasalongen: Början på slutet [10810] Del 2 av 2. Hon hittar sina lappländska rötter, men märker att saker är mer komplicerade än de verkar.

23.25 Tv-nyheter [9454452]

23.30 Ettans dokumentär: Tonårsaborter i S:t Petersburg [59723] 80 procent av de ryska kvinnorna har upplevt en abort. En klinik i S:t Petersburg har specialiserat sig på tonårsaborter.

0.20 Nyhetsfönster [50010722]

4.00–8.00 Nyhetsfönster [26643018]

6.00 Tellus-frågesport [4479723]

6.50–8.48 Lilla tvåan [8450636]

8.53 På gräsrotsnivå [307608549]

9.00 Oddasat [84574]

9.15–10.35 Regionala nyheter [5503549]

10.35 McLeods döttrar [9674617]

11.20 Hemmakockar [8491487]

11.50 Respasset: Peru [8027891]

12.40 Derrick [9587520]

13.40 Örtapoteket [8517617]

14.00 Gympa: Yogalates med boll [3452]

14.30 Kliniken [5858015]

15.15 Hemlig miljonär [5818636]

16.05 Don Matteo utreder [1436433]

17.00 Kim Måne [29297] Kims födelsedagsöverraskning.

17.19 Lilla tvåan [400651029]

17.48–17.53 Julkalendern [304196742] Det kommer fram vem som tassat omkring i tidsverkstaden.

18.00 Respasset: Idrott i Mexiko [17297]

Den sportige programledaren Manuel Herrero bekantar sig i dag genom idrott med Mexiko.

18.50 Tv-nyheter [7282384]

19.00 Regionala nyheter [97013]

19.10 Sportrutan [8603094]

19.15 Tvåans vinterväder [8600907]

19.20 Pressklubben [9438758]

20.00 Vid lägerelden [4384]

20.30 VM i fotboll [3655] Lottning till VM i fotboll år 2010. Refereras på finska av Jarmo Lehtinen.

21.00 Fatta micken [92365]

21.50 Tv-nyheter, väder och sport [1885452]

22.05 Den hårda lagen [3720839]

22.50 Sopranos [9216013]

23.45 Kriminalhistorier från Finland [2589278]

0.15 Dolt ord [4246650]

1.00 Tellus-frågesport [6679018]

2.00 Frågespel [6918124]

3.00 Dolt ord [6912940]

4.00 Sudoku [6998360]

5.00–6.00 Dolt ord [6909476]

5.30 Väder [4088568]

6.05 Studio55 [7577907]

6.25 God morgon Finland [72435723]

9.10 Studio55 [1748723]

9.35 Vad ska vi äta i dag? [4347926]

9.40 Känslor och dofter [8316181]

10.25 Joulupotti [5829181]

10.35 Emmerdale [5126605]

11.05 Emmerdale [5176723]

11.35 Kpkanalen [4263346]

12.35 Allt ska man se [1403146]

12.40 UEFA Europa League [620704]

13.10 De vackra och de djärva [6998365]

13.35 Vad ska vi äta i dag? [5692365]

13.40 Godmorgon Finlands bästa bitar [946549]

14.05 Nöjesnytt [2600471]

14.10 Leva livet [671029]

14.40 Läkarna [7119346] Gåvodagen.

15.30 En plats på modetoppen [469365]

16.25 Joulupotti [318742]

16.50 Nyheter [6453839]

16.55 De vackra och de djärva [7131346]

17.20 Vad ska vi äta i dag?

[6436162]

17.25 Emmerdale [843758] Hondjävulen.

17.55 Dagens jobb! [1197013]

18.00 Emmerdale [976810]

18.30 Bostadsmarknaden [421159]

19.00 Sjuans nyheter [429907]

19.20 Dagens väder [771758]

19.30 Dolda liv [612075] Del 1840. Miika och Katariina sluter en dyster pakt.

20.00 Inga ledtrådar [793549]

21.00 Sanningens stund [342839]

22.00 Tians nyheter [893568]

22.15 Dagens väder [4615365]

22.20 Resultatrutan [1356029]

22.35 Rounders [5045162] [FILM] Amerikanskt drama från 1998. Ett drama om unga Mike som efter att han spelat bort alla sina pengar på poker försöker koncentrera sig på sina studier. I rollerna: Matt Damon, Edward Norton, John Malkovich. Regi: John Dahl.

0.55 K-Ville [9511650] som utspelas i New Orleans efter Katrina.

1.50 Joulupotti [7032655]

Nyankortsvinnare:
Runar Karlsson Ödkarby
Vinner en Casinolott. Vinsten skickas på posten.

Utmaning till Ålands Landskapsregering

■ **Under** detta år har privatpersoner och företag köpt ca 6.000 träd.

Ålands Natur och Miljö utmanar landskapsregeringen att köpa lika många. Med tanke på klimatförändringen bör detta ske varje år i 20 års tid.

Vår önskan är att miljöministern tar denna utmaning med till Köpenhamn och för den vidare till de andra nordiska länderna. Dessa utmanar i sin tur EU att göra detsamma. På detta sätt kan Åland visa att det finns ett område i världen som verkligen gör något konkret

och fattar långsiktiga beslut med tanke på hela världens befolkning.

Trädplanteringskampanjen har visat Ålands befolknings vilja att bidra. Vågar politiker ta beslut som sträcker sig längre än nästa valperiod?

Vi kommer att ta med oss resultatet av vår kampanj till Köpenhamn och överlämna detta till representanter för Sverige som är ordförandeland i EU.

Tack alla ni som köpt träd! Förhoppningsfullt
Ålands Natur o Miljö rf.

Svar direkt

■ Grunden för utkomststöd för ensamma/ensamförsörjare är mindre i Mariehamn än i Finland. Varför? Har Åland en egen lag när det gäller utkomststöd?

Undrande.

Socialservicechef **Christian Beijar** svarar:

1. Åland har en egen lag och förordning om utkomststöd som gäller för alla kommuner i landskapet

2. Allmänt är grunderna (grundbeloppet) för utkomststöd lägre på Åland än i riket.

Exempel grunddel:

- ensamstående person på Åland 399,05 e/mån, i riket 417,45 e/mån
- makar eller sambon på Åland 2x339,37 e/mån, i riket 2x354,83 e/mån
- person som fyllt 17 år på Åland 291,41 e/mån, i riket person som fyllt 18 år 304,74
- varje barn mellan 10-16 år på Åland 279,48 e/mån i riket varje barn mellan 10-17 år 292,21 e/mån
- varje barn under 10 år 293,57 på Åland (högre belopp än i riket), där de har tre kategorier barn 1 = 262,99/ e/mån, barn 2= 242,12 e/mån, barn 3= 221,25
- 3. Vem kan ändra beloppen och lagstiftningen:
 - beloppen kan ändras av landskapsregeringen genom landskapsförordning
 - lagstiftningen beslutar lagtinget om. **Red.**

Julkalendern

Vilket dag i juni firar Island sin nationaldag?

Varje utgivningsdag fram till jul publicerar Nyan en fråga. Svaret på den är en siffra. Bilden här ovan ska klippas ut och klistras på den ruta som har samma siffra som svaret på frågan. Onsdagen den 23 december, då den sista rutan och frågan presenteras, har du fyllt alla rutorna i julkalendern.

Alla som klistrat rätt skickar in sin kalender till Nyan senast fredagen den 8 januari och deltar i utlottningen av ett presentkort värt 75 euro på hantverksbutiken Salt. Tre bokpris lottas också ut.

Bilden skickas per post till Julkalendern, Nya Åland, PB 21, 22101 Mariehamn eller via e-post katarina.gaddnas@nyan.ax. Det går också att lämna in den på Uppgårdsvägen 6 i Mariehamn.

debatt

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ Är det inte ett hån mot kaptenen och styrmän på Landskapsfärjorna när trafikministern säger att det saknas nautisk kompetens inom förvaltningen? **0457.**

■ Männe nya trafikministern blivit påverkad och/eller manipulerad av någon lite "äldre i gården"? **0457.**

■ Hej är det någon som har sett mitt engelska lexikon och en Canon kameranalladare i närheten av Strandnäs? Borttappades tisdag kväll vid 22-tiden. Hör av er till tidningen! **0457.**

■ Svit på Arken i helgen. Alla i "posset" är välkomna. **H Rasoulof.**

■ Läste i en tidning att "bidrar även till att utveckla kommunikationerna". U-lands projektet gällande jordbruk, skogsbruk och dylikt (där trädplantering ingår). Betyder att fattiga kan köpa sig en moped, scooter, skrotbil, båt etcetera. och sålunda förbruka fossil energi. **040.**

Lucka nr. 6

Familj

26€ norm.pris 35€

39€ norm.pris 49€

Gäller 6.12.2009

■ Jaså, det var förvaltningschefen som "bedömde" att GH:s dörr skulle förse med hänglås! Inte överraskande! **0457.**

■ Kanske Viking Line har någon bra nautiker som trafikavdelningen kan hyra in. **0457.**

■ Hej ledar-Nina! Kjell A. Nordström far med osanning. Den som flyttar till Åland får köpa en aktielägenhet eller en fastighet på max 4.000 m2 utan att ha hembygdsrätt om det inte är en strandtomt. Det finns många exempel på detta. **0457.**

■ Vad dillar 0457 om att det inte finns åländska grisar? Jag känner flera stycken som föder upp, både vanliga och ekologiska. **KV.**

■ Bra Posten. Självklart ska vi på Åland också ha möjlighet till näthandel. Åländska köpmän måste ju ha konkurrenskraftiga priser tex mot näthandel, annars. **0457.**

■ Alltså angående Niklas Lampis ledare om Posten och vad åländsk handel eventuellt går miste om! Så tycker jag du kastar sten i glashus. Ditt agerande tillsammans med Postens är faktiskt orsaken att Åland går miste om cirka 800 hotellnätter och gud vet hur många tusentals euro till åländsk handel i augusti 2010*, så försök vara lite noggrannare med vad du väljer att inte publicera i fortsättningen. Hade tänkt messa om saken* men nu verkar vara ett bättre tillfälle. **0400.**

NYANS ROS

...till: **ÅCA** – för kastelholmsostarna, **Stallhagen öl** – för julölen, **Viking line** –för kryssningsbiljetter, **Mr x** – för svartbrödet. **Deltagarna** – för insamling – för era åländska gåvor till 18 företag/personer vi besökte. Och till busschauffören **Sven-Åke Öman**, från Sundqvist buss samt till **deltagarna** för presenten jag fick. Ni alla bidrog till en rolig studieresa till Dalarna den 21-24 november. Rosar

gör **Lis Karlsson**, Företagsam Skärgård r.r.

...till **personalen** på Nya Åland. Tack för att jag fick komma och hälsa på er, mina gamla vänner hälsar **Göran A.**

...till **ambulansförarna** som körde mig och **personalen** på akuten och med.avd. på ÅCS. Tack för god vård hälsar er patient **Göran A.**

Slut på elakt förtal

■ Under de senaste veckorna och månaderna har många diskussioner förts kring anonyma kommentarer på nätet och kring messen i Nya Åland.

Trots mitt försvar framför allt för messen har jag varit mycket tveksam till vissa typer av mess och kommentarer. De som är elaka utan kunskap, kränkande och fula under anonymitetens

täckmantel tillför inte diskussionen något, och skadar dessutom både individer och grupper av människor.

Det vill inte jag och inte Nya Åland stå för.

Därför har vi beslutat följande:

1. Från och med nu tas inga mess in i Nya Åland som är kränkande eller nedsättande

Lucka nr. 5

Klänningar, kjolar, toppar och skjortor från sandwich_

-15%

Klädbutik **KAZU**

Gäller 5.12.2009

■ Camilla Gunell kallas Sossedrottning av Ålandstidningen. Är inte kronan lite missfärgad för henne? **0457.**

■ Hej Landskapsregeringen! Ni tänker lägga ner Naturbruks-skolan. Inte så genomtänkt. Gör som Rättvik istället. Där satsar politikerna på ekologisk och närodlat mat till skolor och äldreboenden. Maten kommer från Naturbruks gymnasiet egna odlingar. Bingo! Unga och gamla får ekologisk närproducerad mat. Naturbruks gymnasiet lär ut ekologisk odling till nästa generation jordbrukare. Kopiera på Jomala Gård! **Sokrates.**

■ Varför ska vi handla dyra julklappar här hemma när dom är billigare på nätet? Sen slipper man stå och köa på grund av sega kunder och långsam betjäning! **Älänning med säcken full av "nätklappar"!**

■ Kanske Mise ska anställa Robert Armicht!? Han kan ju sopa rent! **050.**

■ Vi slänger ingenting i onödan! Däremot så plomberar vi ibland! **050.**

■ Varför har inte ni på Nya Åland satt ut vinstlistan på Jickens Julkalender? Mycket dumt. Det är inte alla som har två tidningar som köpt kalendern. Snälla sätt ut den. **Mvh 0408.** Svar: Visst har vi vinstlistan i tidningen. Se sida 8 i onsdagens Nyan. **Red.**

Lucka nr. 7

Cellulitbehandling 1 timme

40€ normalpris 50€

ekokliniken

Gäller 7.12.2009

Denna policyförändring är inget vi gärna går in för. I det längsta hoppades vi att det skulle vara möjligt att tillåta en fri diskussion under ansvar, eftersom det finns mycket intressant och viktigt som nu riskerar inte blir sagt.

Med de tekniska lösningar vi i dag har kan vi inte tillräckligt väl leva upp till Nya Ålands publicistiska ansvar. När vi hittar en lösning återkommer kommentarerna.

NINA FELLMAN

HÄLGE

”Nu är det bara att konstatera: priset på mat har under motsvarande tid och relativt sett blivit ännu lägre i Sverige trots oförändrad mervärdesskatt.

SIGNATUREN ”REVISOR” PÅ NYAN.AX OM MOMSSÄNKNINGEN

Bland folk Harriet Tuominen

Det uppenbara

Vissa saker bara vet man. Alla vet. Det behöver inte förklaras, inte nämnas vid namn, knappt ens tänkas. Som att matpriserna sjönk i oktober till följd av att momsens på livsmedel sjönk. Så varför skriva ut att det var momsens det handlade om när jag till första sidan i gårdagens tidning skrev en puff om att maten har blivit billigare. När jag satt där med tidningen och mitt morgonte i går så var jag inte lika säker på att det var så himla klart vad som äsyftades. Men jag tröstade mig med att morgonen var vacker.

Tills jag kom till ledarsidan. Sådant jag har skrivit själv brukar jag egentligen inte ge mig tid att läsa, inte på morgonen. Egentligen inte alls förrän någon hör av sig och har synpunkter. Men jag hade tydligen gott om tid i går morse, för jag ögnade också igenom sticket om Fixar-Malte. Har man bara ett år kvar så är man intresserad av sådant som rör pensionärer, det ligger i sakens natur. Ni kommer att märka det själva, så småningom. I vilket fall som helst konstaterade jag nu att **Ulla Andersson** (S) hade fått stöd för förslaget av en majoritet av de frisinna. Och några till. Att hennes egen grupp stod bakom förslaget var så uppenbart, så det behövde jag inte skriva ut, tydligen. Men återigen, vid morgon-teet, var jag inte längre lika övertygad om att det uppenbara var så uppenbart för alla.

Litet road läste jag i samma tidning om hur det finskugriska vemodet präglar den åländska folksjälens. Ack ja. Men hon visste var hon var, den goda **Carola**. Hon var alldeles uppenbart i Finland. Och eftersom Sverige så länge har levat enligt devisen ”ett folk, ett språk” så måste ju samma gälla Finland, som i all fall var en del av Sverige i flera hundra år. Fast språket var ett annat, så fasen vet om inte Gustav IV Adolf **gav** bort den östra rikshalvan för att bli av med inkomplexen. I så fall kommer också Sveaborgs kapitulation i en helt annan dager. Det vill säga, man förstår att Cronstedt gav bort fästningen utan strid eftersom det var kungens vilja. Det är helt uppenbart att det måste ha gått till just så. Vad sysslar våra historieforskare med som inte har sett det? Tänk att det behövs ett gästspel av Carola för att bilden skall klarna.

Apropå historia, så var radion ute på stan och frågade folk om vinterkriget. Det påstås att det fortfarande finns folk i USA som beundrar Finland för den heroiska kampen den vintern. Åländska ungdomar hade inte en susning. Förklaringen? Ålänningar går inte att skrämja med kommunism på samma sätt som folk över there. Det är helt uppenbart.

ledare

Harriet Tuominen
Epost: harriet.tuominen@nyan.ax
Telefon: 528 464

Positiv. Det är ledaren om Åland i gårdagens Iltalehti. Om det går bra för Åland så är det bra för Finland, vi måste lära oss att leva tillsammans, är budskapet. Bilden är från Iltalehtis webbsida.

Motreaktionen slog över i en medreaktion

Ordet medreaktion finns kanske inte, men i just det här sammanhanget passar det bra. Det handlar om kvällstidningen Iltalehti, som i går kom med en klart positiv ledare om Åland.

Kvällspressen brukar inte frossa i saklighet, om det tillåts att generalisera. Men nu händer det. När Folktingets ordförande **Anna-Maja Henriksson** nyligen pekade på risken att Åland kan lämna Finland om det inte går att kommunicera på svenska, så blev det en häftig motreaktion på diverse webbsidor. Tydligen har motreaktionen nått en sådan nivå av osaklighet att det nu kommer en medreaktion, en som försöker förklara vad det egentligen handlar om. Iltalehti påpekar till en början att ålänningarna är finländare på samma sätt som de som bor på fastlandet. Och att Åland har självstyrelse, som bör respekteras. Det sägs rätt och slätt en hel del vackra saker, i och för sig självklara, men så ovana att stöta på i just de här sammanhangen. **Temat** för ledaren är hur man skall utveckla samexistensen med ålänningarna, det vill säga mellan ålänningar och finländare på fastlandet. Här handlar det inte om att ålänningarna isolerar sig från riket eller förs fram klander över att ungdomarna studerar i Sverige och inte behöver avtjäna värnplikt. Ledaren vänder på steken, säger att åländska ungdomar skulle behövas i de svenskspråkiga högsko-

lorna i riket, att det skulle vara till ömsesidig nytta om det fanns fler svenskspråkiga studerande. Och så ställs frågan om det finns möjlighet att marknadsföra de här studiemöjligheterna till åländska ungdomar. Samma med värnplikten. Inga klagolåtar över att ålänningarna förväntar sig att finska ungdomar skall försvara öarna. Istället pekar man på möjligheten att bland åländska ungdomar marknadsföra frivillig tjänstgöring vid sjöstridskrafterna, något som kunde vara en bra erfarenhet för åländska ungdomar med tanke på framtida jobb. –Finland får inte med tvång pracka sig på ålänningarna, men det lönar sig alltid att lägga fram lockande alternativ. Åland är väl placerat mellan Finland och Sverige och kan kulturellt plocka russin ur kakan på bägge sidorna. Det skall man inte vara avundsjuk på i riket, tvärtom. Om det går bra för Åland så stärker det hela Finland, avslutas ledaren i Iltalehti. **På** ett sätt är det trist att situationen i dag är sådan att en i grunden helt saklig text upplevs som så positiv. Men eftersom okunskapen och oviljan att förstå är så pass stor i dag så måste varje sakligt positiv yttring tas emot med glädje.

I ärlighetens namn måste man från åländsk sida erkänna att alla yttringar här inte heller är rumsrena. Och kunskaperna om det finska Finland är knappast större här än kunskaperna om Åland där. Men varje balanserad text som den i torsdagens Iltalehti kan få någon att tänka till. Kanske rentav tänka om. Lätt är det inte, det ser man på kommentarerna till ledartexter i Nya Åland när kontakterna till riket diskuteras. Men om det är så dagens människor är, besvärliga och intoleranta, så gäller det i än högre grad att inte ge upp utan kämpa vidare. Så lycka till, Iltalehti!

Harriet Tuominen

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981. Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag. Medlem av Tidningarnas förbund. Kontrollerad upplaga 2008: 7.349 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhets tips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonssavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
redaktion@nyan.ax
Politisk redaktör: Annika Kullman
tfn (018) 528 455
annika.kullman@nyan.ax
Familjeredaktör:
Patrik Dahlblom/Nina Smeds
tfn (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Maria Nykvist
tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax
ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax
TRYCKERI Consa Print Ab, Mariehamn, ISSN 0359-1414
PRENUMERATIONSPRISER
Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 97 €
kvartal 49 €

STOPTIDER FÖR ANNONSER				
Publiceringsdag	Eller text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färgannonser	
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14	
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14	
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14	
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14	
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14	
Target: onsdagar kl 12.00. Tel. 0600-9-1219. 5,05 €+Isa				
Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket. © lantmäterverket, tillstånd nr 364.				

M:HAMN 02.55 L 13.45 ¹⁾	→	ÅBO 07.00/08.15 → 19.15/20.15	→	M:HAMN 13.35 → 00.40 L
M:HAMN 23.55	→	H:FORS 09.55/17.00	→	M:HAMN 04.15

Passagerare utan fordon/passagerare med fordon skall vara incheckad senast 30 min. före avgång
Transport till/från Mariehamn-Långnäs reserveras med båtresan

M:HAMN 04.25 13.45 00.45 L	→	STOCKHOLM 09.30 /17.00 → 18.15 /19.30 → 06.10 /07.10	→	M:HAMN 23.45 → 02.50 L → 13.35 ²⁾
-------------------------------------	---	---	---	---

1) Avg 14.30 från Långnäs, Baltic Queen tom 10.12
2) Ank 14.25 till Långnäs tom 10.12

Passa på och minikryssa med nya **BALTIC QUEEN** från Långnäs 14.30

Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552 mån-fre 8-21, lör-sön 10-18
(1,72€/besvarat samtal+alltid insmsa)
www.tallinksilja.fi

Sthlm - Mariehamn - Tallinn			
17.45 - 00.50	→	01.00 - 10.00	
10.00 - 05.00	→	04.50 - 18.00	

TALLINK
Check-in senast 30 min. före avgång
Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552
(1,72€/besvarat samtal+alltid insmsa)
www.tallinksilja.fi

ÅLANDSTRAFIKEN t o m 31.12.2009			
ROSELLA			
måndag-torsdag	fredag-lördag	söndag	
M:hamn Kapellskär	M:hamn Kapellskär	M:hamn Kapellskär	
08.00 ▶ 09.15	07.30 ▶ 08.30	12.00 ▶ 13.15	
16.00 ▶ 17.30	12.45 ▶ 14.00	18.30 ▶ 19.30	
15.30 ▶ 12.00	18.30 ▶ 19.30	17.30 ▶ 14.00	
22.00 ◀ 19.00	12.00 ◀ 09.00	23.00 ◀ 20.00	
	18.00 ◀ 15.00		
	23.00 ◀ 20.00		

Rosella jul-/nyårstrafik: Sista avg. före jul Kap-Mär 23.12 kl 19.00. Åter i trafik 26.12 kl 18.30.
Nyårsafton Mär-Kap 8.00, Kap-Mär 12.00. Nyårsdagen Mär-Kap 18.30, Kap-Mär 20.00.
Buss Sto-Kap avg. Cityterm. 1h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje-Kap ca 55 min före fartygets avg. Åven buss Kap-Sto (ca 1h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.
Kontakta vår resebutik för bussanslutning till Uppsala.

Åland-Stockholm dagligen	Åland-Finland dagligen
ÅLAND STOCKHOLM	ÅLAND ÅBO/H:FORS
01.10 ¹⁾ L ▶ 06.30	03.30 ¹⁾ L ▶ 07.35 Åbo
04.35 ²⁾ M ▶ 09.40	14.25 ¹⁾ M ▶ 19.40 Åbo
09.55 ²⁾ M ▶ 15.30	23.45 ²⁾ M ▶ 09.55 Hel
14.25 ¹⁾ M ▶ 18.55	14.10 M ▶ 08.45 ¹⁾ Åbo
14.10 M ▶ 07.45	01.00 L ▶ 21.00 ¹⁾ Åbo
23.40 M ▶ 16.45 ²⁾	04.25 M ▶ 17.30 ²⁾ Hel
07.45 ¹⁾ M ▶ 18.00 ²⁾	
03.20 L ▶ 20.10 ¹⁾	

M = Mariehamn L = Långnäs

1) Juluppehåll i trafiken efter morgonankomst till Stockholm och Åbo 24.12.2009.
Trafiken återupptas med morgonavgång från Stockholm och Åbo 26.12.2009.
2) Julkryssningar. Ej ordinarie trafik 24-25.12.2009. Kontakta resebutiken.
Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min före ord avgång.
Bokad bil skall vara incheckad och klar att köra ombord senast 30 min före ord avgång.

VIKING LINE Strömgatan 2, tel 260 11, boken 262 11
www.vikingline.ax

Turlista t.o.m. 10/1 2010 (lokala tider)				
Från Eckerö	Alla dagar		13.30	18.30
	Fredag-måndag	8.30	13.30	18.30
Från Grisslehamn	Alla dagar	10.00	15.00	
	Torsdag-söndag	10.00	15.00	20.00
Extraturer: Från Eckerö torsdag 15/10 kl. 08.30. Från Grisslehamn onsdag 23/12 kl. 20.00.				
Nöjeskryss med buss, båt, à la carte och underhållning! Fredagar och lördagar 18.30. Start från Bussplan 17.30. 30 €/person				
Buss: Till Stockholm Cityterminalen vid alla båtankomster. Från Stockholm Cityterminalen 2 timmar och 15 minuter före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8.00 och 13.00 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn, Bussplan 1 timme före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst.				
Bokning: tel. 28 300, växel 28 000 Grisslehamn tel. 0175-258 00 Bokning även på www.eckeroelinjen.ax				
ECKERÖ LINJEN		Torggatan 2, 22100 Mariehamn		

Ta en paus...	
Alla dagar	M:hamn Sthlm 10:00 → 15:45 Sthlm M:hamn Sönd-Onsd 18:00 → 02:00 Torsd-Lörd 18:00 → 03:30
	
Kontakta Ålandsresor tel 28 040 www.birka.se	

NÄR BORTA ÄR SOM BÄST!	
JULKLAPPSTIPS	
SPA SKEPPARHOLMEN	
6.12, 2 dgr EUR 275	
VIKING LINE	
Tel. 22570 • www.vikinglinebuss.ax	

FREDAG 4 DECEMBER 2009

| dagens ålänning |

”Arbetet är mitt gym”

I ett Böndernas hus som sju-der av aktivitet hittar jag dagens ålänning **Casper Velander** från Mariehamn. Han är vaktmästare vid Medis.

Hur länge har du jobbat här?
–I fem år.

I Caspers arbete är ingen dag den andra lik. Det är också det som är det bästa med hans jobb säger han. Med varierande arbetsuppgifter hinner han inte få tråkigt.

–Jag sköter postgången, möbleringar, alla inköp till lä-rarna och städarna. Jag är också förman för städarna.

Casper trivs också med sina arbetskamrater och kan inte komma på något tråkigt med jobbet.

–Det är bara de politiska ned-skärningarna som är tråkiga.

Man skulle tro att en som jobbar på Medis går mycket Medis-kurser, men Casper har inte haft tid. Tidigare jobbade han på kvällar, men nu när ar-betstiderna är bättre har han börjat på sin första Medis-kurs, Skärgårdsskepparkurs.

Arbete och fritid ihop. För dagens ålän-ning Casper Velander handlar fritiden också om jobb. Och på julen ska han se på Kalle Anka.

Vad gör du annars på fri-tiden?

–Jobbar. Jag har en egen firma som sysslar med renoveringar och fastighetsskötsel.

Hur hinner du med allt?

–Dygnnet har 24 timmar. Så när vi andra går på kurser och gym på fritiden tar Casper itu med sin firma.

–Arbetet är mitt gym. En dag som denna med rim-frost och solsen påminns man om julen trots att det ännu är någon vecka kvar.

Hur ska du fira julen?

–Hemma med den närmaste familjen och släkten.

Casper tycker om traditioner i samband med jul.

–Jag tycker man ska vara till-sammans med familjen då.

Har du några speciella tra-ditioner?

–Kalle Anka hör till. Det ska man se på före man äter.

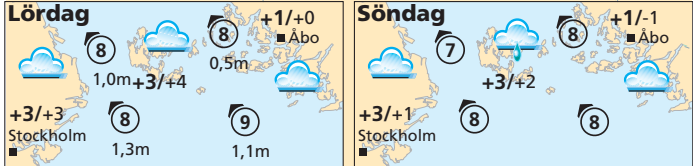
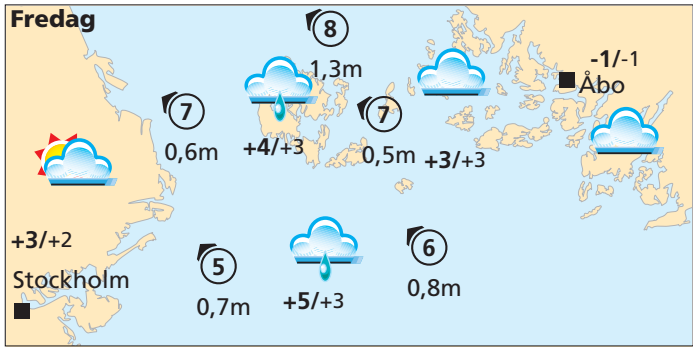
Och Caspers favorit på jul-bordet är ”mormors julkorv”.

–Hon lagar den själv.

Och slutligen får du hälsa till någon.

–Då önskar jag god jul till alla mina arbetskamrater.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

I går kl 14

	temp.	moln.
Jomala	+1	☀
Åbo	-2	☀
Helsingfors	+0	☁
Stockholm	-1	

	temp.	vind	m/s
Nyhamn	+2	O	6
Märket	+4	NO	6
Kumlinge	-0	O	3

Vattenståndet i går kl 14

Föglö +14 cm	Åbo +11 cm
--------------	------------

Solen i dag

	Upp	Ner
Mariehamn	9:23	15:38
Helsingfors	9:04	15:17
Stockholm	8:25	14:53

Utomlands i går

Köpenhamn +7	Madrid 11
Oslo -2	Rom 12
Bryssel +9	Aten 16
Moskva +8	Las Palmas 23
London -	Phuket 30
Paris 10	Peking +5

Vädertjänsten Tel.0600 10600 3,95 /min +Isa

Grisfilé
600 g grisfilé
3 msk smör
salt, svartpeppar
1 lök
3 dl hönsbuljong (vatten + tär-ning)
1 dl matlagingsgrädde
140 g ädelost
Sätt ugnen på 150°C. Put-sa och skär filén i ca 1 cm tjocka skivor. Bryn köttski-vorna i 1 msk av matfettet, krydda med salt och pep-par. Lägg köttet i en ugn-säker form, sätt formen mitt i ugnen ca 10 minuter tills inntertemperaturen är 72°C. Skala och hacka lö-ken, fräs den i litet smör, slå på buljong och grädde. Koka sakta ca10 minuter. Skär osten i tärningar, vis-pa ner den och mixa såsen. Servera med klyftpotatis och sallad.

TIPSA 0457 313 4444

MESSA 0457 323 4444

RING 018 23444

Julhandduk "Julstjärna"
16€
av Gunilla v. Nandelstadh
SALT
KONSTHANTVERK
Sjökvarteret Tel 21 505
www.salt.ax

25% rabatt
på delar till
KOCKUMS KOCKHUS HUSQVARNA
spis, fläkt, kyl, frys, disk, tvätt, tork och mangel
BO-HUS
Tel. 21 947, 0457 090 7392

Euforia
GULDVIVAS NYA JULSMYCKE
Den perfekta julklappen hittar du hos Guldviva.
129€
925 STERLING SILVER
SJÖKVARTERET, MARIEHAMN | WWW.GULDVIVA.COM

Bra för miljön och din plånbok!
Så här lite energi drar våra hus:

Aspen 129,1 kvm drar 7100 kWh/år	Blåsippan 117,9 kvm drar 6367 kWh/år
Nygård 153 kvm drar 7650 kWh/år	Asken 193,6 kvm drar 10842 kWh/år

KonsensHus Projekt AB. Strandgatan 21.
Telefon: 17 820, mobil: 0457-342 7079
daniel@konsenshus.ax
www.aland.com/konsenshus

Modulenthus **Hjältevadshus**

JULERBJUDANDE! Lagerförsäljning Lördag och Söndag kl 10-15
Erbjudandet gäller t o m söndag 20 dec **www.instrumentbutiken.ax** Gäller produkter i lager från lagerförsäljningen! **-10% på allt!**